

**Poskytovanie právnych služieb v kontexte skupín spoločností
(teoretické a aplikačné problémy)**

Univerzita Komenského v Bratislave

Právnická fakulta

2020

Poskytovanie právnych služieb v kontexte skupín spoločností (teoretické a aplikačné problémy)

Vypracovali: doc. JUDr. Peter Lukáčka, PhD.; doc. Dr. iur. Angelika Mašurová, MLE; JUDr. Jana Strémy, PhD.; JUDr. Pavel Lacko, PhD. LL.M., JUDr. Andrea Slezáková, PhD.; JUDr. Matej Smalík, PhD.; Mgr. et Mgr. Patrícia Dutková

Recenzenti: Prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD.
JUDr. Barbora Grambličková, PhD. LL.M.

Poskytovanie právnych služieb v kontexte skupín spoločností (teoretické a aplikačné problémy)

Peter Lukáčka – Angelika Mašurová – Jana Strémy – Pavel Lacko – Andrea Slezáková – Matej Smalík – Patrícia Dutková 1. vyd. – Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2020 – 125 s.

ISBN: 978 – 80 – 7160 – 570 – 6

- Obchodné právo
- Občianske právo

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani žiadnu jeho časť nemožno reprodukovať, šíriť v papierovej, elektronickej či v inej podobe, ukladať do informačných systémov alebo inak rozširovať bez výslovného predchádzajúceho súhlasu vydavateľa.

Autori

© doc. JUDr. Peter Lukáčka, PhD.	Kapitola 1 v spoluautorstve s JUDr. Matejom Smalíkom, PhD.
© JUDr. Angelika Mašurová, PhD.	Kapitola 2
© JUDr. Jana Strémy, PhD.	Kapitola 3
© JUDr. Pavel Lacko, PhD. LL.M.	Kapitola 4
© JUDr. Andrea Slezáková, PhD.	Kapitola 5
© JUDr. Matej Smalík, PhD	Kapitola 1 v spoluautorstve s doc. JUDr. Petrom Lukáčkom, PhD.
© Mgr. et Mgr. Patrícia Dutková	Kapitola 6

Vydavateľ

© Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2020

ISBN: 978 – 80 – 7160 – 570 – 6

Monografia je výstupom riešenia projektu APVV-16-0553
***„Premeny a inovácie konceptu kapitálových spoločností v podmienkach
globalizácie“.***

Obsah:

Predhovor 5

Kapitola 1: Výzvy advokáta pri identifikácii konečného užívateľa výhod v RPVS 6

Kapitola 2: Koncepcia externého poradcu obchodných spoločností ako faktického štatutára v nemeckej judikatúre a doktríne a jej možné uplatnenie v slovenskom právnom prostredí.....20

Kapitola 3: Compliance – výzva pre právnickú profesiu? 50

Kapitola 4: Vplyv regulácie týkajúcej sa skupín spoločností a zamedzenia legalizácie príjmov z trestnej činnosti na poskytovanie právnych služieb 79

Kapitola 5: Výzvy advokáta poskytujúceho právne služby ovládanej osobe, ktorou je doplnková dôchodková spoločnosť 88

Kapitola 6: Skupiny spoločností a ich vplyv na povinnosť nefinančného reportingu 106

Predhovor

Podstatným nedostatkom slovenskej právnej úpravy obchodných korporácií – spoločnosti s ručením obmedzeným, akciovej spoločnosti a družstva (ako obchodnej korporácie s premenlivým základným imaním) je absencia právnej úpravy skupín spoločností, teda koncernového práva. Táto právna úprava pravidiel upravujúcich vzťahy vo vnútri skupiny spoločností podriadených jednotnému riadeniu nie je premietnutá do slovenského korporáčného práva s výnimkou riešenia niektorých zodpovednostných vzťahov pre prípad zodpovednosti ovládajúcej osoby za spôsobenie úpadku ovládanej osoby a právnej úpravy faktického štatutárneho orgánu. Napriek tomu, slovenské podnikateľského prostredie v skutočnosti obsahuje veľký počet koncernových situácií, ktoré prinášajú riziká nielen pre tretie osoby, ale aj pre členov orgánov (riadiacich i kontrolných) spoločností pôsobiacich v skupine, osobitne pri zohľadňovaní záujmu skupiny spoločností, do ktorej individuálna obchodná spoločnosť prináleží. Negatívne dopady neriešenia týchto vzťahov na právnu istotu a predvídateľnosť, ako členov orgánov, tak tretích osôb sú v súčasnosti posilňované ďalším vývojom legislatívy, ktorá predpokladá vyriešenie aspoň základných súvislostí v rámci koncernových väzieb.

Predkladaná monografia sa zameriava na riešenie viacerých aspektov tejto problematiky pri zjednocujúcom východisku, ktorým je postavenie a úloha advokáta pri riešení otázok vznikajúcich v rámci skupiny spoločností, konečných užívateľov výhod, zmeny vnútorných väzieb medzi advokátom a jeho mandantom v dôsledku legislatívy zameranej na pranie špinavých peňazí.

Kapitola 1: Výzvy advokáta pri identifikácii konečného užívateľa výhod v RPVS

Peter Lukáčka – Matej Smalik

Abstract: The authors deal with current practical issues arising from the relatively new legal regulation of the register of public sector partners in the Slovak Republic. The authors point out in the article the most common practical problems related to the identification of the end user of the benefits and point out the challenges, which in some cases may consist in speculative schemes and entanglements of the holding structure of the business companies. The issue of inferring any liability towards an attorney as the authorized person also seems to be significant in this context.

Abstrakt: Autori sa v rámci kapitoly zaoberajú aktuálnymi praktickými otázkami vyvstávajúcimi z relatívne novej právnej úpravy registra partnerov verejného sektora v Slovenskej republike. Autori v kapitole poukazujú na najčastejšie praktické problémy súvisiace s identifikáciou konečného užívateľa výhod a na výzvy, ktoré môžu v niektorých prípadoch spočívať v špekulatívnych schémach a spleti holdingovej štruktúry obchodných spoločností. Ako významná sa v tejto súvislosti javí taktiež problematika vyvodzovania prípadnej zodpovednosti voči advokátovi ako oprávnenej osobe.

Key words: end user of the benefits, the register of public sector partners, authorized persons, attorney's liability.

Kľúčové slová: konečný užívateľ výhod, register partnerov verejného sektora, oprávnené osoby, zodpovednosť advokáta.

1.1 Úvod

Register partnerov verejného sektora (ďalej aj ako „RPVS“) je relatívne nový a unikátny register, ktorý nemá z hľadiska svojej konštrukcie obdoby v iných štátoch. Okrem pozitívnych faktov, ktoré sú s ním spojené, sa môžeme v praxi stretnúť aj s určitými problematickými otázkami, ktoré je však možné riešiť. V rámci niektorých diskusií sa môžeme stretnúť s tým, že práve tento systém identifikácie konečného užívateľa výhod (ďalej aj ako „KÚV“) býva kritikmi označovaný za „zlatú baňu“ resp. aj „pasca“ pre advokátov. Obidva výroky sa zakladajú na určitých predsudkoch a stereotypoch, ktoré sa v tejto kapitole snažíme analyzovať.

1.2 Zlatá baňa alebo pasca?

Poskytovanie služieb registrácie konečných užívateľov výhod do registra partnerov verejného sektora za odplatu sa môže pohybovať rádovo v tisíckach Eur. Čo je dôležité si uvedomiť je to, že sa nejedná o poskytnutie jednorazovej služby, ale spravidla o dlhodobý vzťah medzi partnerom verejného sektora¹ a oprávnenou osobou, keďže oprávnená osoba vykonáva pre partnera verejného sektora služby dlhodobo, teda od uzatvorenia Dohody o plnení povinností oprávnenej osoby pre partnera verejného sektora, až po zánik tohto vzťahu, resp. výmaz partnera verejného sektora z registra partnerov verejného sektora s tým, že v zmysle § 11 ods. 2 písm. c) zákona č. 315/2016 Z.z. o registri partnerov verejného sektora a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj ako „zákon č. 315/2016 Z.z. „) je oprávnená osoba povinná aspoň raz za rok (k 31. decembru kalendárneho roka) overovať identifikáciu konečného užívateľa výhod, pričom táto služba býva podobne odmeňovaná ako je tomu pri samotnej registrácii partnera verejného

---

¹ K vybraným otázkam týkajúcim sa štátnych podnikov ako partnerov verejného sektora bližšie pozri: MAMOJKA, M.: A selective comparison of legal provisions governing management and control in polycorporate structures and in state-owned enterprises, bearing in mind selected historical perspectives. In: Notitia Iudiciales Academie Collegii Aedilium in Bratislava, 2018, č. 2, s. 5-15.

sektora, keďže aj činnosť oprávnenej osoby by mala byť v súvislosti s týmto úkonom podobná.

1.2.1 Oprávnené osoby

Poskytovanie tejto služby je zverené len oprávneným osobám, ktorými sú taxatívne uvedené subjekty uvedené v § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 315/2016 Z.z. a to advokát, notár, banka, audítor, daňový poradca, ktorí majú miesto podnikania alebo sídlo na území Slovenskej republiky a ktorí sa na základe písomnej dohody zaviazali plniť povinnosti oprávnenej osoby pre partnera verejného sektora, alebo zahraničná osoba oprávnená na území Slovenskej republiky vykonávať rovnaký predmet činnosti ako oprávnená osoba podľa prvého bodu, ktorá má na území Slovenskej republiky umiestnený svoj podnik alebo svoju organizačnú zložku, a ktorá sa na základe písomnej dohody zaviazala plniť povinnosti oprávnenej osoby pre partnera verejného sektora.

Subjektov, ktoré majú povinnosť sa registrovať do RPVS je pomerne mnoho, k dnešnému dňu ich bolo v RPVS celkovo približne 29,640². To znamená, že sa jedná o nanajvýš zaujímavý trh, keďže je na jednej strane pomerne rozsiahly a na strane druhej je významne limitovaný okruh subjektov, ktoré môžu vykonávať registráciu týchto subjektov do RPVS. Týmto samozrejme nechceme ani prinajmenšom kritizovať zákonodarcu za rozhodnutie obmedziť okruh subjektov poskytujúcich tieto služby, keďže toto má svoju opodstatnenosť a racionalitu z hľadiska toho, že práve tieto subjekty majú byť garantom odbornosti a nezávislosti identifikácie a overovania KÚV.

Uvedené, znie z pohľadu advokátov ako oprávnených osôb veľmi dobre, keďže sa jedná o pomerne dobre platený biznis dlhodobého charakteru, ale ako sa vraví nie

---

² Ministerstvo spravodlivosti SR. *Register partnerov verejného sektora*. [online] [cit 15.5.2020]. Dostupné na: <<https://rpvs.gov.sk/rpvs/Partner/Partner/VyhľadavaniePartnera>>.

je všetko zlato, čo sa blyští a táto oblasť poskytovania služieb oprávnenej osoby môže byť aj nástrahou do ktorej môže advokát spadnúť v prípade laxného prístupu k napĺňaniu podstaty zákona č. 315/2016 Z.z.

Oprávneným osobám hrozia s ohľadom na znenie zákona č. 315/2016 Z.z. vysoké finančné sankcie a taktiež „sankcia“ v podobe ručenia za zaplatenie pokuty uloženej štatutárnemu orgánu partnera verejného sektora. V rámci prípravy tejto kapitoly sme analyzovali 8 rozhodnutí, kde sumárne šlo o uložené sankcie pre štatutárne orgány partnerov verejného sektora v sume vo výške 140.000,- EUR, pre samotných partnerov verejného sektora v sume vo výške 250.000,- EUR a advokát ako oprávnená osoba dostal pokutu v sume vo výške 160.000,-EUR za porušenie § 19 zákona o RPVS.

1.2.2 Spôsob identifikácie KUV

Postup, ktorý zvolí oprávnená osoba pri identifikácii KUV partnera verejného sektora závisí len na samotnej oprávnenej osobe (vzhľadom na rozdielnosť vlastníckych štruktúr partnerov verejného sektora), ktorá si ho bude musieť v prípade pochybnosti o vykonanom zápise v RPVS obhájiť a to v kontexte toho, či postupovala v súlade s odbornou starostlivosťou podľa § 11 ods. 5 zákona č. 315/2016 Z.z. Oprávnená osoba je povinná pri identifikácii konečného užívateľa výhod a overovaní identifikácie konečného užívateľa výhod konať neustranne a s odbornou starostlivosťou, zaobstarat' si o predmete zápisu do registra všetky dostupné informácie a tieto vyhodnotiť. Oprávnená osoba nie je viazaná pokynmi partnera verejného sektora. Konaním s odbornou starostlivosťou³ sa rozumie konanie so starostlivosťou primeranou funkcii alebo postaveniu oprávnenej osoby po zohľadnení a nezávislom odbornom vyhodnotení všetkých dostupných

---

³ Bližšie pozri: JABLONKA, B.: Odborná starostlivosť z pohľadu povinnosti štatutára pri výkone funkcie In: Zborník z konferencie Bratislavské právnické fórum 2016: Riadenie a kontrola v obchodných spoločnostiach v kontexte s vývojom v práve EÚ, 2016, s. 15-19.

informácií, ktoré získala alebo mohla získať a ktoré sa týkajú alebo môžu mať vplyv na jej konanie. Na postup pri identifikácii konečného užívateľa výhod a overovaní identifikácie konečného užívateľa výhod sa primerane vzťahujú ustanovenia osobitného predpisu.

V prípade, ak sa v návrhu na zápis uvedú nepravdivé alebo neúplné údaje o konečnom užívateľovi výhod alebo verejných funkcionároch podľa § 4 ods. 4 písm. f) zákona č. 315/2016 Z.z., nie je splnená povinnosť podať návrh na zápis zmeny zapísaných údajov týkajúcich sa konečného užívateľa výhod v lehote podľa § 9 ods. 1 zákona č. 315/2016 Z.z. alebo sa poruší zákaz podľa § 19 zákona č. 315/2016 Z.z. registrujúci orgán uloží:

- a) partnerovi verejného sektora pokutu vo výške hospodárskeho prospechu, ktorý partner verejného sektora získal; ak hospodársky prospech nemožno zistiť, registrujúci orgán uloží pokutu od 10 000 eur do 1 000 000 eur,
- b) osobe, ktorá je štatutárnym orgánom, alebo členom štatutárneho orgánu partnera verejného sektora v čase porušenia povinnosti podľa úvodnej vety pokutu od 10 000 eur do 100 000 eur; členovia štatutárneho orgánu zodpovedajú za zaplatenie pokuty podľa predchádzajúcej vety spoločne a nerozdielne.

Za zaplatenie pokuty udelennej štatutárnemu orgánu podľa § 13 ods. 1 písm. b) zákona č. 315/2016 Z.z. ručí oprávnená osoba zapísaná v RPVS v čase porušenia povinností. Rovnako platí, že súd uloží oprávnenej osobe pokutu od 10 000 do 100 000 eur, ak poruší zákaz podľa § 19 zákona č. 315/2016 Z.z.

Uvedené sankcie pre oprávnenú osobu vykonávajúcu zápis do RPVS a overovanie konečných užívateľov výhod sú teda významné. Z tohto dôvodu by podmienky pre ich udelenie mali byť čo možno najjednoduchšie a preto sme sa podujali na analýzu dostupnej rozhodovacej činnosti príslušného súdu s cieľom formulovať určité závery ohľadne predvídateľnosti súdnych rozhodnutí v tejto oblasti.

1.3 Rozhodovacia Činnosť súdov

1.3.1 Vylúčenie oprávnenej osoby

Ustanovenie § 19 zákona o RPVS je potrebné s ohľadom na nedávnu rozhodovaciu činnosť Okresného súdu Žilina vnímať citlivo, keďže došlo k udeleniu historicky prvých pokút za porušenie zákazu konfliktu záujmov.⁴ V úvode sa žiada uviesť, že iba samotná skutočnosť, že advokát ako oprávnená osoba poskytuje partnerovi verejného sektora právne služby neznamena jeho diskvalifikáciu z vykonávania oprávnenej osoby pre tohto partnera verejného sektora, keďže sa prezumuje profesionálne správanie advokátov.⁵ Za nestranného advokáta pri výkone úkonov podľa zákona o RPVS je ale potrebné považovať takého, ktorý je nezávislý nielen na posudzovanej veci, ale aj na účastníkoch posudzovanej veci, teda aj na konečnom užívateľovi výhod, ktorý ovláda partnera verejného sektora, ktorého tento advokát ako oprávnená osoba identifikuje.

Na posúdenie možného vylúčenia oprávnenej osoby je podľa názoru súdu možné, sčasti a s určitými výhradami, použiť aj judikatúru zaoberajúcu sa vylúčením sudcu z prejednávanej veci⁶, kedy je nestrannosť potrebné skúmať zo subjektívneho hľadiska (zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad) a z objektívneho hľadiska (či sú dostatočné záruky pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností v tomto smere).⁷

---

⁴ BILENÁ, E.: *Prvé pokuty protischránkového súdu: Advokáti Bugala-Ďurček boli v konflikte záujmov pri overovaní Kmotrikových firiem*. Publikované: 19.12.2019 [online] [cit. 15.5.2020]. Dostupné na: <<https://transparency.sk/sk/prve-pokuty-protischrankoveho-sudu-advokati-bugala-durcek-boli-v-konflikte-zaujmov-pri-overovani-kmotrikovych-firiem/>>.

⁵ Ministerstvo spravodlivosti SR. Register partnerov verejného sektora. Často kladené otázky. Publikované: 24.9.2019 [online] [cit 15.5.2020]. Dostupné na: <<https://www.justice.gov.sk/Stranky/Registre/Dalsie-uzitocne-zoznamy-a-registre/RPVS/FAQ.aspx>>.

⁶ Rozhodnutie Ústavného súdu SR z 11. mája 2005, sp. zn. III. ÚS 47/05.

⁷ K vylúčeniu sudcov pozri: IVANČO, M., ŠTEVČEK, M.: The conception of civil procedure in the Slovak Republic. In: Juridical tribune-Tribuna juridica, 2007, č. 7, s. 119–135.

Súd dôvodil, že skutočnosť kedy advokát ako oprávnená osoba je spolu so spoločníkom partnera verejného sektora spoločníkom inej obchodnej spoločnosti predstavuje skutočnosť objektívne vyvolávajúcu pochybnosť o nestrannosti oprávnenej osoby.⁸ Tento vzťah pripodobuje súd k vzťahu spoluvlastníkov veci, hoci s ohľadom na špecifiká obchodného podielu to nie je možné jednoznačne zamieňať. S ohľadom na takého prepojenie nemožno vzťah medzi oprávnenou osobou a partnerom verejného sektora posudzovať len cez optiku „klient-advokát“, ale ako vzťah dvoch spoločníkov v obchodnej spoločnosti, ktorý sa vyvíja a môže byť pozitívny a aj negatívny. Objektívne však spochybňuje nestrannosť. Súd uzavrel, že vzhľadom na túto skutočnosť a vzťah oprávnenej osoby k partnerovi verejného sektora oprávnená osoba nemohla vykonávať úkony podľa zákona č. 315/2016 Z.z. a došlo k porušeniu podľa § 19 písm. c) zákona č. 315/2016 Z.z.

Generálne môžeme konštatovať, že vzťah medzi spoločníkom partnera verejného sektora a konateľom oprávnenej osoby, založený ich spoločnou účasťou v tretej spoločnosti (aj keď prostredníctvom iných osôb nimi ovládaných), je objektívne spôsobilý vyvolať pochybnosti o nestrannosti oprávnenej osoby, ktorá je s ohľadom na § 19 zákona č. 315/2016 Z.z. vylúčená z vykonávania úkonov.

1.3.2 Úvahy súdu pri ukladaní samotných pokút

V prípade úvah súdu pri ukladaní pokuty partnerovi verejného sektora súd konštatoval, že za účelom uloženia pokuty nebolo s ohľadom na predmet plnenia prijímaného partnerom verejného sektora možné určiť výšku konkrétneho hospodárskeho prospechu. V takomto prípade ale súd konštatoval, že pri zákonnom rámci novej výšky pokuty od 10.000,-EUR do 1.000.000,- EUR, bude súd vychádzať minimálne z údajov uvedených v účtovných závierkach subjektov a z hodnoverných a pravdivých podkladov od samotných subjektov konania. Súd

---

⁸ Rozhodnutie Okresného súdu Žilina z 30. augusta 2019, sp. zn. 5 PPok 3/2018.

stanovuje výšku pokuty s ohľadom na hospodárske výsledky partnera verejného sektora tak, aby ju nepovažoval za bezvýznamnú a zároveň aby nemala likvidačný charakter. Taktiež nie je možné nezohľadniť ani tú skutočnosť, že síce došlo k porušeniu zákona pre porušenie nestrannosti oprávnenej osoby, no pri ukladaní pokuty treba prihliadať na to, že v registri sú zapísané skutočné a správne údaje o KÚV.

K pokute ukladanej samotnej oprávnenej osobe súd uvádza, že úvahy uvedené vyššie vo vzťahu k partnerovi verejného sektora sa vzťahujú v zásade aj na pokutu pre oprávnenu osobu s tým rozdielom, že zákaz v § 19 zákona č. 315/2016 Z.z. sa týka priamo oprávnenej osoby. U oprávnenej osoby sa predpokladá profesionálny výkon funkcie a výkon funkcie s odbornou starostlivosťou, ktorej súčasťou je aj vyvarovanie sa konfliktu záujmov. Je to oprávnená osoba, osoba znalá práva, ktorá musí rozpoznať svoje vylúčenie z možnosti vykonávania úkonov a eventuálne vykonávanie úkonov odmietnuť. Z týchto dôvodov uložil súd oprávnenej osobe (pri rovnakom zákonom rozmedzí pokuty) dvojnásobne vyššiu pokutu ako partnerovi verejného sektora.

1.3.3 Hrozby pre advokáta

Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že v dôsledku poskytovania služieb oprávnenej osoby hrozia advokátovi najmä dva druhy rizík, a to v podobe:

a) udelenia sankcie (pokuty) priamo advokátovi za porušenie zákazu podľa § 19 zákona č. 315/2016 Z.z.; takýto druh sankcie sa javí ako férový, pretože advokát jej prípadný vznik vie eliminovať, keďže musí vedieť, či porušuje zákaz uvedený v § 19 zákona č. 315/2016 Z.z. V tejto situácii ale bude zaujímavé sledovať vývoj rozhodovacej činnosti Okresného súdu Žilina, v rámci ktorej by sa mala bližšie identifikovať odpoveď na otázku, ktorá vyplýva z § 19 písm. c) zákona č. 315/2016 Z.z., t.j. čo všetko môže zakladať taký vzťah k partnerovi verejného sektora alebo k členom jeho orgánov, ktorý by mohol spochybniť jeho nestrannosť. Zákonomodarca

používa pojem mohol spochybnit', čo znamená, že na udelenie sankcie postačuje obyčajná možnosť spochybnenia nestrannosti; a zároveň

b) ručenia za zaplatenie pokuty podľa § 13 ods. 1 písm. b) zákona č. 315/2016 Z.z. za porušenie povinnosti uvedenej v 13 ods. 1 zákona č. 315/2016 Z.z. Plnenie tejto povinnosti advokátom je časovo a odborne náročnejšie a častokrát závisí od poskytovania súčinnosti partnera verejného sektora, ktorú poskytuje oprávnenej osobe. Osobitne je to obtiažne v prípade viac-stupňových vlastníckych štruktúr s presahom do zahraničia, kedy sa identifikácia konečného užívateľa výhod, ako aj následné pravidelné overovanie týchto skutočností javí ako nanajvýš tvrdý oriešok. Taktiež v tejto súvislosti netreba zabúdať na potenciálnu trestnoprávnu zodpovednosť. Uvedenie nepravdivých údajov o konečnom užívateľovi výhod môže zakladať trestnoprávnu zodpovednosť partnera verejného sektora a oprávnenej osoby. Ide najmä o trestný čin skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 259 a 260 Trestného zákona, trestný čin podvodu podľa § 221 Trestného zákona a trestný čin subvenčného podvodu podľa § 225 Trestného zákona. Uvedené trestné činy sú trestnými činmi fyzických osôb aj právnických osôb.⁹

V súvislosti so zodpovednosťou advokáta ako oprávnenej osoby podľa autorov ešte potenciálne prichádza do úvahy potenciálna zodpovednosť za škodu voči partnerovi verejného sektora. V jednom z judikovaných prípadov¹⁰ totiž došlo ku kumulácii nasledovných skutočností. (i) Partner verejného sektora predložil oprávnenej osobe všetky potrebné dokumenty a informácie potrebné pre riadne overenie KÚV. (ii) Advokát ako oprávnená osoba postupoval v súlade so znením zákona, jeho súvisiacim a vyvedeným právnym názorom a taktiež s názormi Ministerstva spravodlivosti uvedenými na stránke Ministerstva spravodlivosti v sekcii často

---

⁹ Bližšie pozri: LORKO, J., SMALIK, M.: Corporate criminal liability in terms of attributability concept. In: Bratislava law review, 2019, č. 2 (3), s. 34-46.

¹⁰ Uznesenie Okresného súdu Žilina z 29. mája 2018, sp. zn. 5P Exre/4/2017.

kladené otázky a odpovede¹¹. Napriek tejto skutočnosti súd v tomto rozhodnutí zaujal názor, že konečný užívateľ výhod nebol identifikovaný v súlade so zákonnými pravidlami a partnera verejného sektora vymazal z registra. Napriek tomu, že advokát postupoval v súlade s odporúčaniami Ministerstva spravodlivosti (ako predkladateľa predmetného zákona), súd dôvodil, že vo vzťahu k rôznym výkladom a stanoviskám k sporným otázkam ohľadne ustanovení zákona č. 315/2016 Z.z., je potrebné uviesť, že právne relevantný výklad zákona môže dať vo svojich rozhodnutiach iba súd. Výklad predkladateľa zákona vyplývajúci napr. z dôvodovej správy k zákonu, či priamo zo stanovísk predkladateľa zákona, môžu byť pri výklade zákona vodítkom a ozrejméním úmyslu, ktorý viedol predkladateľa zákona pri jeho písaní. Nezriedka však dochádza k zmene predloženého zákona v druhom čítaní v NRSR (čo následne obmedzuje použiteľnosť predkladacej správy pre výklad zákona) a tiež je možné občas pozorovať jav, kedy vôľa predkladateľa nie je do textu zákona preklopená verne a najmä jasne. Aj z týchto dôvodov rôzne výkladové stanoviská nemôžu a nie sú pre súd záväzné a ich sila a použiteľnosť závisia len od sily argumentov v nich obsiahnutých.¹²

V prípade výmazu z registra partnerov verejného sektora je následne druhá zmluvná strana (štát) oprávnený od zmluvy odstúpiť. Z tohto titulu môžeme predpokladať vznik škody vymazanému partnerovi verejného sektora. Otázkou zostáva, či je potenciálne v takomto prípade advokát ako oprávnená osoba zodpovedná za takto vzniknutú škodu. Predpokladáme, že vyššie uvedený prístup spĺňa požiadavky odbornej starostlivosti a preto za takúto škodu nebude zodpovedať. Ďalšou možnosťou ochrany advokáta je potenciálne zmluvné vylúčenie takejto zodpovednosti za škodu spôsobenú advokátom pri výkone tejto činnosti, keďže

---

¹¹ Bližšie na Ministerstvo spravodlivosti SR. Register partnerov verejného sektora. Často kladené otázky. Publikované: 24.9.2019 [online] [cit 15.5.2020]. Dostupné na: <<https://www.justice.gov.sk/Stranky/Registre/Dalsie-uzitocne-zoznamy-a-registre/RPVS/FAQ.aspx>>.

¹² Rovnaký výklad zaujal súd aj v rozhodnutí Okresného súdu Žilina z 30. augusta 2019, sp. zn. 5 Ppok 3 /2018.

nejde z nášho pohľadu o výkon advokácie ako takej, ale ako osobitnú činnosť advokáta.

1.3.4 Určenie konečného užívateľa výhod

Ďalším z rizík potenciálnej a faktickej nemožnosti určenia správneho konečného užívateľa výhod predstavujú rôzne schémy na úrovni identifikovaného konečného užívateľa výhod. Túto skutočnosť si uvedomuje aj súd vo svojom rozhodnutí¹³, kde konštatuje, že nie je možné vylúčiť, že partner verejného sektora môže byť svojimi konečnými užívateľmi výhod ovládaný aj sofistikovanými schémami založenými na veriteľsko-dlžníckych vzťahoch konečného užívateľa výhod s partnerom verejného sektora. Partnera verejného sektora možno ovládať aj cez správne nastavené a účelovo zriadené práva k majetku dlžníka.¹⁴

Súd taktiež posudzoval situáciu partnera verejného sektora v konkurze, t.j. či advokát ako oprávnená osoba nemá vykonať zmenu v registri a registrovať na miesto konečných užívateľov výhod aj veriteľov úpadcu. Súd uzavrel, že samotná skutočnosť vyhlásenia konkurzu však na konečných užívateľov výhod vplyv nemá. Ak dlžnícko-veriteľský vzťah bol využívaný na ovládanie partnera verejného sektora v predkonkurzných pomeroch, bude tomu tak aj v konkurzných pomeroch. Aj keď vyhlásenie konkurzu môže ovládanie partnera verejného sektora skôr sťažiť, (keďže pojmovým znakom konkurzu je zákaz individuálneho uspokojovania veriteľov a odčerpávanie hospodárskeho prospechu napr. prostredníctvom umelého fiktívneho dlžnícko-veriteľského vzťahu) vyhlásenie konkurzu uplatnením zásady pomerného uspokojenia veriteľov (s výnimkou zabezpečených veriteľov) skôr takýto prístup sťažuje. V prípade vyhlásenia konkurzu z dôvodu platobnej neschopnosti nemožno vylúčiť situácie, kedy majetok dlžníka prevyšuje jeho záväzky a vtedy je predstaviteľné, že niektorý z veriteľov môže odčerpávať

---

¹³ Uznesenie Okresného súdu Žilina z 18. júna 2018, sp. zn. 5P Exre/1/2018.

¹⁴ Napríklad zabezpečovacie prevody majetku, záložné práva a pod..

majetkový prospech aj v konkurze a to prostredníctvom zriadených zabezpečovacích práv a uspokojiť svoju pohľadávku v celom rozsahu. Status veriteľa v konkurze však bez ďalšieho nekonštituuje postavenie konečného užívateľa výhod a to ani v prípade, že daný veriteľ je členom veriteľských orgánov úpadcu. Je potrebné si uvedomiť, že plnenie prijímané veriteľom v konkurze na základe rozvrhu alebo mimo neho, je inkasovaním jeho pohľadávky a ak takéto plnenie záväzku úpadcu nezakladalo veriteľovi postavenie konečného užívateľa výhod v predkonkurzných pomeroch, nezakladá mu postavenie konečného užívateľa výhod ani v konkurze. Absurdnosť záveru o konštituovaní statusu konečného užívateľa výhod veriteľovi vyhlásením konkurzu na majetok partnera verejného sektora je možno najlepšie demonštrovať na tzv. nedobrovoľných veriteľoch, ktorí sa stali veriteľom úpadcu napr. z titulu škody spôsobenej úpadcom alebo nezaplatením zákonného poistného či daní.

1.3.5 Motivácia verejnosti

Pre úplnosť uvádzame, že samotný zákonodarca motivuje verejnosť pre podávanie podnetov pre preskúmavanie údajov v registri partnerov verejného sektora, po ktorých (podnetoch) dochádza k iniciácií konaní o preverení správnosti údajov. Kvalifikovaný podnet môže podať každý. Kvalifikovaný podnet musí okrem všeobecných náležitostí podania obsahovať opis skutočností odôvodňujúcich dôvodnú pochybnosť o pravdivosti alebo úplnosti údajov o konečnom užívateľovi výhod zapísaných v registri. Na podanie, ktoré nie je kvalifikovaným podnetom, registrujúci orgán neprihliada; o tom oznamovateľa upovedomí. Oznamovateľovi možno dokonca priznať odmenu podľa zákona č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 125/2016 Z. z.

1.4 Záver

V rámci kapitoly sme sa zamerali najmä na analýzu postavenia advokáta ako oprávnenej osoby pre registráciu konečného užívateľa výhod do registra partnerov verejného sektora. V rámci kapitoly sme identifikovali viaceré riziká číhajúce na advokátov ako oprávnené osoby, ktoré sme v rámci kapitoly bližšie popísali. Zároveň sme poskytli doktrínálny a najmä praktický pohľad na túto problematiku, keďže sme analyzovali viaceré súdne rozhodnutia. Keďže ide o novú právnu úpravu, s napätím očakávame ďalší vývoj judikatúry a to najmä vo vzťahu k definičným znakom možnej pochybnosti o nestrannosti reflektujúcej na § 19 zákona č. 315/2016 Z.z.

Použitá literatúra:

1. IVANČO, M., ŠTEVČEK, M.: The conception of civil procedure in the Slovak Republic. In: Juridical tribune-Tribuna juridica, 2017, č. 7, s. 119 – 135.
2. JABLONKA, B.: Odborná starostlivosť z pohľadu povinnosti štatutára pri výkone funkcie. In: Zborník z konferencie Bratislavské právnické fórum 2016: Riadenie a kontrola v obchodných spoločnostiach v kontexte s vývojom v práve EÚ, 2016, s. 15 – 19.
3. ĽORKO, J., SMALIK, M.: Corporate criminal liability in terms of attributability concept. In: Bratislava law review, 2019, č. 2 (3), s. 34 - 46.
4. MAMOJKA, M.: A selective comparison of legal provisions governing management and control in polycorporate structures and in state-owned enterprises, bearing in mind selected historical perspectives. In: Notitia Iudiciales Academie Collegii Aedilium, 2018, č. 2 (4).
5. PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník: komentár. 3. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010. 1224 s. ISBN 978-80-7400-314-1.
6. Ministerstvo spravodlivosti SR. Register partnerov verejného sektora. Často kladené otázky. Publikované: 24.9.2019 [online] [cit 15.5.2020]. Dostupné na:

<https://www.justice.gov.sk/Stranky/Registre/Dalsie-uzitocne-zoznamy-a-registre/RPVS/FAQ.aspx> >.

7. BILENÁ, E.: *Prvé pokuty protischránkového súdu: Advokáti Bugala-Ďurček boli v konflikte záujmov pri overovaní Kmotríkových firiem*. Publikované: 19.12.2019 [online] [cit. 15.5.2020]. Dostupné na: <https://transparency.sk/sk/prve-pokuty-protischrankoveho-sudu-advokati-bugala-durcek-boli-v-konflikte-zaujmov-pri-overovani-kmotrikovych-firiem/> >.
8. Ministerstvo spravodlivosti SR. *Register partnerov verejného sektora*. [online] [cit. 15.5.2020]. Dostupné na: <https://rpvs.gov.sk/rpvs/Partner/Partner/VyhľadavaniePartnera>>.

Kapitola 2: Koncepcia externého poradcu obchodných spoločností ako faktického štatutára v nemeckej judikatúre a doktríne a jej možné uplatnenie v slovenskom právnom prostredí

Angelika Mašurová

Abstract: The article analyses the jurisdiction of the German Federal Court of Justice on the liability of de-facto-directors and the related streams of opinion in German legal doctrine. In particular, the author deals with the question whether, under the German legal system, external company advisors may also be held accountable as de-facto-directors. The author also examines whether the conclusions of the Federal Court of Justice and German doctrine can be applied in Slovak legal system.

Abstrakt: Príspevok analyzuje judikatúru nemeckého Spolkového súdneho dvora týkajúcu sa problematiky zodpovednosti faktických štatutárov a na ňu nadväzujúce názorové prúdy v nemeckej právnej spisbe. Autorka sa osobitne zaoberá otázkou, či môže byť podľa nemeckého právneho systému vyvodená zodpovednosť aj voči externým poradcem obchodných spoločností ako faktickým štatutárom. Zároveň skúma, či je možné závery Spolkového súdneho dvora a nemeckej doktríny v danej súvislosti uplatniť aj v slovenskom právnom prostredí.

Key words: External advisor, company, liability, de facto director, shadow director, liability in the case of failure to file a petition for bankruptcy.

Kľúčové slová: Externý poradca, kapitálová spoločnosť, zodpovednosť, faktický štatutár, tieňový štatutár, zodpovednosť za škodu spôsobenú nepodaním návrhu na vyhlásenie konkurzu.

2.1 Úvod

Reformy Insolvenčného poriadku (*Insolvenzordnung*;¹⁵ ďalej „InsO“), ako aj nové zákony týkajúce sa sanácií podnikov a zjednodušenia procesov oddlženia¹⁶ prijaté v Spolkovej republike Nemecko v posledných rokoch, umožnili expertom na sanáciu podnikov a oddlženie osobitne lukratívne zákazky.¹⁷ Títo z prevažnej časti pochádzajú z radov tzv. *Unternehmensberater* – podnikových poradcov resp. poradcov pri správe podnikov združovaných v Spolkovom združení nemeckých podnikových poradcov (*Bundesverband Deutscher Unternehmensberater*).¹⁸ V praxi prichádzajú v danej súvislosti do úvahy okrem toho aj daňoví poradcovia a advokáti.¹⁹ V rozhodovacej činnosti nemeckých súdov i v odbornej literatúre sa stále častejšie rieši otázka, či v prípade, ak získajú externí poradcovia v rámci plnenia svojich poradenských úloh pri riadení spoločnosti určité dominantné postavenie, môže byť voči nim vyvodená zodpovednosť ako voči tzv. faktickým štatutárom. Tu treba hneď na začiatku zdôrazniť, že zodpovednosť faktických štatutárov predstavuje zodpovednostný koncept, ktorý nie je v nemeckom právnom poriadku výslovne upravený.

Autorka v predmetnej kapitole na začiatku analyzuje tri vybrané rozsudky nemeckého Spolkového súdneho dvora (*Bundesgerichtshof*; ďalej aj „BGH“), ktoré predstavujú východiská pre analýzu, či vôbec a do akej miery sa zodpovednostný model tzv. faktického štatutára kreovaný nemeckou judikatúrou môže vzťahovať aj na právnych resp. iných poradcov, ktorí poskytujú odborné služby pri správe podnikov obchodných spoločností podľa nemeckého práva. V prvom rozhodnutí

---

¹⁵ BGBl. I, s. 2866.

¹⁶ *Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen (ESUG)* - BGBl. I, s. 2582; *Gesetz zur Verkürzung des Restschuldbefreiungsverfahrens und zur Stärkung der Gläubigerrechte (GIRStG)* - BGBl. I, s. 2379.

¹⁷ EHLERS, H.: *Krisenberater unter Druck*. In: *Betriebs-Berater*, 2014, č. 4, s. 131.

¹⁸ MÜLLER-FELDHAMMER, R.: *Vertragserfüllung und Haftung des Unternehmensberaters*. In: *Neue Juristische Wochenschrift*, 2008, č. 25, s. 1777 a nasl.

¹⁹ V súvislosti s daňovými poradcami pozri PEETZ, C.: *Der faktische Geschäftsführer – faktisch oder eine Fiktion*. In: *GmbH Rundschau*, 2017, č. 2, s. 65.

Spolkový súdny dvor zosumarizoval už dlhobojšie uplatňované kritériá, na základe ktorých možno konkrétnu osobu považovať za faktického štatutára. V druhom súdnom rozhodnutí sa Spolkový súdny dvor zaoberal okrem iného aj problematikou, či môže byť faktickým štatutárom právnická osoba a či je jednou z podmienok pre vyvodzovania zodpovednosti voči faktickým štatutárom skutočnosť, že tento vystupoval ako faktický štatutár navonok voči tretím osobám. Tretie súdne rozhodnutie sa týka prípadu, kedy Spolkový súdny dvor výslovne pripustil, že aj externý poradca spoločnosti s ručením obmedzeným môže mať postavenie faktického štatutárneho orgánu.

Autorka následne ponúka analýzu názorových prúdov, ktoré sa ohľadom postavenia a zodpovednosti faktických štatutárov v kontexte s uvedenou judikatúrou vyprofilovali v nemeckej právnej spisbe.

Napokon autorka skúma, do akej miery argumentácia Spolkového súdneho dvora, ako aj nemeckej právnej doktríny môže byť relevantná pre slovenské právne prostredie v súvislosti s výkladom ustanovenia § 66 ods. 7 Obchodného zákonníka²⁰ (ďalej aj „ObZ“), ktorý s účinnosťou od 01.01.2018 výslovne upravuje povinnosti a zodpovednosť faktického štatutára obchodnej spoločnosti.²¹ Predmetné ustanovenie bolo do Obchodného zákonníka zavedené zákonom č. 264/2017 Z. z. z 12. októbra 2017, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Autorka sa v kapitole sústreďuje na kapitálové obchodné spoločnosti, v nemeckom právnom systéme *Gesellschaft mit beschränkter Haftung* (ďalej „GmbH“)

---

²⁰ Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

²¹ Znenie § 66 ods. 7 ObZ je nasledovné: „Povinnosti mandátára má aj osoba, ktorá fakticky vykonáva pôsobnosť štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu bez toho, aby bola do takejto funkcie vymenovaná alebo ustanovená. Taká osoba je najmä povinná konať s odbornou starostlivosťou v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov. Pri porušení týchto povinností má rovnakú zodpovednosť ako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu.“

a *Aktiengesellschaft*, z ktorých prvá svojou štruktúrou zodpovedá v zásade (samozrejme nie v detailoch) spoločnosti s ručením obmedzeným a druhá akciovej spoločnosti podľa slovenského práva.

2.2 Vybrané súdne rozhodnutia Spolkového súdneho dvora

2.2.1 Rozsudok z 11. júla 2005, sp. zn. II ZR 235/03: Zhrnutie kritérií pre právne postavenie faktického štatutára

V roku 1998 sa nemecká spoločnosť s ručením obmedzeným H GmbH (ďalej „dlžníčka“) zaviazala vykonať zákazky za spoločnosť G GmbH, ktorá sa dostala do úpadku, a taktiež sa zaviazala od G GmbH poberať materiál. Okrem toho sa dlžníčka zaviazala platiť za spoločnosť G GmbH mesačne úroky v súvislosti s pôžičkou, ktorú táto spoločnosť v minulosti získala. V tom istom roku začala dlžníčka platiť spoločnosti občianskeho páva X GbR²² – tak ako jej predtým platila G GmbH – poplatky za užívanie pozemkov a investičného majetku. Konateľ G GmbH (ďalej „žalovaný“) bol súčasne jej 50-percentným spoločníkom. Okrem toho mal žalovaný 50-percentný podiel aj na X GbR.

Jediný spoločník dlžníčky, ktorý **nebol** zároveň jej konateľom, udelil ešte v roku 1998 žalovanému plnú moc, na základe ktorej ho bol žalovaný oprávnený voči dlžníčke v plnej miere zastupovať, predovšetkým na valnom zhromaždení a v súvislosti so všetkými ostatnými aktivitami, ktoré vyplývali z jeho postavenia spoločníka. Okrem uvedeného boli za mesačnú odplatu všetky finančné operácie dlžníčky v kompetencii žalovaného (a nie v kompetencii oficiálneho konateľa). Žalovaný mal tiež výlučné podpisové právo ohľadom jediného podnikateľského účtu dlžníčky. Z uvedeného dôvodu vykonával žalovaný všetky prevody v súvislosti s priebežnou podnikateľskou činnosťou dlžníčky výlučne sám a nechával si zasielať

---

²² Gesellschaft bürgerlichen Rechts (ďalej len „GbR“). Ide o osobitný typ spoločnosti v zmysle § 705 nemeckého Občianskeho zákonníka (v nemeckom jazyku: *Bürgerliches Gesetzbuch*).

výpisy z účtu na svoju obchodnú adresu v sídle G GmbH, ktorá od roku 2000 viedla účtovníctvo dlžníčky a dostávala za túto činnosť od dlžníčky honorár.

Približne raz za mesiac sa dostavil žalovaný do sídla dlžníčky, aby skontroloval činnosť oficiálneho konateľa a udelil tomuto inštrukcie a pokyny. Oficiálny konateľ vykonával v skutočnosti len funkciu obchodného zástupcu, v ktorého kompetencii bolo získanie zákaziek pre dlžníčku a následne kontrola ich vykonania na mieste. V súvislosti s finančnými operáciami disponoval len bežnou hotovosťou v kase a to len do výšky schválenej žalovaným. Väčšie objednávky ako aj rozhodovania o prijímaní a prepúšťaní zamestnancov a taktiež o ich platových podmienkach uskutočňoval oficiálny konateľ len po konzultácii so žalovaným a v zmysle ním udelených pokynov.

Dlžníčka sa potom, čo prevzala prevádzku podniku G GmbH, dostala do finančných ťažkostí a už k decembru 1999 do úpadku. Oficiálny konateľ podal až v auguste 2000 insolvenčný návrh, na základe ktorého sa insolvenčné konanie začalo v októbri 2000. V čase od januára do polovice júla 2000 platila dlžníčka na podnet žalovaného naďalej nájomné spoločnosti X GbR, ako aj vykonávala platbu za dodávky od spoločnosti G GmbH a rovnako aj splácala úroky z pôžičky v jej prospech.

Žalobca – správca dlžníčky v úpadku – požadoval od žalovaného ako faktického (spolu)konateľa dlžníčky vrátenie platieb vykonaných na účet dlžníčky, ktoré previedol resp. vyplatil priamo resp. v prospech X GbR ako aj G GmbH po tom, čo sa dlžníčka dostala do úpadku. Žalobca sa pritom opieral o § 64 nemeckého zákona o spoločnosti s ručením obmedzeným (*Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung*;²³ ďalej „GmbHG“). Na základe § 64 GmbHG v platnom znení sú konatelia povinní spoločnosti nahradiť platby resp. výdavky, ktoré

---

²³ RGBL., s. 477.

spoločnosť poskytla po tom, čo sa dostala do platobnej neschopnosti alebo predĺženia s výnimkou platieb, ktoré sú aj po tomto okamihu v súlade so starostlivosťou riadneho hospodára. Rovnakú povinnosť majú konatelia vtedy, ak poskytnú platby spoločníkom, pokiaľ táto skutočnosť viedla k platobnej neschopnosti spoločnosti s výnimkou situácií, ktoré neboli aj pri vynaložení starostlivosti riadneho hospodára rozpoznateľné.

Súdy prvej a druhej inštancie rozhodli o oprávnenosti nároku žalobcu voči žalovanému ako faktickému konateľovi. Na základe mimoriadneho opravného prostriedku podaného žalovaným dospel Spolkový súdny dvor – napriek absencii výslovného zákonného ustanovenia ohľadom zodpovednosti faktických štatutárov – k rozhodnutiu, že aj faktický konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným je povinný nie len podať včas insolvenčný návrh podľa § 15a InsO (predtým § 64 ods. 1 GmbHG), ale zodpovedá aj za následky nepodania predmetného návrhu podľa § 64 GmbHG (predtým § 64 ods. 2 GmbHG). Spolkový súdny dvor zároveň, odvolávajúc sa aj na staršiu judikatúru,²⁴ zosumarizoval kritériá pre posúdenie toho, kedy má osoba, ktorá nebola oficiálnym konateľom spoločnosti, postavenie faktického konateľa: Rozhodujúci je celkový dojem, ktorý vyvolalo vystupovanie dotyčnej osoby (*Gesamterscheinungsbild*), pokiaľ – nad rámec len vnútorného vplyvu na obchodné vedenie spoločnosti – je navonok (teda vo vzťahu k tretím osobám) zrejmé, že táto osoba určuje záležitosti spoločnosti vlastným konaním, ktoré zodpovedá konaniu oprávneného štatutárneho orgánu.²⁵ Nie je pritom rozhodujúce, či konajúci ako faktický štatutárny orgán na seba strhne všetko obchodné vedenie, ktoré na základe zákona prislúcha oficiálnemu štatutárnemu

---

²⁴ BGH, 25.02.2002 - II ZR 196/00; BGH, 21.03.1988 - II ZR 194/87; BGH, 27.06.2005 - II ZR 113/03.

²⁵ „Für die Stellung und Verantwortlichkeit einer Person als faktischer Geschäftsführer einer GmbH ist es erforderlich, dass der Betreffende nach dem Gesamterscheinungsbild seines Auftretens die Geschicke der Gesellschaft – über die interne Einwirkung auf die satzungsmäßige Geschäftsführung hinaus – durch eigenes Handeln im Außenverhältnis, das die Tätigkeit des rechtlichen Geschäftsführungsorgans nachhaltig prägt, maßgeblich in die Hand genommen hat.“

orgánu. Vo svetle uvedených kritérií vyhodnotil Spolkový súdny dvor konanie žalobcu vo vzťahu k dlžníčke ako konanie faktického konateľa.

2.2.2 Rozsudok z 25. februára 2002 II ZR 196/00: Vylúčenie tzv. tieňových štatutárov a právnických osôb zo zodpovednostného modelu faktického štatutára

Tri roky pred rozsudkom, ktorý sme analyzovali v predchádzajúcej kapitole, vydal Spolkový súdny dvor iný rozsudok, v ktorom sa jednak vyslovil, že pre zodpovednosť osoby ako faktického štatutára nestačí, že táto vo vnútri spoločnosti pôsobí na oficiálnych štatutárov, ale musí vystupovať aj navonok spôsobom, akým sa vyznačuje oficiálny štatutár.²⁶ Podľa názoru Spolkového súdneho dvora tak zodpovednosť faktického štatutára nemožno vyvodiť voči tzv. tieňovým štatutárom („*shadow directors*“).²⁷ Okrem toho Spolkový súdny dvor zdôraznil, že osoba zodpovedná ako faktický štatutár kapitálovej spoločnosti (tu spoločnosti s ručením obmedzeným) nemôže byť zároveň právnickou osobou, keďže štatutárom (tu konateľom) môže byť len fyzická osoba a táto zásada sa uplatňuje aj pri posudzovaní toho, či niekto prichádza do úvahy ako faktický štatutár.²⁸ Oba tieto závery Spolkový súdny dvor vo svojom neskoršom rozsudku z 11. júla 2005, sp. zn. II ZR 235/03 nespochybnil a v prípade nevyhnutnosti vystupovania navonok

---

²⁶ „Für die Haftung einer Person, die sich wie ein faktischer Geschäftsführer verhält, nach § 43 Abs. 2 GmbHG genügt es nicht, dass sie auf die satzungsmäßigen Geschäftsführer gesellschaftsintern einwirkt. Erforderlich ist auch ein nach außen hervortretendes, üblicherweise der Geschäftsführung zuzurechnendes Handeln.“

²⁷ Pre rozlíšenie pojmov „faktický štatutár“ a „tieňový štatutár“ pozri bližšie aj MAŠUROVÁ, A.: Zodpovednosť štatutárov, faktických štatutárov a tieňových štatutárov kapitálových spoločností voči veriteľom spoločností podľa novej úpravy Obchodného zákonníka a zákona o konkurze a reštrukturalizácii. In: Mílniky práva v stredoeurópskom priestore 2018, 2018, s. 171, pozn. pod čiarou č. 19.

²⁸ „Eine Haftung der Beklagten zu 1, einer GmbH, als faktisches Geschäftsführungsorgan scheidet von vornherein aus. Nach § 6 Abs. 2 Satz 1 GmbHG kann Geschäftsführer nur eine natürliche, unbeschränkt geschäftsfähige Person sein. Was nach dem Gesetz für das rechtlich dem geschäftsführenden Organ angehörige Mitglied gilt, ist auch für die Beurteilung maßgebend, ob jemand faktisch als Mitglied des geschäftsführenden Organs in Betracht kommt.“

predmetný názor dokonca potvrdil, aj keď táto otázka nebola primárnou v predmetnom rozhodnutí.²⁹

Spolkový súdny dvor rozhodoval na základe nasledovné skutkového stavu: Jediný spoločník G spoločnosti L GmbH, ktorá sa neskôr dostala do úpadku, previedol v roku 1992 20% svojho obchodného podielu na osobu M a 60% na osobu F, ktorá tento podiel získala ako tzv. *Treuhänder* osoby C, ktorá následne vystupovala ako tzv. *Treugeber*.³⁰ G sa tak naďalej podieľal na základnom imaní L GmbH vo výške 20%. V ten istý deň nechali spoločník M a spoločník G zriadiť na svoje obchodné podiely záložné právo v prospech právnickej osoby P, ktorá poskytla L GmbH pôžičku vo výške 5 Mio. nemeckých mariek, ktorá mala byť aj úrokmi splatená k 1.10.1997. Súčasne previedli obaja spoločníci na právnickú osobu P po dobu platnosti zmluvy o pôžičke právo na vyplácanie zisku v súvislosti so založenými podielmi, ako aj neodvolateľnú plnú moc na výkon hlasovacích práv na valnom zhromaždení L GmbH a na zastupovanie vo všetkých záležitosti týkajúcich sa ich účasti v L GmbH. Právnická osoba P súhlasila, aby spoločník G sumu poskytnutú L GmbH na základe pôžičky použil na úhradu faktúr, ktoré L GmbH vystavila konkrétna stavebná firma, ako aj na úhradu staršej pôžičky, ktorú spoločník G podľa vlastných slov L GmbH v minulosti poskytol. V novembri 1992 previedol spoločník

---

²⁹ Porovnaj slovné spojenie „...über die interne Einwirkung auf die satzungsmäßige Geschäftsführung hinaus...“.

³⁰ K právnemu inštitútu „*Treuhand*“ v nemeckom právnom systéme, ktorý nie je v žiadnom nemeckom zákone výslovne upravený, pozri JANČO, M.: Trust, fiducia a slovenské právo. I. časť. In: Právny obzor, 2012, č.1, s. 44-56: „V nemeckom práve existuje inštitút zvereneckej správy (*Treuhand*), ktorá sa delí na fiduciárnu zvereneckú správu (*fiduziarische Treuhand*), ktorú možno charakterizovať ako fiduciárny inštitút správy cudzieho majetku, a zvereneckú správu na základe plnomocenstva (*Ermächtigungstreuhand*). V prípade fiduciárnej zvereneckej správy zriaďovateľ (*Treugeber*) prevedie vlastnícke právo k majetku na zvereneckého správcu (*Treuhänder*), aby ho spravoval v prospech oprávneného (*Begünstigter*), pričom oprávnenému k predmetu správy nevznikajú vecné, ale len záväzkové práva. Naopak, v prípade zvereneckej správy na základe plnomocenstva nedochádza k prevodu vlastníckeho práva k spravovanému majetku na zvereneckého správcu. Zverenecká správa sa ďalej všeobecne delí na zvereneckú správu na účely správy majetku (*Verwaltungstreuhand*), ktorá slúži najmä záujmom zriaďovateľa, a zabezpečovaciu zvereneckú správu (*Sicherungstreuhand*), ktorá slúži najmä záujmom správcu.“

F svoj obchodný podiel na osobu E, ktorá sa krátko predtým stala popri spoločníkoch G a M ďalším konateľom spoločnosti L GmbH. Rovnako ako bývalý spoločník F, disponoval aj nový spoločník E predmetným obchodným podielom ako *Treuhänder* osoby C.

Do konca roku 1992 boli na ťarchu L GmbH zaplatené záväzky spoločníka G, ktoré si voči nemu uplatňovali dve rôzne firmy. Následne bol nad majetkom L GmbH vyhlásený konkurz a konkurzný správca (ďalej „žalobca“) požadoval od právnickej osoby P ako aj od *Treugebera* C vrátenie celkovej sumy, ktorá bola v prospech spoločníka (a konateľa) G vyplatená z prostriedkov L GmbH. Predmetný nárok pritom opieral okrem iného³¹ o skutočnosť, že oboch možno považovať za faktických konateľov L GmbH, ktorí jej zodpovedajú rovnako ako oficiálni konatelia v zmysle § 43 ods. 3 GmbHG³² za náhradu plnení vyplatených spoločníkom v rozpore s ustanovením § 30 GmbHG, na základe ktorého sa majetok potrebný na udržanie základného imania spoločnosti s ručením obmedzeným v zásade nesmie spoločníkom vyplácať. Žalobca sa odvolával na to, že obaja žalovaní konali ako faktickí konatelia, keďže dávali obom oficiálnym konateľom G a M, ktorí boli zároveň spoločníkmi L GmbH, po celý čas podrobné pokyny, ktoré títo následne vykonávali.

Spolkový súdny dvor však argumenty žalobcu neuznal. Vo vzťahu k právnickej osobe P len lakonicky argumentoval tým, že táto nemôže byť v žiadnom prípade považovaná za faktického konateľa L GmbH, keďže oficiálnym konateľom

---

³¹ Ostatné uplatnené nároky, opierajúce sa o osobitné ustanovenia, tu nebudeme rozoberať, kdeže s problematikou faktického štatutára priamo nesúvisia.

³² *Insbesondere sind sie zum Ersatz verpflichtet, wenn den Bestimmungen des § 30 zuwider Zahlungen aus dem zur Erhaltung des Stammkapitals erforderlichen Vermögen der Gesellschaft gemacht oder den Bestimmungen des § 33 zuwider eigene Geschäftsanteile der Gesellschaft erworben worden sind. Auf den Ersatzanspruch finden die Bestimmungen in § 9b Abs. 1 entsprechende Anwendung. Soweit der Ersatz zur Befriedigung der Gläubiger der Gesellschaft erforderlich ist, wird die Verpflichtung der Geschäftsführer dadurch nicht aufgehoben, dass dieselben in Befolgung eines Beschlusses der Gesellschafter gehandelt haben.*

spoločnosti s ručením obmedzeným môže byť len fyzická osoba. V súvislosti s *Treugeberom C*, ktorý bol fyzickou osobou, sa zase Spolkový súdny dvor vyjadril, že v jeho prípade nemožno vyvodiť zodpovednosť faktického štatutára už len z toho dôvodu, že svoje pokyny oficiálnym konateľom udeľoval len v rámci vnútornej sféry spoločnosti a jeho vplyv nebol pre tretie osoby zrejmy.³³

2.2.3 Rozsudok nemeckého Spolkového súdneho dvora z 10. mája 2011, sp. zn. III ZR 107/10: Pripustenie zodpovednosti externého poradcu ako faktického štatutára

V uvedenom prípade išlo primárne o platnosť zmluvy, ktorú 22.12.2004 uzatvoril daňový poradca s obchodnou spoločnosťou vo forme komanditnej spoločnosti K a ktorej predmetom bolo právne poradenstvo v súvislosti so sanáciou spoločnosti (*Beratungsvertrag Sanierung*). Na základe predmetnej zmluvy sa daňový poradca zaviazal k sanácii a reorganizácii podniku komanditnej spoločnosti K, pričom nebol viazaný pokynmi jej štatutárov, ale naopak, bol oprávnený týmto za účelom sanácie v konkrétnych prípadoch sám udeľovať pokyny. Za účelom presadenia sanačných opatrení, ako aj za účelom právneho zastupovania spoločnosti vo vzťahu k jej zamestnancom a k tretím osobám mu komanditná spoločnosť K navyše udelila rozsiahlu plnú moc. Ako odmena za poradenské služby bola dohodnutá fixná denná sadza.

Na základe zmluvy z 19.10.2006 odkúpil daňový poradca od niekoľkých osôb obchodné podiely na spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá bola komplementárom komanditnej spoločnosti K, ako aj podiely na samotnej komanditnej spoločnosti K. Kúpnu cenu i súvisiace náklady na advokáta a notára hradil daňový poradca z prostriedkov komanditnej spoločnosti K.

---

³³ Spolkový súdny dvor tento svoj názor aj v neskoršom rozhodnutí potvrdil, pozri BGH, 27.06.2005 - II ZR 113/03.

Listom z 23.01.2007 odvolala komanditná spoločnosť K s okamžitou platnosťou plnú moc, ktorú udelila daňovému poradcovi a taktiež okamžite vypovedala poradenskú zmluvu, ktorú s ním uzavrela v roku 2004. Tento svoj krok komanditná spoločnosť K odôvodnila okrem iného tým, že daňový poradca neoprávnene použil na získanie obchodných podielov na jej komplementárovi ako aj podielov na nej samotnej jej majetok a týmto konaním ohrozil jej likviditu a spôsobil jej tak značnú škodu.

Následne daňový poradca zažaloval komanditnú spoločnosť K na zaplatenie honoráru za poradenské služby vykonané v časovom rozmedzí od januára 2007 do júna 2007. Komanditná spoločnosť K však namietla, že predmetná zmluva je nulitná („*nichtig*“), pretože daňový poradca vykonával pre ňu činnosť, ktorá je podľa príslušných stavovských predpisov nezlučiteľná s výkonom povolania daňového poradcu a zároveň poukázala na to, že daňový poradca sa neoprávneným odčerpaním jej prostriedkov dopustil trestného činu sprenevery.

Zatiaľ čo súd prvej inštancie sa priklonil k názoru, že poradenská zmluva je nulitná, odvolací súd tento jeho názor nezdial. Vyhodnotil však konanie daňového poradcu v súvislosti s odčerpaním prostriedkov komanditnej spoločnosti K ako trestný čin sprenevery, ktorý oprávňoval komanditnú spoločnosť K túto zmluvu okamžite vypovedať. Daňovému poradcovi prisúdil honorár za obdobie od 01. do 23. januára 2007.

Proti uvedenému rozsudku súdu druhej inštancie podali mimoriadny opravný prostriedok žalobca (daňový poradca) ako aj žalovaná (komanditná spoločnosť K). Spolkový súdny dvor následne rozsudok súdu druhej inštancie potvrdil. Poukázal na to, že činnosť daňového poradcu môže obsahovať aj tzv. hospodárske poradenstvo (*Wirtschaftsberatung*), pričom toto však nesmie byť vykonávané v rámci samostatnej živnosti, ani sa k takejto živnosti svojím zameraním priblížiť.

Aj keď v tu rozoberanom konkrétnom prípade poradenskej zmluvy uzatvorenej s daňovým poradcom Spolkový súdny dvor pripustil, že mohlo ísť o nedovolené prevádzkovanie živnosti v zmysle § 57 ods. 4 č. 1 zákona o daňovom poradenstve (*Steuerberatungsgesetz*³⁴), zdôraznil, že aj v tomto prípade by nešlo o nulitnú zmluvu.³⁵

Pre nami rozoberanú problematiku je najdôležitejšia úvaha Spolkového súdneho dvora ohľadom externého poradcu ako faktického štatutára, hoci v danej súvislosti túto skutočnosť komanditná spoločnosť K nenamietala. Spolkový súdny dvor totiž poukázal na to, že v prejednávacom prípade získal daňový poradca na základe medzi ním a komanditnou spoločnosťou K uzatvorenej poradenskej zmluvy pozíciu, ktorá sa nachádza v tzv. „šedej zóne“ medzi postavením právneho poradcu a postavením faktického vedúceho podniku (*Unternehmenslenker*). Daňový poradca vystupoval síce ako „poradca“, no zároveň nebol viazaný pokynmi oficiálnych štatutárov komanditnej spoločnosti K. Naopak, mohol týmto sám udeľovať pokyny, pričom mu bola udelená rozsiahla plná moc. Spolkový súdny dvor na jednej strane zdôraznil, že predmetné kompetencie k udeľovaniu pokynov, ako aj k zastupovaniu komanditnej spoločnosti K sa vzťahovali len na „sanačné účely“, pričom ostatné kompetencie oficiálnych orgánov spoločnosti neboli v zásade dotknuté. Na druhej strane však poukázal na to, že poradenstvo týkajúce sa „sanačných účelov“ predstavuje pri spoločnosti, ktorá sa dostala do hospodárskej krízy, veľmi široký rozsah pôsobnosti, ktorý v kontexte s oprávneniami daňového poradcu v konkrétnom prípade ide nad rámec rozsahu pôsobnosti štandardného poradcu a približuje ho skôr k postaveniu faktického štatutára.

---

³⁴ BGBl. I, s. 2735.

³⁵ K príslušnej argumentácii Spolkového súdneho dvora sa nebudeme bližšie vyjadrovať, keďže ide o špecifikum nemeckej právnej úpravy, ktorá s tu rozoberanou problematikou faktických štatutárov priamo nesúvisí.

2.3 Postoj nemeckej právnej doktríny k problematike zodpovednosti externého poradcu ako faktického štatutára

2.3.1 Sporné otázky

Zodpovednosť faktického štatutára obchodnej spoločnosti je zodpovednostný model, ktorý prevažná časť nemeckej právnej spisby akceptuje.³⁶ Je pritom viacmenej jednotná v tom, že musí ísť o situácie, kedy chýba akýkoľvek právny akt, ktorým by bola dotyčná osoba ustanovená do funkcie oficiálneho štatutára, avšak napriek tomu reálne vykonáva kompetencie štatutára.³⁷ Uvedené má podľa časti doktríny a v súlade s judikatúrou Spolkového súdneho dvora platiť bez ohľadu na to, či má obchodná spoločnosť aj oficiálny štatutárny orgán, ktorý sa na obchodnom vedení taktiež podieľa,³⁸ ako aj bez ohľadu na to, či spoločníci obchodnej spoločnosti s aktivitami faktického štatutára súhlasia alebo k ním dochádza proti ich vôli.³⁹

---

³⁶ Pozri napr. FLEISCHER, H. In: FLEISCHER, H., GOETTE, W. (Herausgeber): Münchener Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung. Band 2: §§ 35-52. 3. vyd. Mníchov: C.H.Beck, 2019, § 43, č. pozn. 230 a nasl.; SPINDLER, G. In: GOETTE, W., HABERSACK, M. (Herausgeber): Münchener Kommentar zum Aktiengesetz. Band 2: §§ 76-117 AktG, MitbestG, DrittelbG. 5. vyd. Mníchov: C.H.Beck, 2019, § 93, č. pozn. 18-20. Pozri aj tam uvedené odkazy na ďalšiu literatúru.

³⁷ Pozri k tomu vo vzťahu ku konateľom FLEISCHER, H.: Zur GmbH-rechtlichen Verantwortlichkeit des faktischen Geschäftsführers. In: GmbHRundschau, 2011, č. 7, s. 338: „*Der Begriff des faktischen Geschäftsführers bleibt .... den Fallgestaltungen vorbehalten, in denen es an einem förmlichen Bestellungsakt fehlt, die betreffende Person aber tatsächlich Geschäftsführungsaufgaben wahrnimmt.*“. Vo vzťahu k členom predstavenstva pozri FLEISCHER, H.: Zur aktienrechtlichen Verantwortlichkeit faktischer Organe. In: Die Aktiengesellschaft, 2004, č. 10, s. 518: „*Der Begriff des faktischen Vorstandsmitglieds bleibt .... Fällen vorbehalten, in denen es an einem förmlichen Bestellungsakt fehlt, die betreffende Person aber tatsächlich Vorstandsaufgaben wahrnimmt.*“

³⁸ FLEISCHER, H.: Zur GmbH-rechtlichen Verantwortlichkeit des faktischen Geschäftsführers. In: GmbHRundschau, 2011, č. 7, s. 338; STROHN, L.: Faktische Organe – Rechte, Pflichten, Haftung. In: DER BETRIEB, 2011, č. 3, s. 160. K opačnému názoru, podľa ktorého musí dôjsť k celkovému potlačeniu kompetencií u oficiálnych štatutárov, pozri napr. DRYGALA, T.: Zur Neuregelung der Tätigkeitsverbote für Geschäftsleiter von Kapitalgesellschaften. In: Zeitschrift für Wirtschaftsrecht, 2005, s. 431.

³⁹ FLEISCHER, H.: Zur GmbH-rechtlichen Verantwortlichkeit des faktischen Geschäftsführers. In: GmbHRundschau, 2011, č. 7, s. 338. V tomto zmysle aj Oberlandesgericht Köln, 15.12.2011 - 18 U 188/11. Pozri aj STROHN, L.: Faktische Organe – Rechte, Pflichten, Haftung. In: DER BETRIEB, 2011, č. 3, s. 162, ktorý však zároveň obhajuje výnimku v prípade podania insolvenčného návrhu.

Väčšina autorov zodpovednosť faktického štatutára striktno oddeľuje od situácií, kedy bol štatutárny orgán síce do svojej funkcie oficiálne zvolený, avšak jeho ustanovenie do funkcie je v rozpore so zákonom (napr. príslušná osoba nespĺňala všetky zákonom požadované podmienky alebo prijatie uznesenia o zvolení štatutárneho orgánu resp. jeho člena bolo v rozpore so zákonom). Tu doktrína uplatňuje tzv. náuku o chybnom ustanovenom orgáne (*Lehre vom fehlerhaft bestellten Organ*) resp. náuku o chybnom ustanovení do funkcie (*Lehre vom fehlerhaften Bestellungsverhältnis*), ktorej sa však v ďalšom nebudeme venovať.⁴⁰

V súvislosti s tu rozoberanou problematikou diverzita názorov existuje predovšetkým ohľadom toho, či sa v pozícii faktického štatutára môže vôbec ocitnúť externý poradca (napr. ako advokát či daňový poradca), či sa predmetný zodpovednostný model vzťahuje aj na osoby, ktoré svoj rozhodujúci vplyv vykonávajú len vo vnútri spoločnosti, tzv. *shadow directors*, ako aj ohľadom toho, či faktickým štatutárom môže byť právnická osoba. V neposlednom rade právna spisba nie je jednotná v tom, ktoré konkrétne zákonné povinnosti oficiálnych štatutárov a v akom rozsahu sa týkajú aj faktických štatutárov.

2.3.2 Externý poradca ako faktický štatutár?

Nemecká právna spisba zodpovednosť externého poradcu ako faktického štatutára paušálne neodmieta,⁴¹ doktrína ju však pripúšťa iba vo výnimočných, tzv.

---

⁴⁰ K danej problematike pozri bližšie BAYER, W., LIEDER, J.: Die Lehre vom fehlerhaften Bestellungsverhältnis. In: *Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht*, 2012, č. 1, s. 1-9; HÖPFNER, C.: Der fehlerhafte Aufsichtsrat. In: *Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht*, 2016, č. 4, s. 510-540.

⁴¹ Porovnaj napr. BRETE, R., THOMSEN, M.: *Beratungs- und Haftungsrisiken in der Unternehmenskrise. Risikomanagement für Steuerberater und Rechtsanwälte*. 2., aktualisierte Auflage. Wiesbaden : Springer Fachmedien Wiesbaden, 2016, s. 33 a 94; MAYR, S.: *Stakeholdermanagement in der Unternehmenskrise*. Wiesbaden : Gabler Verlag / GWV Fachverlage GmbH, Wiesbaden, 2010, s. 154. Pozri aj SPINDLER, G.: Der Gäubigerschutz zwischen Gesellschafts- und Insolvenzrecht. In: *JuristenZeitung*, 2006, č. 17, s. 847; PEETZ, C.: Der faktische Geschäftsführer – faktisch oder eine Fiktion. In: *GmbHRRundschau*, 2017, č. 2, s. 65 a nasl.

patologických situáciách, kedy externí poradcovia v krízových situáciách nie len dávajú odborné rady ale takpovediac vedenie podniku spoločnosti vezmú do vlastných rúk.⁴² Už aj samotným „okupovaním“ funkcie štatutára môže totiž dôjsť k takému osobitnému právnemu vzťahu, ktorý príslušnú zodpovednosť štatutára odôvodňuje,⁴³ pokiaľ tento vzťah nadobudol určitú intenzitu, čo však záleží na okolnostiach konkrétneho prípadu. V praxi by sa ale každopádne malo jednať skôr o výnimočné situácie, kedy by externý poradca zodpovedal ako faktický štatutárny orgán.⁴⁴

2.3.3 Externý poradca ako tieňový štatutár, na ktorého sa taktiež vzťahuje zodpovednostný model faktického štatutára?

Niektorí autori⁴⁵ v súlade s judikatúrou Spolkového súdneho dvora zodpovednosť tieňového štatutára výslovne odmietajú a poukazujú na to, že by sa inak v rámci korporačného práva stierali hranice medzi zodpovednosťou faktických štatutárov a osobitnými skutkovými podstatami zodpovednosti za ovplyvňovanie. Ide predovšetkým o zodpovednosť za ovplyvňovanie štatutárneho orgánu podľa § 117⁴⁶

---

⁴² FLEISCHER, H. In: FLEISCHER, H., GOETTE, W. (Herausgeber): Münchener Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung. Band 2: §§ 35-52. 3. vyd. Mníchov: C.H.Beck, 2019, § 43, č. pozn. 239; MÜLLER-FELDHAMMER, R.: Vertragserfüllung und Haftung des Unternehmensberaters. In: Neue Juristische Wochenschrift, 2008, č. 25, s. 1782; STROHN, L.: Faktische Organe – Rechte, Pflichten, Haftung. In: DER BETRIEB, 2011, č. 3, s. 164.

⁴³ Porovnaj FLEISCHER, H., SCHMOLKE, K.: Faktische Geschäftsführung in der Sanierungssituation. In: Wertpapiermitteilungen, 2011, č. 22, s. 1010; FLEISCHER, H.: Zur aktienrechtlichen Verantwortlichkeit faktischer Organe. In: Die Aktiengesellschaft, 2004, č. 10, s. 523 a nasl.; SPINDLER, G. In: GOETTE, W., HABERSACK, M. (Herausgeber): Münchener Kommentar zum Aktiengesetz. Band 2: §§ 76-117 AktG, MitbestG, DrittelbG. 5. vyd. Mníchov: C.H.Beck, 2019, § 93, č. pozn. 18-20.

⁴⁴ Porovnaj SCHMITT, F.: Beraterhaftung für Insolvenzverschleppungsschäden. Tübingen: Mohr Siebeck, 2017, s. 162 a nasl.

⁴⁵ Pozri napr. SPINDLER, G. In: GOETTE, W., HABERSACK, M. (Herausgeber): Münchener Kommentar zum Aktiengesetz. Band 2: §§ 76-117 AktG, MitbestG, DrittelbG. 5. vyd. Mníchov: C.H.Beck, 2019, § 93, č. pozn. 18-20: „...da sonst die Grenzen zu den Haftungsgrundlagen für eine Einflussnahme verwischt würden.“ Pozri aj odkazy na ďalšiu literatúru tam uvedenú.

⁴⁶ Pozri predovšetkým § 117 ods. 1 a 3 AktG: „(1) Wer vorsätzlich unter Benutzung seines Einflusses auf die Gesellschaft ein Mitglied des Vorstands oder des Aufsichtsrats, einen Prokuristen oder einen Handlungsbevollmächtigten dazu bestimmt, zum Schaden der Gesellschaft oder ihrer Aktionäre zu handeln, ist der Gesellschaft zum Ersatz des ihr daraus

nemeckého akciového zákona (*Aktiengesetz*;⁴⁷ ďalej „AktG“) a za ovplyvňovanie v rámci koncernu podľa § 311⁴⁸ AktG, ako aj o zodpovednosť za škodu spôsobenú konaním proti dobrým mravom podľa § 826⁴⁹ nemeckého Občianskeho zákonníka (*Bürgerliches Gesetzbuch*;⁵⁰ ďalej „BGB“). Osobitne odmietavo sa k zodpovednosti tieňového štatutára, ktorý navonok vôbec nevystupuje, vyjadruje práve v súvislosti s externými poradcami *Peetz*.⁵¹ Podľa jeho názoru by totiž pre externých poradcov takto vznikali nepredvídateľné riziká, predovšetkým v prípadoch, kedy by sa u oficiálnych štatutárov jednalo o ovplyvniteľné osoby, ktoré nedisponujú patričnými odbornými znalosťami.

Druhá časť doktríny⁵² ale tento postoj odmieta, predovšetkým s odvolaním sa na ochranu spoločníkov ako aj veriteľov spoločnosti. Ich práva totiž nie sú dotknuté až vtedy, keď faktický štatutár koná z ich uhlu pohľadu rozpoznateľne navonok.⁵³ Zástancovia uvedeného názoru zdôrazňujú aj skutočnosť, že je potrebné rozlišovať medzi faktickým štatutárom a štatutárom na základe tzv. právneho zdania

---

entstehenden Schadens verpflichtet. Er ist auch den Aktionären zum Ersatz des ihnen daraus entstehenden Schadens verpflichtet, soweit sie, abgesehen von einem Schaden, der ihnen durch Schädigung der Gesellschaft zugefügt worden ist, geschädigt worden sind. ...

(3) Neben ihm haftet ferner als Gesamtschuldner, wer durch die schädigende Handlung einen Vorteil erlangt hat, sofern er die Beeinflussung vorsätzlich veranlaßt hat. ...“.

⁴⁷ BGBl. I, s. 1089.

⁴⁸ Pozri predovšetkým § 311 ods. 1 AktG: „Besteht kein Beherrschungsvertrag, so darf ein herrschendes Unternehmen seinen Einfluß nicht dazu benutzen, eine abhängige Aktiengesellschaft oder Kommanditgesellschaft auf Aktien zu veranlassen, ein für sie nachteiliges Rechtsgeschäft vorzunehmen oder Maßnahmen zu ihrem Nachteil zu treffen oder zu unterlassen, es sei denn, daß die Nachteile ausgeglichen werden.“

⁴⁹ „Wer in einer gegen die guten Sitten verstößenden Weise einem anderen vorsätzlich Schaden zufügt, ist dem anderen zum Ersatz des Schadens verpflichtet.“

⁵⁰ BGBl. I, s. 42.

⁵¹ PEETZ, C.: Der faktische Geschäftsführer – faktisch oder eine Fiktion. In: GmbHRundschau, 2017, č. 2, s. 65 a nasl.

⁵² Pozri napr. FLEISCHER, H. In: FLEISCHER, H., GOETTE, W. (Herausgeber): Münchener Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung. Band 2: §§ 35-52. 3. vyd. Mníchov: C.H.Beck, 2019, § 43, č. pozn. 235. Pozri aj odkazy na ďalšiu literatúru tam uvedenú.

⁵³ FLEISCHER, H., SCHMOLKE, K.: Faktische Geschäftsführung in der Sanierungssituation. In: Wertpapiermitteilungen, 2011, č. 22, s. 1011.

(*Rechtschein*), ktoré v rámci právnych vzťahov slúži ochrane oprávnenej dôvery tretích osôb v určitú navonok pôsobiacu skutočnosť pričítateľnú konkrétnej osobe.⁵⁴

2.3.4 Externý poradca – právnická osoba ako faktický štatutár?

Čo sa týka problematiky, či faktickým štatutárom kapitálovej obchodnej spoločnosti môže byť právnická osoba, hoci jej oficiálnym orgánom môže byť len fyzická osoba, aj tu nie je doktrína – napriek jednoznačne odmietavému postoju Spolkového súdneho dvora – jednotná. Predmetná problematika súvisí s v praxi dôležitou otázkou, a síce, ktorý subjekt treba v danej súvislosti žalovať ako faktického štatutára. Do úvahy totiž v tomto prípade prichádza aj štatutárny orgán resp. členovia štatutárneho orgánu dotýčnej právnickej osoby.⁵⁵

Niektorí autori⁵⁶ zastávajú názor, že napriek skutočnosti, že oficiálnym štatutárom kapitálových spoločností môže byť len fyzická osoba, faktickým štatutárom môže byť aj právnická osoba, lebo tu práve nejde o štatutára ustanoveného v súlade so zákonom, ale naopak o takého, ktorý svoju pozíciu „okupuje“.

Podľa druhej skupiny autorov,⁵⁷ ktorá sa môže odvolávať aj na spomínanú judikatúru Spolkového súdneho dvora, sa zodpovednostný model faktického štatutára nemôže uplatniť v prípade, ak by sa u faktického štatutára jednalo o právnickú osobu, napr. zmluva týkajúca sa právneho poradenstva v čase krízy

---

⁵⁴ FLEISCHER, H., SCHMOLKE, K.: Faktische Geschäftsführung in der Sanierungssituation. In: Wertpapiermitteilungen, 2011, č. 22, s. 1011; STROHN, L.: Faktische Organe – Rechte, Pflichten, Haftung. In: DER BETRIEB, 2011, č. 3, s. 163.

⁵⁵ Porovnaj FLEISCHER, H., SCHMOLKE, K.: Faktische Geschäftsführung in der Sanierungssituation. In: Wertpapiermitteilungen, 2011, č. 22, s. 1012.

⁵⁶ Pozri napr. FLEISCHER, H. In: FLEISCHER, H., GOETTE, W. (Herausgeber): Münchener Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung. Band 2: §§ 35-52. 3. vyd. Mníchov: C.H.Beck, 2019, § 43, č. pozn. 235. Pozri aj odkazy na ďalšiu literatúru tam uvedené.

⁵⁷ Pozri napr. SPINDLER, G. In: GOETTE, W., HABERSACK, M. (Herausgeber): Münchener Kommentar zum Aktiengesetz. Band 2: §§ 76-117 AktG, MitbestG, DrittelbG. 5. vyd. Mníchov: C.H.Beck, 2019, § 93, č. pozn. 18-20. Pozri aj odkazy na ďalšiu literatúru tam uvedené.

obchodnej spoločnosti by bola uzatvorená medzi obchodnou spoločnosťou a právnickou kanceláriou vo forme spoločnosti s ručením obmedzeným, v mene ktorej by sa „zhostili“ funkcie faktického štatutárneho orgánu jej konatelia. Zároveň však niektorí zástancovia predmetného názoru zdôrazňujú, že pokiaľ oficiálny štatutárny orgán takejto právnickej osoby spĺňa podmienky stanovené pre faktického štatutára, bolo by jeho konanie v zmysle § 31⁵⁸ BGB pričítateľné právnickej osobe, a teda by za jeho konanie v konečnom dôsledku zodpovedala právnická osoba.⁵⁹ V prípade pripustenia pričítateľnosti konania oficiálnych štatutárov právnickej osobe v zmysle § 31 BGB tak bude zodpovednostný subjekt, voči ktorému sa bude nárok uplatňovať, príslušná právnická osoba, takže medzi oboma názorovými prúdmi by pri uplatnení zodpovednostných nárokov voči konkrétnemu subjektu v praxi *de facto* nebol žiadny rozdiel. Iná by bola však situácia, pokiaľ by sa vyžadovalo uplatniť nárok voči štatutárovi-fyzickej osobe (samozrejme za predpokladu, že táto spĺňa podmienky na vyvodenie zodpovednosti voči faktickému štatutárovi) a táto by následne mala eventuálne samostatný nárok voči právnickej osobe, v ktorej pôsobí ako oficiálny štatutár.⁶⁰

2.3.5 Rozsah práv a povinností faktického štatutára

V nemeckej právnej spisbe možno nájsť rôzne názory na to, či faktického štatutára viažu len jednotlivé normy, predovšetkým normy insolvenčného práva ako povinnosť predchádzania úpadku a povinnosť podať insolvenčný návrh, alebo či sa na neho paušálne vzťahujú všetky normy upravujúce povinnosti oficiálnych štatutárov, keďže Spolkový súdny dvor sa k tejto problematike zatiaľ výslovne

---

⁵⁸ „Der Verein ist für den Schaden verantwortlich, den der Vorstand, ein Mitglied des Vorstands oder ein anderer verfassungsmäßig berufener Vertreter durch eine in Ausführung der ihm zustehenden Verrichtungen begangene, zum Schadensersatz verpflichtende Handlung einem Dritten zufügt.“

⁵⁹ SPINDLER, G. In: GOETTE, W., HABERSACK, M. (Herausgeber): Münchener Kommentar zum Aktiengesetz. Band 2: §§ 76-117 AktG, MitbestG, DrittelbG. 5. vyd. Mníchov: C.H.Beck, 2019, § 93, č. pozn. 18-20.

⁶⁰ V tomto zmysle STROHN, L.: Faktische Organe – Rechte, Pflichten, Haftung. In: DER BETRIEB, 2011, č. 3, s. 163.

nevyjadril.⁶¹ Ohľadom podania insolvenčného návrhu okrem toho prebieha v nemeckej právnej spisbe diskusia, či túto povinnosť má faktický štatutár – pokiaľ ju vôbec má⁶² – len vtedy, ak svoje kompetencie vykonáva so súhlasom spoločníkov obchodnej spoločnosti resp. väčšiny z nich,⁶³ alebo či má povinnosť podať insolvenčný návrh len oficiálny štatutárny orgán, resp. v zákone uvedených prípadoch spoločníci obchodnej spoločnosti, a faktický štatutár má len povinnosť tieto subjekty informovať a využiť svoj vplyv na to, aby títo včas podali insolvenčný návrh.⁶⁴ Prevažujúca mienka v doktríne je tá, že faktický štatutár má priamo povinnosť podať insolvenčný návrh,⁶⁵ zároveň sa však v danej súvislosti poukazuje na právne problémy vo vzťahu k insolvenčným súdom, ktorých bude musieť faktický štatutár o svojom právnom postavení presvedčiť, keďže InsO s právom a ani s povinnosťou faktického štatutára podať insolvenčný návrh výslovne nepočíta.⁶⁶

2.4 Slovenská právna úprava

Od 01.01.2018 sú v slovenskom právnom poriadku povinnosti a zodpovednosť faktického štatutára výslovne upravené v Obchodnom zákonníku. Faktický štatutár

---

⁶¹ K predmetnej diskusii pozri napr. HÖPFNER, C.: Der fehlerhafte Aufsichtsrat. In: Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht, 2016, č. 4, s. 510 a nasl. K zodpovednosti v rovnakom rozsahu ako oficiálny štatutár pozri vo vzťahu ku konateľom FLEISCHER, H.: Zur GmbH-rechtlichen Verantwortlichkeit des faktischen Geschäftsführers. In: GmbHRundschau, 2011, č. 7, s. 345 a vo vzťahu k členom predstavenstva FLEISCHER, H.: Zur aktienrechtlichen Verantwortlichkeit faktischer Organe. In: Die Aktiengesellschaft, 2004, č. 10, s. 528.

⁶² K zamietavému postoju napriek judikatúre Spolkového súdneho dvora pozri napr. SCHIRRMACHER, P.: Die Haftung des faktischen GmbH-Geschäftsführers: Eine dogmatische (Neu-)Ordnung. Tübingen: Mohr Siebeck, 2019, s. 454.

⁶³ K predmetnej diskusii pozri bližšie SCHLUCK-AMEND, A. In: SCHMIDT, K., UHLENBRUCK, W. (Hrsg.): Die GmbH in Krise, Sanierung und Insolvenz. 5. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 539 a nasl.

⁶⁴ V tomto zmysle STROHN, L.: Faktische Organe – Rechte, Pflichten, Haftung. In: DER BETRIEB, 2011, č. 3, s. 165.

⁶⁵ K predmetnej diskusii pozri bližšie SCHLUCK-AMEND, A. In: SCHMIDT, K., UHLENBRUCK, W. (Hrsg.): Die GmbH in Krise, Sanierung und Insolvenz. 5. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 539. Pozri aj BGH 11.07.2005, sp. zn. II ZR 235/03; BGH, 21.03.1988 - II ZR 194/87.

⁶⁶ GUNDLACH, U., MÜLLER, U.: Der Insolvenzantrag des faktischen GmbH-Geschäftsführers. In: Zeitschrift für das gesamte Insolvenz- und Sanierungsrecht, 2011, s. 1055 f.

je v zmysle zákonného ustanovenia najmä povinný konať s odbornou starostlivosťou v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov. Pri porušení týchto povinností má rovnakú zodpovednosť ako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu.

Priamu zodpovednosť faktických štatutárov bolo podľa nášho názoru možné odvodiť aj z dovedajšej úpravy deliktneho práva.⁶⁷ Ide predovšetkým o § 424 Občianskeho zákonníka⁶⁸ (ďalej „OZ“), na základe ktorého za škodu zodpovedá aj ten, kto ju spôsobil úmyselným konaním proti dobrým mravom. Tieto priame nároky z deliktneho práva sa uplatnia aj naďalej popri § 66 ods. 7 ObZ,⁶⁹ ktorý *de lege lata* výslovne upravuje povinnosti a zodpovednosť faktického štatutára.

Nová právna úprava v § 66 ods. 7 ObZ ustanovuje, že povinnosti mandátára má aj osoba, ktorá fakticky vykonáva pôsobnosť štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu bez toho, aby bola do takejto funkcie vymenovaná alebo ustanovená. Zákonná definícia faktického štatutára v zmysle uvedeného ustanovenia tak v sebe zahŕňa aj tieňového štatutára, ktorý nevystupuje navonok.⁷⁰ Vystupovanie navonok v mene spoločnosti však bude mať svoju váhu z dôkazového hľadiska. Z výslovného textu dôvodovej správy vyplýva, že vedomosť obchodnej spoločnosti, resp. jej spoločníkov o existencii faktického štatutára nie je nevyhnutná a v praxi bude ťažko dokazovaná. Vedomosť a tolerovanie zásahov určitej osoby do obchodného vedenia však bude typickou indíciou pre postavenie faktického

---

⁶⁷ K tomu pozri bližšie CSACH, K.: Faktický orgán obchodnej spoločnosti a jeho zodpovednosť podľa § 66 ods. 7 Obchodného zákonníka. In: Bulletin slovenskej advokácie, 2018, č. 7-8, s. 14; CSACH, K.: Subjektivizácia koncernových a suborganizačných štruktúr. In: HUSÁR, J., CSACH, K.: Obchodná spoločnosť ako právnická osoba. Košice: UPJŠ, 2014, s. 13 a nasl.

⁶⁸ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

⁶⁹ CSACH, K. In: HUSÁR, J., CSACH, K.: Konflikty záujmov v práve obchodných spoločností. Bratislava: Wolter Kluwer, 2018, s. 127 a nasl.

⁷⁰ Pozri k tomu aj LUKÁČKA, P.: Kategória zodpovednosti a zodpovedné podnikanie v právnom prostredí Slovenskej republiky. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, s. 76.

štatutára.⁷¹ Možno tiež súhlasiť s názorom, že nepostačuje vplyv vzniknutý *ad hoc*, ale že *slovenský režim faktického riadenia predpokladá stálejší vplyv na obchodnú spoločnosť, alebo aspoň potenciál tohto vplyvu, hoci nevyužívaný.*⁷²

Dôvodová správa ďalej uvádza, že predmetná právna úprava „...je ďalším prvkom v boji proti formálnemu ustanoveniu riadiacich orgánov obchodných spoločností (tzv. bielych koní), a to v prípade, ak spoločnosť je fakticky riadená osobou v pozadí, ktorá rozhoduje o obchodnom vedení, bez jej účasti sa neprijme žiadne zásadnejšie rozhodnutie týkajúce sa obchodného vedenia spoločnosti. Vychádza z myšlienky, že absencia formálneho ustanovenia do funkcie nemôže osobu, ktorá túto pôsobnosť v skutočnosti realizuje, zbaviť jej zodpovednosti za spôsobenú škodu. Takáto osoba nemá byť postihovaná len podľa všeobecných pravidiel zodpovednosti za škodu, ale podľa osobitných pravidiel o zodpovednosti za škodu štatutárnych orgánov.“⁷³ Aj keď zrejme ochrana spoločností pred tzv. bielymi koňmi predstavovala jeden z primárnych dôvodov výslovného zakotvenia zodpovednosti faktických štatutárov, možno konštatovať, že § 66 ods. 7 ObZ sa uplatní aj v iných prípadoch, napr. ak sa faktického obchodného riadenia zhostí väčšinový spoločník resp. akcionár alebo **externý – napr. právny resp. daňový – poradca**,⁷⁴ pričom v porovnaní s kritériami, ktoré judikoval Spolkový súdny dvor, v slovenskom právnom prostredí treba poukázať predovšetkým na nasledovné osobitosti:

- **Tieňový štatutár:** Ako už bolo vyššie uvedené, zodpovednosť faktického štatutára sa vzťahuje aj na tieňového štatutára.

---

⁷¹ Dôvodová správa k zákonu č. 264/2017 Z. z., osobitná časť, čl. I., bod 15.

⁷² CSACH, K.: Faktické riadenie a ovládanie obchodných spoločností: Na ceste k slovenskému koncernovému právu. In: Rekodifikace obchodního práva - pět let poté. Svazek I. Pocta Stanislavě Černé. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 266, pozn. čiarou č. 6; CSACH, K.: Faktický orgán obchodnej spoločnosti a jeho zodpovednosť podľa § 66 ods. 7 Obchodného zákonníka. In: Bulletin slovenskej advokácie, 2018, č. 7-8, s. 14, pozn. čiarou č. 9.

⁷³ Dôvodová správa k zákonu č. 264/2017 Z. z., osobitná časť, čl. I., bod 15.

⁷⁴ Rovnako CSACH, K.: Faktický orgán obchodnej spoločnosti a jeho zodpovednosť podľa § 66 ods. 7 Obchodného zákonníka. In: Bulletin slovenskej advokácie, 2018, č. 7-8, s. 15.

- **Vedomosť spoločníkov/akcionárov o faktickom štatutárovi:** Ako sme už poukázali vyššie, v zmysle dôvodovej správy je irelevantné, či spoločníci alebo akcionári o postavení faktického štatutára vedeli alebo nie.
- **Štatutári zvolení/vymenovaní v rozpore so zákonom:** Podľa dôvodovej správy sa pod vymenovaním „... rozumie akýkoľvek **riadny a platný spôsob získania funkcie člena štatutárneho orgánu. Treba pod tento pojem zahrnúť aj situácie, ak jeho funkcia už podľa práva zanikla.**“⁷⁵ Zodpovednosť faktického štatutára sa tak, podľa nášho názoru, vzťahuje (pri splnení ostatných predpokladov) aj na neplatne zvolené osoby; slovenská doktrína ani judikatúra v danej súvislosti (zatiaľ) neuplatňuje žiadny osobitný právny inštitút resp. osobitnú náuku.⁷⁶
- **Právnická osoba:** Podľa nášho názoru môže faktickým štatutárom byť aj právnická osoba, napriek tomu, že oficiálnym štatutárom u kapitálových spoločností môže byť len fyzická osoba. V danej súvislosti možno predovšetkým odkázať na § 420 ods. 2 OZ, ktorý ustanovuje, že osoby, ktoré právnická osoba pri svojej činnosti použila, samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú,⁷⁷ pričom výnimku tvorí prípad tzv. excesu a prípady, kedy tretie osoby konali v rozpore s dobrými mravmi podľa § 424 OZ.⁷⁸
- **Rozsah povinností a s tým súvisiaca zodpovednosť faktických štatutárov:** Táto oblasť je na prvý pohľad menej sporná ako v nemeckom práve, pretože § 66 ods. 7 ObZ výslovne ustanovuje, že:

I) faktický štatutár má:

- povinnosti mandátára,

⁷⁵ Dôvodová správa k zákonu č. 264/2017 Z. z., osobitná časť, čl. I., bod 15.

⁷⁶ Pozri ale CSACH, K.: Povinnosti členov orgánov obchodnej spoločnosti a súkromnoprávne následky ich porušenia (1. časť). In: Súkromné právo, 2019, č. 5, s. 189, kde autor rozlišuje medzi zodpovednosťou faktických orgánov a osôb, ktoré neboli platne ustanovené do funkcie.

⁷⁷ Tým ale nie je dotknutá ich prípadná zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov.

⁷⁸ K danej problematike porovnaj všeobecne PATAKYOVÁ, M., MAŠUROVÁ, A. In: Obchodný zákonník. Komentár. 5. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 872; CSACH, K. In: CSACH, K., DOLEŽAL, T., HUSÁR, J., SUCHOŽA, J., ŠIRICOVÁ, Ľ.: Profesionálna zodpovednosť. 1. vyd. Košice: UPJŠ, 2011, s. 154. Konkrétne v súvislosti s § 66 ods. 7 ObZ pozri CSACH, K.: Faktický orgán obchodnej spoločnosti a jeho zodpovednosť podľa § 66 ods. 7 Obchodného zákonníka. In: Bulletin slovenskej advokácie, 2018, č. 7-8, s. 15.

- najmä povinnosť konať s odbornou starostlivosťou v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov.

II) faktický štatutár pri porušení *týchto* povinností má rovnakú **zodpovednosť** ako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu.

Okrem povinností mandátára, ktoré sú upravené v ustanoveniach § 566 a nasl. ObZ, sa podľa nášho názoru vzťahujú na faktických štatutárov všetky ustanovenia Obchodného zákonníku ako aj iných zákonov, z ktorých buď výslovne alebo na základe ich účelu vyplýva povinnosť oficiálnych štatutárov konať s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov. Výnimku však predstavujú normy procesného práva, kde je postavenie štatutára jednou z podmienok aktívnej legitímácie.

Faktický štatutár tak bude predovšetkým zodpovedať za škodu spôsobenú spoločnosti podľa § 135a ObZ resp. § 194 ObZ. § 66 ods. 7 ObZ sa bude aplikovať aj pri uplatnení nárokov na náhradu škody zo strany spoločníkov spoločnosti s ručením obmedzeným podľa § 122 ods. 3 ObZ resp. zo strany kvalifikovanej menšiny akcionárov podľa § 182 ods. 2 ObZ v spojení § 181 ods. 1 ObZ – s výnimkou prípadu, kedy by sám spoločník/menšinový akcionár bol v pozícii faktického štatutára –, ako aj zo strany veriteľov v zmysle § 135a ods. 5 ObZ a § 194 ods. 9 ObZ.⁷⁹ Na faktického štatutára sa ďalej podľa nášho názoru v plnej miere uplatnia ustanovenia o zákaze konkurencie podľa § 65 ObZ, ako aj povinnosti a zodpovednostný režim (v širšom zmysle slova) týkajúci sa primárne oficiálnych štatutárov v prípade spoločnosti v kríze (§ 67a – 67k ObZ), vrátane tam upraveného

---

⁷⁹ Porovnaj CSACH, K.: Subjektivizácia koncernových a suborganizačných štruktúr. In: HUSÁR, J., CSACH, K.: Obchodná spoločnosť ako právnická osoba. 1. vyd. Košice: UPJŠ, 2014, s. 14.

zákonného ručenia.⁸⁰ Povinnosti faktického štatutára môžu vyplývať aj z iných zákonov, napr. z § 134 zákona o cenných papieroch.⁸¹

Naopak, nevidíme možnosť aplikácie § 66 ods. 7 ObZ pri normách procesného práva týkajúcich sa podaní, ktoré vyžadujú ako jednu z podmienok na podanie príslušného návrhu skutočnosť, že osoba, ktorá návrh podáva, je štatutárnym orgánom resp. jeho členom.⁸² Tu možno totiž podľa nášho názoru dovodiť, že postavenie oficiálneho štatutára je súčasne nevyhnutným predpokladom aktívnej legitímácie. Ide predovšetkým o povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu a o zodpovednosť voči veriteľom spoločnosti za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu včas v zmysle § 11 a § 11a zákona o konkurze a reštrukturalizácii⁸³ (ďalej „ZKR“). Ani z dôvodovej správy nemožno podľa nás odvodiť, že by sa povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu mala vzťahovať aj na faktických štatutárov. V súvislosti s navrhovanou novou právnou úpravou zodpovednosti ovládajúcej osoby za škodu spôsobenú veriteľom ovládanej osoby podľa § 66aa ObZ dôvodová správa výslovne uvádza, že táto funkčne dopĺňa zodpovednosť za škodu spôsobenú nepodaním návrhu na vyhlásenie konkurzu včas podľa navrhovaného § 11a ZKR, ktorú bude správca v konkurze uplatňovať voči osobám, ktoré boli povinné podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Nové ustanovenie § 66 ods. 7 ObZ a rozšírenie povinností faktického štatutára aj na § 11 a nasl. ZKR sa však v danej súvislosti,

---

⁸⁰ Opačný názor zastáva *Csach*, podľa ktorého by sa zákonné ručenie v zmysle § 67f ods. 2 ObZ alebo 67k ods. 2 ObZ nemalo vzťahovať na faktický orgán s odôvodnením, že zákonodarca nesiahol k všeobecnému pripodobneniu jeho postavenia k postaveniu riadne ustanovených členov štatutárnych orgánov. Pozri CSACH, K.: Faktický orgán obchodnej spoločnosti a jeho zodpovednosť podľa § 66 ods. 7 Obchodného zákonníka. In: Bulletin slovenskej advokácie, 2018, č. 7-8, s. 18.

⁸¹ Zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o cenných papieroch“).

⁸² Rovnako CSACH, K.: Faktický orgán obchodnej spoločnosti a jeho zodpovednosť podľa § 66 ods. 7 Obchodného zákonníka. In: Bulletin slovenskej advokácie, 2018, č. 7-8, s. 17; CSACH, K.: Povinnosti členov orgánov obchodnej spoločnosti a súkromnoprávne následky ich porušenia (1. časť). In: Súkromné právo, 2019, č. 5, s. 188.

⁸³ Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

naopak, vôbec nespomína.⁸⁴ Faktický štatutár by tak len vtedy, ak by sa v jeho prípade jednalo súčasne o ovládajúcu osobu (t. j. väčšinového spoločníka/akcionára) v zmysle § 66a ObZ, a boli by splnené podmienky § 66aa ods. 1 ObZ, zodpovedal veriteľom spoločnosti za škodu na základe tohto ustanovenia. Do úvahy by taktiež prichádzala zodpovednosť voči veriteľom spoločnosti na základe § 424 OZ, na základe ktorého za škodu zodpovedá aj ten, kto ju spôsobil úmyselným konaním proti dobrým mravom.⁸⁵ Túto zodpovednosť by bolo podľa nášho názoru možné vyvodiť aj voči externému poradcovi, pokiaľ by splňal predpoklady kladené na faktického štatutára.

Výnimka by podľa nášho názoru ale mala platiť v prípade, pokiaľ by bol štatutárny orgán resp. jeho člen do svojej funkcie ustanovený neplatným úkonom (napr. konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným by bol zvolený na základe uznesenia valného zhromaždenia, ktoré by bolo prijaté v rozpore so zákonom) a štatutárny orgán resp. člen štatutárneho orgánu by bol následne zapísaný do obchodného registra a zverejnený v Obchodnom vestníku. Tu sa uplatní osobitný predpis § 27 ods. 6 ObZ, ktorý ustanovuje, že od zverejnenia zápisu štatutárneho orgánu alebo jeho členov do obchodného registra sa zapísaná osoba nemôže voči tretím osobám domáhať porušenia právnych predpisov, spoločenskej zmluvy alebo stanov pri voľbe alebo vymenovaní štatutárnych orgánov alebo ich členov okrem prípadu, že sa preukáže, že tretia osoba o ich porušení vedela.⁸⁶ Takáto osoba má, podľa nášho názoru, na základe pôsobenia materiálnej publicity obchodného registra⁸⁷ povinnosti v rovnakom rozsahu ako oficiálny štatutár, a preto je okrem iného

---

⁸⁴ Pozri Dôvodová správa k zákonu č. 264/2017 Z. z., osobitná časť, čl. I., bod 16.

⁸⁵ MAŠUROVÁ, A.: Zodpovednosť štatutárov, faktických štatutárov a tieňových štatutárov kapitálových spoločností voči veriteľom spoločností podľa novej úpravy Obchodného zákonníka a zákona o konkurze a reštrukturalizácii. In: Mílniky práva v stredoeurópskom priestore 2018, 2018, s. 179.

⁸⁶ K uvedenej problematike pozri aj CSACH, K.: Povinnosti členov orgánov obchodnej spoločnosti a súkromnoprávne následky ich porušenia (1. časť). In: Súkromné právo, 2019, č. 5, s. 189.

⁸⁷ Pozri podrobne MAŠUROVÁ, A., PATAKYOVÁ, M.: Obchodný register. Právno-teoretické a aplikačné problémy. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, s. 232 a nasl.

povinná podať návrh na vyhlásenie konkurzu, pokiaľ je spoločnosť predĺžená a ona je v tom čase stále ako štatutárny orgán resp. jeho člen zapísaná v obchodnom registri.

2.5 Záver

Zásadným rozdielom medzi slovenským a nemeckým právnym systémom vo vzťahu k právnemu postaveniu faktického štatutára je skutočnosť, že iba v slovenskom práve je tento inštitút od 01.01.2018 výslovne kodifikovaný. Podľa nášho názoru bolo možné priame nároky voči faktickým štatutárom odvodiť i pri aplikácii dovtedajšej právnej úpravy, predovšetkým ustanovenia § 424 OZ. Napriek uvedenému, judikatúru Najvyššieho súdu SR ani súdne rozhodnutia nižších inšancií slovenských súdov k povinnostiam a zodpovednosti faktického štatutára zatiaľ neregistrujeme.

V Nemecku, naopak, existuje k danej problematike početná judikatúra, ktorá okrem iného pripúšťa, že faktickým štatutárom obchodných spoločností môže byť aj externý poradca, pokiaľ jeho vplyv v obchodnej spoločnosti získal patričnú intenzitu. S uvedeným názorom sa stotožňuje aj prevažná časť nemeckej právnej spisby.

Podľa slovenskej právnej úpravy môže, podľa nášho názoru, taktiež dôjsť vo výnimočných situáciách k tomu, že externý poradca bude zodpovedať ako faktický štatutár. Je pritom irelevantné, či externý poradca vystupuje vo vzťahu k obchodnej spoločnosti ako advokát, daňový poradca alebo vykonáva iný druh poradenstva pri správe podniku.

Na rozdiel od záverov nemeckej judikatúry, ktoré sú v nemeckej doktríne čiastočne kritizované, je podľa nášho názoru na základe § 66 ods. 7 ObZ nesporné, že zodpovednosť faktického štatutára nezávisí od toho, či tento vystupuje voči tretím

osobám navonok, alebo v jeho prípade ide len o tzv. tieňového štatutára (*shadow director*). Takisto sa predmetný zodpovednostný model môže podľa nášho názoru uplatniť aj v prípade, ak je externým poradcom právnická osoba. Aj takýmto spôsobom môže teda vzniknúť **zodpovednosť v rámci skupín spoločností**.

Čo sa týka rozsahu konkrétnych povinností, zastávame názor, že na faktického štatutára sa vzťahujú všetky ustanovenia Obchodného zákonníka ako aj iných zákonov, z ktorých explicitne ako aj implicitne vyplýva povinnosť starostlivosti a povinnosť lojality oficiálnych štatutárov, preto sa na faktického štatutára podľa nášho názoru vzťahujú nie len ustanovenia o zodpovednosti za škodu spôsobenú spoločnosti podľa § 135a ObZ resp. § 194 ods. 6 a nasl. ObZ, ale napr. aj zákonné ručenie podľa § 67f ods. 2 ObZ a § 67k ods. 2 ObZ. Výnimku však predstavujú normy procesného práva, kde je postavenie štatutára jednou z podmienok aktívnej legitimácie, ako napríklad pri podaní návrhu na vyhlásenie konkurzu podľa § 11 ZKR.

Asi najzásadnejším rozdielom medzi slovenským a nemeckým právnym chápaním povinností faktického štatutára preto spočíva v tom, že zatiaľ čo nemecká judikatúra a časť doktríny zastávajú názor, že faktický štatutár má povinnosť podať insolvenčný návrh rovnako ako oficiálny štatutár a za jeho nepodanie patrične zodpovedá, slovenskí autori túto povinnosť ako aj zodpovednosť voči veriteľom podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii odmietajú. Tento názor možno odôvodniť tým, že pokiaľ procesnoprávne ustanovenia upravujú povinnosť štatutárneho orgánu resp. jeho člena podať konkrétne podania v súvislosti s konaniami resp. inými postupmi súdov alebo iných orgánov, má podľa slovenskej právnej úpravy túto povinnosť len oficiálny štatutárny orgán resp. jeho člen. Zo sprievodných legislatívnych materiálov tiež nemožno odvodiť iný zámer zákonodarcu. Výnimku z uvedeného pravidla bude však predstavovať situácia, keď budú osoby, ktoré neboli platne ustanovené do funkcie ako štatutárne orgány resp.

ich členovia, zapísané do obchodného registra. V tomto prípade budú tretie osoby chránené na základe pôsobenia materiálnej publicity obchodného registra a faktický štatutár resp. jeho člen bude mať rovnakú povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu ako oficiálny štatutár resp. jeho člen.

Napokon považujeme za dôležité poukázať na to, že pokiaľ poradenská činnosť externého poradcu nadobudne v rámci existencie obchodnej spoločnosti takej intenzity, že ho bude možné považovať za faktický štatutárny orgán predmetnej spoločnosti, bude podľa nášho názoru možné voči nemu vyvodit' v plnej miere tu analyzovanú korporačnú zodpovednosť. Takýto poradca sa tak nebude môcť odvolávať na to, že medzi ním a spoločnosťou existuje osobitný právny vzťah (napr. zmluva o poskytovaní právnych služieb), a preto je jeho zodpovednosť limitovaná príslušnými ustanoveniami osobitných stavovských predpisov (napr. zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii).

Použitá literatúra:

1. BAYER, W., LIEDER, J.: Die Lehre vom fehlerhaften Bestellungsverhältnis. In: Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, 2012, č. 1, s. 1-9.
2. CSACH, K.: Faktické riadenie a ovládanie obchodných spoločností: Na ceste k slovenskému koncernovému právu. In: Rekodifikace obchodního práva - pět let poté. Svazek I. Pocta Stanislavě Černé. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 263-273. ISBN 978-80-7598-426-5.
3. CSACH, K.: Povinnosti členov orgánov obchodnej spoločnosti a súkromnoprávne následky ich porušenia (1. časť). In: Súkromné právo, 2019, č. 5, s. 182-198.
4. CSACH, K.: Faktický orgán obchodnej spoločnosti a jeho zodpovednosť podľa § 66 ods. 7 Obchodného zákonníka. In: Bulletin slovenskej advokácie, 2018, č. 7-8, s. 12-20.
5. Csach, K., Doležal, T., Husár, J., Suchoža, J., Širicová, L.: Profesijsná zodpovednosť. 1. vyd. Košice: UPJŠ, 2011. ISBN 978-80-7097-891-7.
6. Drygala, T.: Zur Neuregelung der Tätigkeitsverbote für Geschäftsleiter von Kapitalgesellschaften. In: Zeitschrift für Wirtschaftsrecht, 2005, s. 423-431.

7. EHLERS, H.: Krisenberater unter Druck. In: Betriebs-Berater, 2014, č. 4, s. 131-138.
8. FLEISCHER, H., GOETTE, W. (Herausgeber): Münchener Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung. Band 2: §§ 35-52. 3. vyd. Mníchov: C.H.Beck, 2019. ISBN 978-3-406-70322-5.
9. FLEISCHER, H.: Zur GmbH-rechtlichen Verantwortlichkeit des faktischen Geschäftsführers. In: GmbHRundschau, 2011, č. 7, s. 337-346.
10. FLEISCHER, H.: Zur aktienrechtlichen Verantwortlichkeit faktischer Organe. In: Die Aktiengesellschaft, 2004, č. 10, s. 517-528.
11. FLEISCHER, H., SCHMOLKE, K.: Faktische Geschäftsführung in der Sanierungssituation. In: Wertpapiermitteilungen, 2011, č. 22, s. 1009-1016.
12. GOETTE, W., HABERSACK, M. (Herausgeber): Münchener Kommentar zum Aktiengesetz. Band 2: §§ 76-117 AktG, MitbestG, DrittelbG. 5. vyd. Mníchov: C.H.Beck, 2019. ISBN 978 3 406 72892 1.
13. Gundlach, U., Müller, U.: Der Insolvenzantrag des faktischen GmbH-Geschäftsführers. In: Zeitschrift für das gesamte Insolvenz- und Sanierungsrecht, s. 2011, 1055-1057.
14. HÖPFNER, C.: Der fehlerhafte Aufsichtsrat. In: Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht, 2016, č. 4, s. 506-540.
15. HUSÁR, J., CSACH, K.: Konflikty záujmov v práve obchodných spoločností. 1. vyd. Bratislava: Wolter Kluwer, 2018. ISBN 978-80-8168-926-0.
16. Husár, J., Csach, K.: Obchodná spoločnosť ako právnická osoba. 1. vyd. Košice: UPJŠ, 2014. ISBN 978-80-8152-199-7.
17. JANČO, M.: Trust, fiducia a slovenské právo. I. časť. In: Právny obzor, 2012, č.1, s. 44-56.
18. LUKÁČKA, P.: Kategória zodpovednosti a zodpovedné podnikanie v právnom prostredí Slovenskej republiky. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80571-0080-5.
19. MAŠUROVÁ, A., PATAKYOVÁ, M.: Obchodný register. Právno-teoretické a aplikačné problémy. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-571-0092-8.
20. MAŠUROVÁ, A.: Zodpovednosť štatutárov, faktických štatutárov a tieňových štatutárov kapitálových spoločností voči veriteľom spoločností podľa novej úpravy Obchodného zákonníka a zákona o konkurze a reštrukturalizácii. In: Míľniky práva v stredoeurópskom priestore 2018, 2018, s. 169-181.
21. Müller-Feldhammer, R.: Vertragserfüllung und Haftung des Unternehmensberaters. In: Neue Juristische Wochenschrift, 2008, č. 25, s. 1777-1782.

22. PEETZ, C.: Der faktische Geschäftsführer – faktisch oder eine Fiktion. In: GmbHRundschau, 2017, č. 2, s. 57-67.
23. Schirmacher, P.: Die Haftung des faktischen GmbH-Geschäftsführers: Eine dogmatische (Neu-)Ordnung. 1. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2019. ISBN 978-3-16-156847-3.
24. SCHMIDT, K., UHLENBRUCK, W. (Hrsg.): Die GmbH in Krise, Sanierung und Insolvenz. 5. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016. ISBN 978-3-504-32210-6.
25. STROHN, L.: Faktische Organe – Rechte, Pflichten, Haftung. In: DER BETRIEB, 2011, č. 3, s. 158-167.
26. Dôvodová správa k zákonu č. 264/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Kapitola 3: Compliance – výzva pre právnickú profesiu?

Jana Strémy

Abstract

Reflecting current trends in corporate law, which may have an impact and significance for procedures and strategies in corporate governance, we decided to outline and process the topic of compliance programs. The mission of compliance programs is coherence with legislation and compliance with the rules. This is a key value for the development and efficiency of the business environment. As the central theme of the project is issues related to group law, we reached in the next chapter after self-regulation in competition law and selective group aspects of competition compliance. What role does a lawyer play in this process?

Abstrakt

Reflektujúc aktuálne trendy v korporačnom práve, ktoré môžu mať vplyv a význam pre postupy a stratégie pri správe a riadení spoločností, sme sa rozhodli načrtnúť a spracovať tému *compliance programov*. Poslaním *compliance programov* je koherentnosť s právnymi predpismi a dodržiavanie pravidiel. Pre rozvoj a efektivitu podnikateľského prostredia ide o kľúčovú hodnotu. Keďže ústrednou témou projektu sú otázky spojené s koncernovým právom, siahli sme v nasledujúcej kapitole po autoregulácii v súťažnom práve a selektívnych koncernových aspektoch súťažného *compliance*. Akú úlohu zohráva v tomto procese právnik?

Key words: legal entity, responsibility, corporate governance, compliance, code of ethics.

Kľúčové slová: právnická osoba, zodpovednosť, správa a riadenie spoločností, compliance, etický kódex.

3.1 Úvod

The distinction between these two — following the rules and creating an overall ethos for the company — is the difference between corporate compliance and corporate governance.

*Kerie Kerstetter*⁸⁸

Žijeme v dobe právneho pluralizmu, keď markantný význam v rámci vývoja a činnosti obchodnej spoločnosti zohráva okrem pozitívneho práva (štátom vynútiteľného) aj právo živé a reálne presahujúce rámec formálnych prameňov v podobe spoločenských noriem, ktoré ovplyvňujú správanie jedinca, či celej spoločnosti.⁸⁹ Za jednu z hlavných prekážok v priznaní charakteru právnych noriem uvedeným pravidlám správania sa je obmedzená úloha verejnej moci pri ich vynucovaní. Právni pozitivistí zastávajú myšlienku, že právo je to, čo je dané štátnou mocou, zákonodarcom, je záväzné a vynútiteľné⁹⁰ a dodržiavanie noriem je vynucované pod hrozbou uloženia sankcie.

Pojem *corporate governance* ako jeden z reprezentatov mechanizmu autoregulácie predstavuje riadnu správu a riadenie spoločnosti. Napriek absencii konkrétnej definície pojmu *corporate governance*, Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) s týmto pojmom spája systém, ktorým je spoločnosť riadená a kontrolovaná. Tento mechanizmus predstavuje komplex vzťahov medzi správnymi orgánmi spoločností, manažmentom, vlastníckou štruktúrou v podobe spoločníkov, resp. akcionárov, ako aj so *stakeholders*, kam zaraďujeme veriteľov či zamestnaneckú štruktúru spoločnosti.

---

⁸⁸ Kerie Kerstetter is the Director of Content Strategy v Diligent Corporation.

⁸⁹ GERLOCH, A.: Teorie práva. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, s. 260.

⁹⁰ PRUSÁK, J.: Teória práva. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského, 2001, s. 28.

Reflektujúc aktuálne trendy v korporáčnom práve, ktoré môžu mať vplyv a význam pre postupy a stratégie pri správe a riadení spoločností, sme sa rozhodli načrtnúť a spracovať tému *compliance programov*. Ak by sme mali definovať či vymedziť vzťah medzi pojmami *corporate governance* a *compliance*, uvádzame, že pojem *compliance* je pojem extenzívnejší, ktorý v širšom zmysle slova subsumuje aj pojem *corporate governance*. Uvedený názor zdôvodňujeme tým, že kódex *corporate governance* je súčasťou mechanizmu interných predpisov spoločnosti. Kľúčovú rolu v zjednocovaní pravidiel *corporate governance* plní OECD na medzinárodnej úrovni a na úrovni národnej asociácie napr. v našich podmienkach Slovenská asociácia Corporate Governance. Na druhej strane je nevyhnutné poznamenať, že *compliance* so zavedením trestnej zodpovednosti právnických osôb do slovenského právneho poriadku možno považovať *ad litteram* za moderný a efektívny nástroj v korporátnom prostredí, ktorým môže právnická osoba eliminovať hrozbu trestnoprávneho postihu a dosah citelných sankcií. Súčasne je bazálnou funkciou *compliance* kultivovať jej vnútorné prostredie v rámci prevencie pred porušením právnych noriem. Vzťah medzi *compliance* a *corporate governance* je *de facto* multidimenzionálny. *Compliance* subsumujú normy správania a kontrolu správania. Pokiaľ ide o dodržiavanie, tieto normy nachádzajú svoj pôvod v externej platforme, ktorou je *hard law*, t. j. normy vo všeobecne záväzných právnych predpisoch. Dôsledkom nerešpektovania týchto pravidiel sú administratívnoprávna a trestnoprávna zodpovednosť spolu s ich sankčným mechanizmom. Na rozdiel od toho, *corporate governance* nachádza svoj pôvod v interných a etických pravidlách riadenia a správy spoločností. Ide o pravidlá, ktorých účelom je riadiť a zmiernovať riziká a určovať etický tón podnikania komplexne. Tieto pravidlá teda odrážajú celkovú víziu spoločnosti. Dôsledkom nerešpektovania a porušenia *corporate governance* sú v rézii každej jednej spoločnosti, ktorá sa kódex zaviazala rešpektovať. Môžu subsumovať predovšetkým opatrenia, ako je odvolanie sa z funkcie, náhrada škody atď., ktoré sa teda prejavujú najmä (ale nie výlučne) na

platforme súkromného práva.⁹¹ Dôvodov pre prijatie kódexu *corporate governance* ako samoregulačného nástroja, ktorý implementuje v rámci konkrétnej spoločnosti *in genere* odporúčané a uznávané *best practice*, je široké spektrum. Kódex *corporate governance* plní niekoľko funkcií: regulačnú, informačnú, výkladovú, ako aj inšpiratívnu, keďže kódexové pravidlá odrážajúce *best practice* v podobe *soft law* môžu byť potencionálnym zdrojom inšpirácie pri tvorbe legislatívy, t. j. *hard law*.

3.2 Soft law ako forma autoregulácie korporácie

Corporate governance a *compliance programy*, ktoré sú v súčasnosti veľmi aktuálne pri riadení obchodných spoločností, najmä tých, ktoré sú členmi nadnárodných podnikateľských skupín, sú zaraďované do *soft law* a predstavujú jednu z možností autoregulácie právnických osôb. Fenomén *soft law* do nášho právneho systému prenikol z nadnárodnej úrovne, akou je napr. systém *United Nations Global Compact*⁹² založený na princípe dobrovoľnosti, bez existencie exaktného kontrolného mechanizmu. Druhou možnosťou podľa Ondřejkovej je multilaterálna dohoda skupiny štátov, ktoré sa dohodnú na stanovení a následnom dodržiavaní určitých štandardov vo sfére spoločenskej zodpovednosti podnikateľských subjektov.⁹³ Nezáväznosť a adresnosť noriem *soft law* v univerzálnej rovine umožňuje procesu ich prijímania byť menej byrokratický. Na diskusiu sa však

---

⁹¹ Dôsledkom vo verejnoprávnej sfére (ingerencia štátu) môže byť napr. zápis do registra diskvalifikácií na účely evidencie vylúčených osôb, tzn. osôb, ktorým bol rozhodnutím súdu uložený trest zákazu činnosti výkonu funkcie (v obchodnej spoločnosti) v zmysle Trestného zákona alebo uložená povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii pre porušenie povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Rozhodnutie o vylúčení (diskvalifikácii) sa bude vzťahovať na člena štatutárneho orgánu alebo dozorného orgánu v obchodnej spoločnosti alebo družstve, vedúceho organizačnej zložky podniku, vedúceho podniku zahraničnej osoby, vedúceho organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby a prokuristu.

⁹² Pozri bližšie: United Nations. *Úvodná strana*. [online] [cit 17.5.2020]. Dostupné na: <<https://www.unglobalcompact.org>>.

⁹³ ONDŘEJKOVÁ, J.: Právne aspekty spoločenskej zodpovednosti nadnárodných obchodných spoločností. In: LENGYELOVÁ, D. (ed.): Pluralizmus moci a práva. Zborník z konferencie konanej v dňoch 25. – 27. marca 2009 v Tatrách, 2009, s. 443 a nasl..

natíska otázka kvality noriem *soft law* a ich vynúiteľnosť, čo ovplyvňuje samotnú efektívnosť *soft law* regulácie. Vo svete korporácií je notoricky známou skutočnosťou, že na *soft law* sa v súčasnosti nazerá ako na bezzubý prostriedok, ktorému chýba exaktná väzba na inštitút zodpovednosti. Zastávame však názor, že prijímanie kódexov tzv. správania korporácií a ich aplikácia je stále viac aktuálnym trendom v čase neutíchajúcej globalizácie.

Compliance stricto sensu predstavuje relatívne novú a osobitnú oblasť záujmu z pohľadu právnej praxe či doktríny. Domnievame sa, že zavedenie *compliance* programu v obchodnej spoločnosti môže byť nielen prostriedkom na zvýšenie kvality výrobkov a služieb, t. j. konkurencieschopnosti subjektu na trhu, ale môže ovplyvniť aj zodpovednosť spoločnosti za svoje pôsobenie na trhu *ad exemplum* z pohľadu zachovania efektívnosti hospodárskej súťaže.

Z historického kontextu uvádzame, že prvé *compliance* programy sa začali etablovať v Spojených štátoch amerických v oblasti antikorupčných *compliance*.⁹⁴ Podľa Hurychovej za kolísku *compliance* problematiky možno označiť práve Spojené štáty americké.⁹⁵ Ďalším významným krokom vo vzťahu k problematike *compliance* programov bolo prijatie zákona o účtovníctve v roku 2002 ako reakcia na množstvo účtovných škandálov veľkých amerických spoločností. Následne obchodné spoločnosti začali prijímať tzv. *Code of Ethics*, t. j. etické kódexy. Spoločnosti boli povinné informovať Komisiu pre cenné papiere, že etický kódex záväzný pre vrcholný manažment prijali, ako aj ukladať spoločnostiam povinnosť zakotviť interný systém vnútornej kontroly a auditu. Tento predpis bol neskôr inšpiráciou aj pre európsku platformu.

---

⁹⁴ Historicky prvú reguláciu, na ktorú nadväzuje tvorba *compliance* programov, v tomto prípade *anti-bribery compliance* predstavuje americký zákon o zahraničných korupčných praktikách z roku 1977.

⁹⁵ HURYCHOVÁ, K., SÝKORA, M.: Compliance programy (nejen) v České republice. 1.vyd Praha: Wolters Kluwer, 2018. s. 304.

V súčasnosti existuje široké portfólio regulácie, ktorej sa problematika *compliance* programov dotýka. Ako sme už uviedli v úvode, v *compliance* identifikujeme aj kódexy *corporate governance*, ktoré subsumujú *in genere* požiadavky na dodržiavanie zákona a etiky zo strany riadiacich orgánov spoločnosti a ustanovujú tiež zodpovednosť týchto orgánov za zabezpečenie existencie *compliance*. Ďalšie tematicky samostatné celky, ktoré pod pojem *corporate governance* zaraďujeme, sú interný audit spoločnosti a risk manažment. Namiesto je tiež uviesť, že v právnej praxi sa etabluje v súčasnosti aj oblasť *compliance management system*, ktorej účelom je unifikovať a zabezpečiť určité koherentné štandardy pri tvorbe *compliance* programov. Spadá sem tvorba manuálov pre tvorbu, implementáciu a kontrolu dodržiavania *compliance*. Historicky prvý štandard bol prijatý v roku 1998 v Austrálii. Oblasť *compliance management system* zohráva dôležitú úlohu napr. aj vo vzťahu *best practice*.

Kontrola dodržiavania prebieha jednak na úrovni samotného subjektu, ktorý kódex prijal, jednak zo strany subjektov združenia, ktoré rovnako dobrovoľne rešpektujú stanovené normy. Skutočnosťou však je, že svoje využitie v súčasnosti nachádzajú aj v našom právnom poriadku a to *e.g.* s odkazom na ustanovenia § 10 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, napr. Etický kódex bánk v oblasti ochrany spotrebiteľa v Slovenskej republike. Vo svojej publikačnej činnosti sa nepriamo dotýka problematiky spoločensky zodpovedného podnikania aj Lukáčka.⁹⁶ Označuje ho ako „*nadštandard v corporate governance*“ a svojím spôsobom nadväzuje okrem iného na Ondřejkovú, ktorá v súvislosti so zodpovednosťou obchodných spoločností zdôrazňuje, že nie je podmienkou pri regulácii spoločenského správania entít dôležité, či pôjde o výsledok pôsobenia

---

⁹⁶ LUKÁČKA, P.: Vplyv ostatných zmien obchodného zákonníka na zodpovedné riadenie spoločností. In: Mílniky práva v stredoeurópskom priestore 2018, 2018.

kodifikovaného práva v spoločnosti, t. j. smer od štátu ku korporácii, alebo skôr o súčasť korporátneho práva predstavujúceho súbor noriem a pravidiel existujúci v samotných korporáciách, ktoré zodpovedajú pôvodnému účelu práva (pod ktorým vnímame vymedzenie pravidiel od existencie noriem až k vytvoreniu korporácie).⁹⁷ Ondřejková vo svojom príspevku o nadnárodných spoločnostiach ďalej poukazuje, že v úprave zodpovednosti nadnárodných obchodných spoločností voči verejnosti je prevencia noriem *soft law*, ktoré nepovažuje za normy imperfektné, ale považuje ich skôr za normy, s ktorými sú spojené sankcie, ako strata dobrej povesti, tzv. *goodwil* spoločnosti.⁹⁸ Podľa Husovca protiprávnosť (ne)priameho porušenia právnej normy môže byť odôvodnená len vtedy, keď právom reprobované správanie nepochybne smeruje k priamemu porušovaniu právnej normy. A toto nasmerovanie správania nám zhrňa až doktrína trestného práva.⁹⁹ Subjektivita právnickej osoby je derivátom iných subjektov práva (fyzických osôb), ktorú priznáva právny poriadok právnickej osobe ako umelému konštruktú práva. Pri analýze spoločnosti a esencie jej právnej subjektivity v teoretickej rovine si Patakyová a Czókolyová kladú *inter alia* otázku, či máme dočinenia s fiktívnou entitou, ktorá existuje len prostredníctvom príslušného právneho poriadku (alebo) ide len o nexus kontraktov medzi spoločníkmi (alebo) je spoločnosť reálnou osobou?¹⁰⁰ Popri pojme trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb je jednou z najdôležitejších otázok rozsah trestných činov, za ktoré môže zodpovedať právnická osoba (spolu s penzom sankcií ukladaných právnickým osobám) najmä konanie právnickej osoby, za ktoré

---

⁹⁷ EHRlich, E.: *Fundamental Principles of the Sociology of Law*. 1. vyd. New York: Russel and Russel, 1962, s. 27 cit. podľa ONDŘEJKOVÁ, J.: Právne aspekty spoločenskej zodpovednosti nadnárodných obchodných spoločností. In: LENGYELOVÁ, D. (ed.): *Pluralizmus moci a práva*. Zborník z konferencie konanej v dňoch 25. – 27. marca 2009 v Tatrách, 2009, s. 443 a nasl..

⁹⁸ ONDŘEJKOVÁ, J.: Právne aspekty spoločenskej zodpovednosti nadnárodných obchodných spoločností. In: LENGYELOVÁ, D. (ed.): *Pluralizmus moci a práva*. Zborník z konferencie konanej v dňoch 25. – 27. marca 2009 v Tatrách, 2009, s. 444 a nasl..

⁹⁹ HUSOVEC, M.: *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva*. 1. vyd. Praha: CZ.NIC, 2014, s. 57.

¹⁰⁰ PATAKYOVÁ, M. CZÓKOLYOVÁ, B.: Teória spoločnosti v triáde rozhodnutí Daily Mail, Cartesio a VALE – spoločnosť ako fikcia, nexus kontraktov alebo reálna osoba? In *Právny obzor*, 2015, č. 1 (98), s. 3-21.

možno vyvodzovať jej trestnú zodpovednosť. Právnické osoby sú subjektami práva odlišné od fyzických osôb, sú umelo právom vytvorené a je im právnym poriadkom daná spôsobilosť mať práva a povinnosti, ako aj spôsobilosť omisívne/komisívne konať. Sú umelým konštruktom práva a z uvedeného dôvodu vyplýva nevyhnutnosť právnej úpravy spôsobu konania právnických osôb navonok (t.j. voči tretím osobám), keďže právnická osoba ako celok nedisponuje zložkou vôle a navonok ju prejavovať. Z uvedeného dôvodu právny poriadok ustanovuje, že vlastné konanie právnickej osoby predstavujú tie prejavy vôle, ktoré menom právnickej osoby konajú ňou určené orgány alebo zástupcovia právnickej osoby ako fyzické osoby. Naša právna úprava vychádza z doktríny - kompromisu medzi teóriou fikcie a teóriou reality. Definíciu právnických osôb nachádzame v ust. § 18 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého sú právnickými osobami združenia fyzických alebo právnických osôb, účelové združenia majetku, jednotky územnej samosprávy alebo iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon. Za bazálne znaky znakmi právnickej osoby považujeme jej názov, sídlo, spôsob jej zriadenia a určenie spôsobu, akým právnická osoba koná. Náš právny poriadok ustanovuje, že vlastné konanie právnickej osoby predstavujú tie prejavy vôle, ktoré v mene právnickej osoby uskutočňujú jej orgány alebo zástupcovia ako fyzické osoby, a právne následky spojené s týmito prejavmi vôle (či už v podobe právnych úkonov, alebo protiprávnych úkonov) sa pripočítajú priamo právnickej osobe ako subjektu práva. Právne úkony uskutočnené štatutárnym orgánom sú právnymi úkonmi právnickej osoby. Popri štatutárných orgánoch môžu robiť z praktických dôvodov za právnickú osobu právne úkony aj iní jej zamestnanci alebo členovia. Tí však môžu robiť právne úkony len pod podmienkou, že je tak ustanovené v interných predpisoch právnickej osoby alebo ak to v nich stanovené nie je, pod podmienkou, že to je vzhľadom na ich pracovné zaradenie obvyklé. Ľorko a Smalík v kontexte ust. § 15 Obchodného zákonníka, poukazujú na skutočnosť že slovenské právo veľmi široko koncipuje možnosť zastúpenia právnickej osoby inými osobami, ktoré nie sú registrované v príslušnom

obchodnom registri (zamestnanci alebo iné osoby, ktorý bolo dané oprávnenie zastupovať podnikateľa).¹⁰¹

Z hľadiska trestnej zodpovednosti predstavujú právnická osoba a fyzická osoba, ktorej konanie možno právnickej osobe pripísať, samostatné subjekty. Z pohľadu trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb naša právna úprava, obsiahnutá v zákone č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov¹⁰² na rozdiel od zahraničných úprav trestnej zodpovednosti právnických osôb neumožňuje, aby sa právnická osoba zbavila (vyvinila) trestnej zodpovednosti ani v prípade, ak „*vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravodlivě požadovat, aby spáchaní protiprávního činu (...) zabránila*“ (tak, ako to napr. umožňuje právna úprava v susednej Českej republike od 1. decembra 2016, tzv. od veľkej novely zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb s dôrazom na ust. § 8 ods. 5 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů). Podľa Bohuslava tak prijatie uvedenej úpravy v Českej republike zásadným spôsobom zvýšilo využiteľnosť a dôležitosť *compliance programov*.¹⁰³ Tieto

---

¹⁰¹ LORKO, J. SMALIK, M.: Trestná zodpovednosť právnických osôb - úvaha nad okruhom "príčítateľných" fyzických osôb. In: Notitiae iudiciales Academie collegii aedilium, 2020, č. 1 (6), s. 101-113. Najvyšší súd ČR stanovuje, že takéto oprávnenie nie je ale bezhraničné, zahŕňa obvyklé aktivity počas vykonávania podnikateľskej činnosti a takéto obvyklosť musí byť stanovená objektívne a bez ohľadu na jej definíciu vo vnútrogrupinových dokumentoch a nariadeniach.

¹⁰² V našich podmienkach rozdelenie fyzických osôb v určitom vzťahu k právnickej osobe na dve skupiny nie je samoúčelné. Esencia delenia spočíva v rozdielnych kritériách možnosti právnickej osoby sa exkulovať pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti. Podľa § 4 ods. 2 ZoTZPO je právnickej osobe umožnené exkulovať sa (pomocou preukázania existencie fungujúcich compliance programe) len v prípadoch pričítavania trestných činov u fyzických osôb z radov zamestnancov, resp. pri osobách bez riadiacej a kontrolnej právomoci uvedených v § 4 ods. 2 ZoTZPO. Pozri bližšie: LORKO, J. SMALIK, M.: Trestná zodpovednosť právnických osôb - úvaha nad okruhom "príčítateľných" fyzických osôb. In: Notitiae iudiciales Academie collegii aedilium, 2020, č. 1 (6), s. 101-113.

¹⁰³ „Zákon č. 183/2016 Sb. zároveň rozširuje možnosť exculpácie (vyvinění), resp. liberace (zproštění) trestní odpovědnosti právnických osob. V tomto směru je třeba upozornit na ustanovení § 8 odst. 5 ZTOPO, které dává právnické osobě možnost zprostit se trestní odpovědnosti, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravodlivě požadovat, aby spáchaní protiprávního činu osobami uvedenými v ustanovení § 8 odst. 1 ZTOPO zabránila.

programy, pokiaľ sú korektne a precízne nastavené, umožňujú právnickej osobe v zmysle českej právnej úpravy zbaviť sa trestnej zodpovednosti bez ohľadu na to, či sa trestného konania dopustil zamestnanec, alebo osoba na riadiacej, kontrolnej, resp. rozhodovacej úrovni.¹⁰⁴ Z uvedeného je zrejmé, že novela zmiernila pôvodný koncept prísnej zodpovednosti za činy páchané právnickými osobami, ako napríklad pre členov štatutárneho orgánu, osoby konajúce v mene právnickej osoby na základe plnej moci, osoby vykonávajúce riadiace alebo dozorné činnosti, zamestnancov alebo osôb, ktoré majú rozhodujúci vplyv na riadenie právnickej osoby. Podľa uvedenej novely je v podmienkach Českej republiky právnická osoba schopná vyvinúť sa, ak urobila všetky opatrenia, o ktorých možno odôvodnene očakávať, že zabránia spáchaniu trestného činu. Nielen doktrína, ale aj právna prax si následne kladú otázku, čo *de facto* predstavujú takéto opatrenia, ktoré možno od právnickej osoby spravodlivo požadovať. Domnievame sa, že by malo ísť o opatrenia, na ktoré je právnická osoba povinná podľa osobitných predpisov, čo však možno skonštatovať, že nie vždy je zrejmé, aké opatrenia má prijať. Bohuslav ďalej zdôrazňuje, že právnická osoba musí mať dobre nastavený *compliance*, ktorý obsiahne všetky riadiace a kontrolné mechanizmy, ako aj etický kódex zamestnancov, pričom nevyhnutné sú školenia zamestnancov v oblasti trestnej

---

Právnické osobě se jednání příslušných fyzických osob nejprve přičte, aby se tato následně trestní odpovědnosti zprostita, pokud, jinými slovy, přijme účinný Compliance program.“ BOHUSLAV, L.: Exculpate, liberate, zpřoštění? Ultima Ratio a koncepcie přičitatelnosti trestného činu právnické osobě. In: Trestné právo ako ultima ratio – hmotnoprávne a procesnoprávne aspekty. Zborník príspevkov z 1. sekcie medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2016, 2016.

¹⁰⁴ Z uvedeného môžeme konštatovať, že *compliance* program aj v Slovenskej republike potencionálne chráni do určitej miery právnickú osobu pred trestnoprávnymi následkami prípadného protiprávneho konania jej zamestnancov, avšak na rozdiel od Českej republiky ju nedokáže zbaviť (vyvinúť zo) zodpovednosti za konanie osôb v riadiacich a kontrolných štruktúrach korporácie. Na druhej strane naša právna úprava s odkazom na § 4 ods. 3 ZoTZPO obsahuje materiálny korektív príčítateľnosti trestného činu fyzickej osoby právnickej osobe. Jeho podstata spočíva v tom, že trestný čin fyzickej osoby podľa § 4 ods. 2 zákona o TZPO sa právnickej osobe nepričíta, ak vzhľadom na určité zákonom vymedzené okolnosti v konkrétnom prípade zanedbanie dohľadu alebo kontroly zo strany orgánu právnickej osoby (alebo osoby uvedenej v § 4 ods. 1 zákona o TZPO) bolo nepatrné. Pozri bližšie: Dôvodová správa k zákonu č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

zodpovednosti, verejného obstarávania či správy cudzieho majetku. Ďalej upozorňuje, že je potrebné informovať zamestnancov o tzv. *whistleblowing*¹⁰⁵, ktoré prezumuje možnosť zamestnanca upozorniť na právom reprobované konanie dotýkajúce sa právnickej osoby. K efektívnym formám *compliance* zaradujeme aj vnútorný audit či interného alebo externého ombudsmana, na ktorého sa zamestnanci môžu obrátiť.¹⁰⁶ V našich podmienkach ust. § 10 zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje povinnosti zamestnávateľa, ktorý zamestnáva najmenej 50 zamestnancov, a zamestnávateľa, ktorý je orgánom verejnej moci, ktorý zamestnáva najmenej 5 zamestnancov, vo vzťahu k vnútornému systému preverovania oznámení, ako aj zodpovednú osobu.

Dôležité je tak budovať *corporate culture*, ktorá má zabezpečiť akési správne „podnebie“ na komplexné fungovanie organizácie. S pojmom *corporate culture* operuje Schein, ktorý za korporátnu kultúru považuje mechanizmus bazálnych a rozhodujúcich hodnôt a procesov, ktoré si určitá skupina vytvorila, odкрыla a rozvinula, v rámci ktorých sa naučila zvládať problémy vonkajšej adaptácie a vnútornej integrácie a ktoré sa tak osvedčili, že sú ponímané ako všeobecne platné a uznávané. Existujú dve úrovne kultúry, *ad primum* viditeľná a hlbšia (*visible*) a *ad secundum* menej viditeľná (*less visible*). Viditeľné aspekty zahŕňajú vzorce správania, fyzické a sociálne prostredie a komunikáciu. Menej viditeľná úroveň

---

¹⁰⁵ V korporátnom prostredí je *whistleblowing* mechanizmus považovaný za štandard, ktorý umožňuje udržiavať vysokú úroveň *corporate culture* a prispieva k udržaniu *goodwill* spoločnosti. Mechanizmus má svoje korene v USA vo False Claim Act už v roku 1863 a tiež vo Veľkej Británii, kde bol v roku 1998 prijatý zákon Public Interest Disclosure Act (PIDA).

¹⁰⁶ Ak má právnická osoba takto nastavený *compliance* program, niet pochyb, aby právnická osoba netradične sama dokázala, že je prípustná exkulpácia. Viacerí autori (Bohuslav, Čentíš, Lorko, Šámal) sa zhodujú na tom, že ide o rozpor s princípom prezumpcie nevinny, pretože celé dôkazné bremeno leží na pleciach právnickej osoby. Pozri bližšie: NOVÁKOVÁ, V.: Pričítateľnosť v právnej úprave zodpovednosti právnických osôb za daňové trestné činy. Publikované: [online] [cit 20.8.2020]. Dostupné na: <
http://www.vsas.fvs.upjs.sk/files/94_VSAS_2018_022019_02_FVS_VSaS_2_2018_VNUTRO.pdf>.

kultúry súvisí s hodnotami skupiny a s tým, čo Schein nazýva bazálnymi predpokladmi.¹⁰⁷ Podľa Novákovej sa tu do určitej miery dostávame do bodu, keď mnohé zabezpečujúce mechanizmy fungovania spoločnosti nadobúdajú podobu takých reálií, ktoré sú právu cudzie a možnosť ich postihu je priam nemožná.¹⁰⁸ S uvedeným však úzko súvisí aj tzv. koncept „*corporate citizenship*“, v zmysle ktorého korporácie *stricto sensu* obchodné spoločnosti nemožno percipovať ako uzavreté systémy s úzkoprofilovým rámcom mechanizmov zodpovednosti, ale ako imanentnú súčasť širšieho spoločenského kontextu – ako „*korporátnych občanov*“ akceptujúcich širokú škálu povinností nielen vo vzťahu k *stakeholderom*,¹⁰⁹ ale aj komplexnú reflexiu spoločensky – zodpovedného podnikania v ich poňatí podnikateľských subjektov ako občanov.

Keďže ústrednou témou projektu sú otázky spojené s koncernovým právom, siahli sme v nasledujúcej kapitole po autoregulácii v súťažnom práve a selektívnych koncernových aspektoch súťažného *compliance*.

3.3 Autoregulácia v súťažnom práve

Jednou z kľúčových súčastí korporátnych *compliance* je interná úprava správania, opatrení a nástrojov spoločností a zoskupení podnikateľov ako súťažiteľov v rámci hospodárskej súťaže, ktorá je imanentným atribútom trhu, jeho vnútorným poriadkom a kategorickým imperatívom zároveň, tak, aby toto správanie bolo

---

¹⁰⁷ K pojmu *corporate culture* GORTON, G. a A. ZENTEFIS.: *Corporate culture as a theory of the firm: The role of values, customs, and norms*. Publikované: 16.7.2017 [online] [cit 20.8.2020]. Dostupné na: < <https://voxeu.org/article/corporate-culture-theory-firm-role-values-customs-and-norms> >. alebo *Definitions by scholars on corporate culture*. UKEssays. *Definitions by scholars on corporate culture*. Publikované: 24.4.2017. [online] [cit 20.8.2020]. Dostupné na: < <https://www.ukessays.com/essays/business/definitions-by-scholars-on-corporate-culture-business-essay.php> >.

¹⁰⁸ NOVÁKOVÁ, V.: Príčetiteľnosť v právnej úprave zodpovednosti právnických osôb za daňové trestné činy. Publikované: [online] [cit 20.8.2020]. Dostupné na: < http://www.vsas.fvs.upjs.sk/files/94_VSAS_2018_022019_02_FVS_VSaS_2_2018_VNUTRO.pdf >.

¹⁰⁹ Koncept *korporatívneho občianstva* je v tomto kontexte autorom štúdie prezentované z pohľadu teoretických konceptov Roberta C. Solomona a Petra Ulricha.

v súlade nielen s verejnoprávnymi, ako aj súkromnoprávnymi normami súťažného práva, ale aj s etickými a spoločenskými požiadavkami. Základom je spoločenská zodpovednosť, ktorej predpokladom je existencia morálnej povinnosti zo strany súťažiteľa. Ad informandum uvádzame, že hospodárska súťaž je strešným pojmom pre dve právne disciplíny. Prvá sa dotýka samej podstaty a existencie súťaže, pričom jej narušenie ingeruje priamo štát prostredníctvom verejnoprávnej moci a ktorý nazývame právo na ochranu hospodárskej súťaže. Podľa L. Lapšanského cieľom práva proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže je chrániť schopnosť hospodárskej súťaže, byť nástrojom vyvíjania neustáleho tlaku na podnikateľov na poskytovanie čoraz kvalitnejších tovarov a služieb za čoraz nižšie ceny.¹¹⁰ Druhá, ktorá existenciu súťaže berie ako fakt a dbá predovšetkým o pravidlá chrániace a regulujúce jej priebeh vo vzťahoch medzi podnikateľmi a vo vzťahu podnikateľov k spotrebiteľom. Túto oblasť nazývame právom proti nekalej súťaži a ingerencia štátu sa prejavuje uzákonením pravidiel a uplatnením súdnej moci v prípade sporu. Na rozdiel od práva na ochranu hospodárskej súťaže tvorí základ súkromnoprávnej ochrany súťaže a jej predmetom je ochrana kvality prebiehajúcej súťaže (t. j. súťaž existuje), ale jej pravidlá sú deformované nekalými konkurenčnými praktikami súťažiteľov.

Otázka autoregulácie úzko súvisí s hlavným cieľom súťažiteľa, a to nadobudnutie zisku, pretože počas konkurenčného boja pomerne často títo súťažitelia dosahujú svoje ciele prostredníctvom nekalých a nelegálnych súťažných praktík. Wish v tejto súvislosti uvádza, že „súťažné právo je o ekonómii a o ekonomickom správaní.“¹¹¹ V intenciách veľkej množiny *corporate compliance* tak identifikujeme *Antitrust/Competition Compliance*. Uvedené prvky ochrany sa čoraz častejšie

---

¹¹⁰ LAPŠANSKÝ, L.: Kríza a súťažná politika: Medzi cenzúrou zámerov aktérov hospodárskeho života a dotváraním rámca odvetvovej politiky. In: Zborník príspevkov zo sekcie obchodné a hospodárske právo medzinárodnej vedeckej konferencie Právo ako zjednocovateľ Európy – veda prax, 2010, s. 71-81.

¹¹¹ WHISH, R.: Competition Law. 4. vyd. Londýn: Butterworths, 2001, s. 1.

pretavujú aj do nášho korporátneho prostredia a svojím spôsobom ako forma autoregulácie aj do nášho právneho poriadku.

V strede záujmu koncernového *compliance* logicky stoja systémové požiadavky s cieľom zabezpečiť súťažne konformné správanie, a to ako zo strany jednotlivých členov koncernu s vlastnou právnou subjektivitou, tak aj koncernu ako *single economic unit*.¹¹² Napriek skutočnosti koncern nie je sám osebe subjektom práva, je bez ohľadu na to európskym právom hospodárskej súťaže chápaný a posudzovaný ako ekonomická súťažná jednotka. Podnikom môže byť jedna osoba s vlastnou právnou subjektivitou, ako aj zoskupenie viacerých osôb bez nadobudnutia právnej subjektivity. Podnik však musí byť dostatočne ekonomicky samostatný, čo vylučuje postih pre koluzívne správanie, napríklad vzťahy v rámci jednej skupiny v prípade uzavretých spoločností a taktiež v koncernoch, t. j. zoskupeniach podnikateľov, ktoré fungujú a vytvárajú *de facto* jednu ekonomickú jednotku. Doktrína jednej ekonomickej skupiny *Single Economic Unit Doctrine* vylučuje aplikáciu zákazu obsiahnutého v čl. 101 ZFEÚ na dva alebo viac samostatných právnych subjektov – spoločností v prípade, ak vzťah medzi nimi oprávňuje považovať ich za súčasť jednej ekonomickej skupiny. V takomto prípade sa interné dohody medzi nimi, hoci i právne perfektné a platné, zvyčajne považujú za internú alokáciu funkcií v rámci jedinej korporátnej skupiny a čl. 101 ZFEÚ sa na ne nebude vzťahovať bez ohľadu na možný protisúťažný cieľ alebo účinok dohôd medzi nimi uzavretými, na druhej strane však nie je dotknutá možná aplikácia čl. 102 ZFEÚ na takúto ekonomickú skupinu ako celok. V zmysle doktríny materská a dcérska spoločnosť sú považované za súčasť jednej ekonomickej skupiny, ak dcérska spoločnosť nemá reálnu slobodu určovať svoje konanie na trhu.¹¹³ Doktrína zároveň signifikuje, že materské

---

¹¹² KOUKAL, P.: Koncernové aspekty soutěžní Compliance In: ANTITRUST, 2015, č. 2, s. 50 a nasl.

¹¹³ Zistiť, do akej miery sú prepojené firmy v ich rozhodovacej činnosti nezávislé, je v praxi problematické. Platí prezumpcia opaku, napríklad v prípade, ak je dcérska spoločnosť zo strany materskej spoločnosti výlučne vlastnená.

spoločnosti, hoci majú sídlo mimo Európskej únie, môžu zodpovedať za porušenie čl. 101 ZFEÚ ich dcérskymi spoločnosťami pôsobiacimi v rámci Európskej únie.¹¹⁴ Z hľadiska *competition compliance* teda nie je rozhodujúce otázkou, či môže byť v danom prípade postihnutá za protisúťažné správanie materská spoločnosť alebo dcérske spoločnosti alebo všetky spoločne, ale predovšetkým tá zásadná skutočnosť, že napĺňanie a presadzovanie jednotného koncernového riadenia a koncernového záujmu so sebou nesie významné súťažné riziká, ktoré treba sústavne a najmä komplexne zohľadňovať s cieľom ich eliminovať, resp. v ideálnom prípade vylúčiť celkom. Z vecného hľadiska pritom ide, resp. môže ísť o celú škálu rizík spojených so všetkými oblasťami záujmu súťažného práva, tj. ako o riziká spojené so zákazom dohôd konkurentov, tak aj riziká spojené so zneužitím dominantného postavenia na relevantnom trhu a v neposlednom rade aj o riziká spojené s M&A projektov vo väzbe na notifikačné povinnosti. *Compliance* musí identifikovať a zohľadňovať nielen všeobecné podnikateľské riziká spojené s ochranou hospodárskej súťaže, ale súčasne aj špecifické riziká koncernu. Tie sú bezprostredne spojené s uplatňovaním jednotného riadenia v rámci príslušného koncernu a s presadzovaním koncernového záujmu, ktorý často býva zamieňaný so záujmom materskej spoločnosti ako riadiacej zložky koncernu.

Compliance program

Priaznivé výsledky dosahované súťažiteľom úzko súvisia v rámci dlhodobej perspektívy s prísnyim dodržiavaním, resp. rešpektovaním právnej úpravy tej-ktorej krajiny, v ktorej súťažiteľ funguje. Následkom porušenia legislatívy platnej na území napr. Slovenskej republiky môžu byť ekonomické straty (napr. z dôvodu kompenzácie poškodených), ale aj poškodenie dobrého mena a imidžu súťažiteľa.

---

¹¹⁴ „V kontexte európskeho súťažného práva pod pojem ‚podnik‘ zahŕňame subjekt bez ohľadu na to, či je fyzickou alebo právnickou osobou súkromného alebo verejného charakteru, za predpokladu, že entita vykonáva hospodársku činnosť, no bez ohľadu na jej právnu formu podľa vnútroštátneho práva alebo spôsob financovania.“ STRÉMY, J. Hospodárska súťaž In: PATAKYOVÁ M., M. MAMOJKA, M. DURAČINSKÁ a kol.: Hospodárske právo I. diel. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019 s. 262 a nasl..

Pod pojmom *compliance program* je potrebné chápať normy, ktoré sú podrobne rozpracované na účely riadenia, resp. korigovania správania zamestnancov súťažiteľa tak, aby sa zabránilo protiprávnemu, resp. nekalosúťažnému konaniu a v prípade, ak už k takémuto konaniu došlo, aby takéto konanie bolo v konečnom dôsledku odhalené. Teda na základe uvedeného je možné konštatovať, že ide o akýsi program, ktorého hlavným cieľom je prevencia a odhaľovanie správania, resp. konania, ktoré vykazuje znaky kriminálnej činnosti.⁶⁹ *Compliance program* je na území Slovenskej republiky podporovaný tzv. združením *Slovak Compliance Circle*.¹¹⁵ Bazálnym cieľom tohto združenia je podporiť pravidlá hospodárskej súťaže, etiky v podnikaní a, samozrejme, aj boj proti korupcii. Zároveň súťažitelia, resp. spotrebitelia, môžu vytvárať tlak na súťažiteľa, ktorý koná v rozpore s pravidlami ochrany hospodárskej súťaže, a to prostredníctvom antikorupčných noriem, resp. upozorňovaním na korupčné praktiky. Samotný prienik *compliance* na územie Slovenskej republiky bol veľmi zložitý. Táto problematika úzko súvisí so vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie v roku 2004, pretože vstupom sa Slovenská republika zaviazala splniť isté povinnosti, medzi ktoré patrila aj trestná zodpovednosť právnických osôb. Po viacerých neúspešných pokusoch bol v roku 2016 prijatý zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – zámerom zákonodarcu prijatím tohto zákona bolo efektívne sankcionovanie právnických osôb. Prijatie zákona z časového aspektu bolo ovplyvnené samotnou formou sankcionovania. Zákonodarca uvažoval o viacerých formách, napr. aj o administratívnej zodpovednosti, ale nakoniec sa zákonodarca rozhodol pre oblasť trestného práva, pretože disponuje hoci *ultima ratio* najefektívnejšími donucovacími prostriedkami. Prijatie uvedeného zákona sa stretlo s veľkým ohlasom a podporou

---

¹¹⁵ Slovak Compliance Circle. *Úvodná strana*. [online] [cit 20.8.2020]. Dostupné na: < <http://www.slovakcompliancecircle.sk/> >.

spoločnosti, no keďže ide o relevantne čerstvý právny predpis, rozhodovacia prax súdov ešte nie je úplne rozvinutá.¹¹⁶

Etický program

Pod etickým programom je potrebné chápať etickú činnosť súťažiteľa. Etický program súťažiteľa nachádza svoj základ v samotnej etike ako spoločenskovednej disciplíne, ktorej predmetom je najmä skúmanie morálky a tvorí jadro organizačnej kultúry. Inak povedané tento etický program súťažiteľa predstavuje hodnotovú platformu pre komplexnú činnosť súťažiteľa. Etický program môžeme chápať aj ako teoretický, resp. metodologický základ, ktorý má vplyv aj na ostatné súvisiace programy. Samozrejme, sa môžeme stretnúť aj s takou situáciou, že by mal súťažiteľ vypracované viaceré programy, napr. už spomínaný *compliance program* a súčasne aj program trvalo udržateľného rozvoja. Ak by teda k takejto situácii došlo, je nevyhnutné, aby tieto uvedené programy zaužívané súťažiteľom boli v súlade s etickým programom. Situácia môže byť aj opačná, teda súťažiteľ bude mať etický program naplánovaný ako prvý a bude mať záujem o prijatie ďalšieho nového programu – v takomto prípade je súťažiteľ povinný zabezpečiť, aby tento nový program, napr. *compliance program* bol v súlade s už prijatým etickým programom. V poslednom období sa do popredia dostávajú podrobné inštrukcie, ako si majú súťažitelia vytvoriť etický program. V odbornej literatúre sa problematika etického programu súťažiteľa prezentuje predovšetkým cez jednotlivé inštitúty etiky, ktoré tvoria súčasť uvedeného etického programu.¹¹⁷

Compliance program vs. etický program

K predtým uvedenému si dovoľujeme uviesť krátke resumé, resp. komparáciu spomínaných inštitútov. Rozdiel v týchto dvoch inštitútoch spočíva najmä v tom, že

---

¹¹⁶ REMIŠOVÁ A.: Súčasný trendy podnikateľskej etiky. Od teórie k praxi. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015.

¹¹⁷ REMIŠOVÁ A.: Súčasný trendy podnikateľskej etiky. Od teórie k praxi. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015.

základom pri tvorbe *compliance programu* je súlad činností vykonávaných súťažiteľom s platnou legislatívou, naopak, v rámci etického programu je základom dodržiavanie jednotlivých univerzálnych etických princípov, noriem, resp. hodnôt. Etická hodnotová orientácia zamestnancov a ich integrita je oprávneným predpokladom na rešpektovanie zákona v podnikoch a podnikaní. V súvislosti s ochranou práv dotknutých protisúťažným konaním prichádzajú do úvahy aj tieto prostriedky ochrany, ktoré môže byť uplatnené na strane spotrebiteľa, resp. dotknutého súťažiteľa. Ide o inštitút tzv. *ombudsmana*, ak zamestnanci súťažiteľa, resp. iní súťažitelia alebo spotrebiteľia spozorujú akékoľvek nekalé praktiky, resp. identifikujú konanie v rozpore so súťažnými pravidlami, majú možnosť na dôvernom a anonymnom základe kontaktovať tzv. externého ombudsmana, alebo linku tzv. *Compliance Help Desk*¹¹⁸.

Zavedením *compliance programu* zahŕňajúceho *competition compliance* možno predovšetkým eliminovať konanie spoločnosti, ktoré by porušovalo súťažné právo¹¹⁹, t.j. zavedenie má výrazný, preventívny a edukačný dosah. Ak však dôjde už k takémuto porušeniu, môžu interné pravidlá napomôcť jeho včasnej detekcii a spoločnosť môže aktívne reagovať (t. j. upustiť od protiprávneho konania, ohlásiť ho a spolupracovať pri jeho vyšetrení (§ 38g ZoHS), využiť program zhovievavosti - *leniency* v prípade kartelových dohôd (podľa § 38d ZoHS), inštitút záväzkov podľa ust. § 38f ZoHS, resp. urovnania (§ 38e ZoHS) atď.).

---

¹¹⁸ Tento inštitút využívajú aj súťažitelia pôsobiaci na celosvetovom trhu, napr. spoločnosť Siemens – zamestnanci, tretie osoby, dodávatelia, iní súťažitelia majú možnosť dôverne a bezpečne nahlásiť nekalé praktiky spoločnosti Siemens z celého sveta 24 hodín denne.

¹¹⁹ V tomto kontexte máme na mysli najmä Ústavu SR čl. 55 ods. 2 a zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov ako verejnoprávnu vetvu súťažného práva v našich podmienkach. Neopomíname však ani súkromnoprávnu vetvu t.j. ust. § 44 a nasl. Obchodného zákonníka, keďže nie je vylúčená ani korelácia jednotlivých ustanovení v konkrétnom prípade. K tomu pozri bližšie: Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 20. februára 2008, sp. zn. 1 Obdo V 19/2007.

Povedomie zamestnancov a ďalších pracovníkov spoločnosti (teda vrátane jej vedenia) o súťažnom práve, spôsoboch a dôsledkoch jeho porušenia môže tiež prispieť k odhaleniu protisúťažného správania iných súťažiteľov a môže tak zohrávať úlohu pri ochrane záujmov spoločnosti (najmä pri uplatňovaní nárokov spoločnosti na náhradu škody). Ako už bolo viackrát zdôraznené na iných miestach tejto publikácie, zavedeniu interných *compliance* pravidiel a postupov by mala vždy predchádzať fáza identifikácie hodnotenia rizík (fáza *risk identification and assessment* označovaná niekedy aj ako *antitrust compliance due diligence*). Rozsah a podrobnosť prijatých súťažných pravidiel by preto mali odrážať predovšetkým veľkosť spoločnosti, predmet jej činnosti (odvetvie činnosti), charakter a lokáciu trhu, na ktorom pôsobí, a jeho rizikovosť. Spoločnosť by si preto mala položiť sériu otázok (*list of questions/checklist*), prostredníctvom ktorých vyhodnotí, nakoľko jej v rámci jej činnosti hrozia riziká (a to bezprostredne hroziace, ako aj potenciálne) porušenia súťažného práva.

Ad primum by mala analyzovať:

- aké je jej postavenie na trhu (či je v dominantnom postavení na trhu alebo nie, či pôsobí na trhu len s obmedzeným počtom ďalších súťažiteľov, resp. či možno identifikovať na tomto trhu bariéry pre vstup);
- aké sú jej vzťahy s konkurentmi (stretávajú sa jej zástupcovia pravidelne so zástupcami konkurentov, pôsobia spoločne v združení právnických osôb alebo inej asociácii, komunikujú spolu iným spôsobom, prípadne, či dochádza k výmene informácií o cenách, o uplatňovaných podmienkach, o obchodnej stratégii a pláne alebo iné informácie, či dokonca konzultujú spoločne uplatňované postupy a zosúladujú vlastné postupy);
- ako realizuje svoju obchodnú (distribučnú) stratégiu, konkrétne aké zmluvné podmienky uplatňuje voči svojim zmluvným partnerom a zákazníkom (či e.g. neobmedzuje odberateľa v určení predajnej ceny jeho distribuovaného tovaru, obmedzuje distribučné možnosti odberateľov, podmieňuje trvanie zmlúv dodržiavaním cenových či distribučných odporúčaní, zaväzuje odberateľa k

výhradnému odberu iba ich produktov, zaväzuje dodávateľa k výhradným dodávkam, vytvára selektívne distribučné systémy, podmieňuje nákup nového tovaru/služby súčasným nákupom iného tovaru/služby, uplatňuje odlišné, príliš vysoké alebo, naopak, príliš nízke ceny a ďalšie neodôvodnené osobitné podmienky voči zákazníkom atď.).

Osobitnú pozornosť súťažným pravidlám (regulácia zlučovania podnikov/súťažiteľov) je potrebné venovať vždy *ad hoc* v rámci M & A transakcií predovšetkým v situácii, keď sa spoločnosť zamýšľa zlúčiť s inou spoločnosťou, previesť alebo nadobudnúť podnik, či jeho podstatnú časť, nadobudnúť podiel v inej spoločnosti, či inak prepojiť svoj vplyv s inými súťažiteľmi na relevantnom trhu (napr. vytvorením *Joint Venture*). E.g. cezhraničné zlúčenie je súkromnoprávnou záležitosťou, no nie je vylúčená ingerencia štátnych, prípadne nadnárodných orgánov, ktoré tu vykonávajú v zmysle zákona kontrolu. V niektorých prípadoch môže mať cezhraničné zlúčenie vážne dôsledky na hospodársku súťaž na trhu, a preto ho nebude možné realizovať bez súhlasu príslušného orgánu. Kontrola koncentrácií umožňuje orgánom hospodárskej súťaže regulovať zmeny štruktúry trhu tým, že rozhodnú, či sa dva alebo viac podnikov môže zlúčiť, spojiť alebo konsolidovať svoje podnikanie do jedného. Fúzie prirodzene vytvárajú trvalejšiu a pretrvávajúcu zmenu na trhu, preto vyvolávajú obavy z narušenia hospodárskej súťaže. Dôvodom je, že koncentrácie môžu viesť najmä k tomu, že podniky získajú silnú pozíciu alebo posilnia svoju pozíciu na trhu, a tým následne môže dôjsť k zvýšeniu trhovej ceny výrobkov alebo služieb na relevantnom trhu. Úlohou súťažných autorít¹²⁰ je identifikovať a eliminovať fúzie, ktoré majú taký nepriaznivý

---

¹²⁰ Orgánom hospodárskej súťaže na európskej platforme je Európska komisia (ďalej len „Komisia“). V jej rámci vykonáva právomoci v oblasti presadzovania pravidiel hospodárskej súťaže v prvom rade Generálne riaditeľstvo pre hospodársku súťaž (angl. *Directorate-General for Competition*, ďalej len „DG COMP“).

vplyv na hospodársku súťaž alebo spoločnosť, že prevyšujú akékoľvek výhody, ktoré z nich vyplývajú.¹²¹

Spoločnosť by mala tiež zohľadniť, aká bude pre ňu plynúť pridaná hodnota z prijatia internej regulácie. V nadväznosti na toto hodnotenie musí spoločnosť zvážiť, akú podobu súťažného *compliance* zvolí. Možno si tak predstaviť *antitrust compliance* ako jeden interný dokument vymedzujúci stručné pravidlá súťaže a obsahujúci základný prehľad (*checklist*) „*dos and don'ts*“ (t. j. prehľad konaní, ktoré sú a ktoré, naopak, nie sú žiaduce voči ďalším súťažiteľom, dodávateľom, odberateľom a zákazníkmi), ktorý je zamestnancom a ďalším pracovníkom spoločnosti predstavený v rámci školení, alebo je inak prístupný (napr. na intranete). V rámci veľkých spoločností (najmä tých so zahraničným ovládaním) však súťažné *compliance* zvyčajne zahŕňa komplexný systém nástrojov, predovšetkým robustný interný predpis obsahujúci ako popis súťažného práva, tak aj vymedzenie konkrétnych pravidiel (vrátane výslovných zákazov a *red flags*) a postupov konania jednotlivých pracovníkov v rámci organizačnej štruktúry spoločnosti a sankcií, ktoré sa spájajú k porušeniu takto nastavených pravidiel, ďalej potom zahŕňa prepracovaný systém pravidelných školení pre jednotlivé oddelenia spoločnosti (modifikovaný s prihliadnutím na rizikovosť činností jednotlivých oddelení), systém interného monitoringu a auditu a externú kontrolu (napr. externý audit či *mock dawn raids*). Na analytickú fázu tak nadväzuje fáza tvorby a realizácie súťažného *compliance* (fáza *risk mitigation*). Pri tvorbe súťažného *compliance* programu sa možno pri všeobecných základoch inšpirovať programovým dokumentom Komisie z roku 2012 *Compliance Matters*. Kľúčnym pravidlom by malo byť obmedzenie styku zamestnancov a ďalších pracovníkov (vrátane vedenia) spoločnosti s konkurentmi (či už na pracovnej, alebo na spoločenskej úrovni). Akékoľvek takéto konanie, ak už k nemu dochádza (napr. aj spoločnou účasťou na

---

¹²¹ JONES, A., SUFRIN, B.: *EU Competition Law*. 1. vyd. New York: Oxford University Press, 2011, s. 855 a nasl.

školení, konferencii či inej akcii usporiadanej tretím subjektom, napríklad asociáciou či záujmovým združením), by malo byť evidované. Osobitné kontrolné mechanizmy by mali byť zavedené vo vzťahu ku konaniu tých zamestnancov spoločnosti, ktorí prichádzajú do priameho styku so zmluvnými partnermi, t. j. obchodných zástupcov, zamestnancov oddelenia odbytu, nákupu či marketingu. Významné dodávateľsko-odberateľské zmluvy by mali byť vždy *ex ante* preskúmané právnym oddelením či externými právnymi poradcami spoločnosti. Taktiež všetci ostatní zamestnanci a pracovníci spoločnosti by mali byť dôkladne a preukázateľne zoznámení so súťažnými pravidlami a dôsledkami ich porušenia. Ďalej je nevyhnutné kontinuálne dbať na obsah obchodných podmienok nielen v spotrebiteľských, ale aj v dodávateľsko-odberateľských vzťahoch. Aj zdanlivo jednoznačne obhájitelná požiadavka na správanie odberateľa môže byť v skutočnosti protisúťažným konaním.

Účinnosť a efektívnosť prijatých *compliance* pravidiel a postupov je nevyhnutné pravidelne monitorovať, vyhodnocovať a testovať v nadväzujúcej kontrolnej fáze (*fare review*). Medzi špecifické spôsoby kontroly dodržiavania interných pravidiel v oblasti súťažného práva patria špecializované externé audity (*antitrust compliance audit*) alebo simulované miestne šetrenie – *mock dawn raids*. Spoločnosti možno tiež odporučiť, aby vytvorila v rámci svojej organizačnej štruktúry a pri zohľadnení koncipovania celého *compliance* oddelenia osobitnú funkciu *Competition Compliance Officer* (CCO), prípadne, aby kontrolou dodržiavania týchto súťažných pravidiel (ako aj edukáciou o tejto problematike) poverila určených pracovníkov v jednotlivých organizačných oddeleniach. Je žiaduce, aby mal CCO vysoké povedomie o súťažnom práve a *best practice* v oblasti súťažného *compliance*.

Etické kódexy v súkromnoprávnej vetve súťažného práva

Etický kódex možno definovať ako interný dokument, ktorý predstavuje súhrn etických noriem, princípov a požiadaviek, ktoré majú regulovať správanie na

rôznych úrovniach organizačnej štruktúry v rámci činnosti podnikateľa, teda súťažiteľa, ako aj celkové správanie súťažiteľa ako komplex. Je dôležité uviesť, že etický kódex tvorí základný prvok etického programu, ktorému sme sa venovali predtým. Etický program nie je možné vytvoriť bez etického kódexu, etický kódex však veľa podnikateľov prijíma bez toho, aby bol vytvorený aspoň minimálny etický program.¹²²

Od roku 2010 sú napr. v španielskom zákone o nekalej súťaži¹²³ osobitne upravené aj „Etické kódexy spoločností“ v čl. 37 – 39. Podľa zákona o nekalej súťaži „LCD“ môžu združenia obchodných spoločností, profesijné združenia, združenia spotrebiteľov a iné združenia vypracovať etické kódexy, ku ktorým sa môžu súťažitelia dobrovoľne prihlásiť a ich obsah dodržiavať. Tento systém kódexov podporuje a upravuje vznik etických kódexov a operuje s určitou mierou autoregulácie. Do tejto oblasti spadajú aj systémy mimosúdneho riešenia sporov. Je zrejmé, že takáto samoregulácia v žiadnom prípade nemôže vylúčiť právnu ochranu podľa všeobecne záväzných právnych predpisov a ani nemôže v žiadnom prípade odporovať všeobecne záväzným právnym predpisom.¹²⁴ V slovenskom a českom práve proti nekalej súťaži osobitnú úpravu etických kódexov nemáme. No napriek

---

¹²² REMIŠOVÁ A. Súčasné trendy podnikateľskej etiky. Od teórie k praxi. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015.

¹²³ Zákon o nekalej súťaži v Španielskom kráľovstve (Ley 3/1991, de 10 de enero, de Competencia Desleal.)

¹²⁴ Záverom tejto state sa domnievame, že je dôležité sa zmieniť o smernici Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004, predmetom ktorej je záujem na riadnom fungovaní vnútorného trhu, vysoký stupeň ochrany spotrebiteľa pred obchodnými praktikami, ktoré priamo súvisia s ovplyvňovaním rozhodnutí o obchodnej transakcii spotrebiteľov vo vzťahu k produktom. Smernica priamo ochraňuje ekonomické záujmy spotrebiteľov pred nekalými obchodnými praktikami podnikateľov voči spotrebiteľom. Na druhej strane predmetom tejto smernice nie je ochrana poskytovaná prostredníctvom individuálnych žalôb podaných osobami, ktoré boli poškodené nekalými obchodnými praktikami, t. j. problematika upravená v rámci Slovenskej republiky primárne Obchodným zákonníkom. V zmysle tejto smernice majú spotrebiteľia a podnikatelia možnosť spoliehať sa na stručný, jasný jednotne definovaný právny rámec.

tomu sa s etickými kódexami možno v praxi stretnúť. Ako príklad uvádzame Kódex správania medzi bankami a klientmi, ktorý vznikol v rámci Českej bankovej asociácie alebo taktiež Etický kódex bánk v oblasti ochrany spotrebiteľa v Slovenskej republike (ďalej len „kódex“). Kódex je súborom etických pravidiel na ochranu spotrebiteľa pri jeho interakcii s bankovými inštitúciami pôsobiacimi na Slovensku. Banky prístupujúce ku kódexu sa zaväzujú, že vo vzťahu ku klientom sa budú riadiť pravidlami uvedenými v tomto dokumente.¹²⁵ Za zmienku však stojí skutočnosť, že španielsky zákonodarca osobitne zvýhodňuje subjekty, ktoré prijali takéto kódexy spôsobom, že pokiaľ subjekt, ktorý sa cíti byť poškodený (spotrebiteľ, zákazník, ale aj iný sťažiteľ), namieta porušenie povinností príslušného subjektu podľa článku čl. 5.2 zákona o nekalej súťaži „LCD“¹²⁶. Ešte pred podaním žaloby podľa článku 32.1, 2. a 4. zákona o nekalej súťaži „LCD“ môže vyzvať kontrolné orgány subjektov na plnenie povinností vyplývajúcich z programu k upusteniu od konania a zjednaniu nápravy stavu spôsobeného nekalým konaním. Pokiaľ kontrolný orgán neprijme vo veci rozhodnutie alebo dostatočné opatrenia po uplynutí 15 dní odo dňa doručenia výzvy, dotknutý subjekt má možnosť sa vo veci obrátiť na príslušný súd. Pre súdny orgán je taktiež výsledok takéhoto „predsúdneho konania“ vodidlom a zároveň zákon o nekalej súťaži „LCD“ umožňuje každému subjektu v 15-dňovej lehote prijať určité opatrenia na nápravu bez toho, aby voči nemu dotknutý subjekt urobil iné právne kroky v tejto veci.

Dôležité je uvedomiť si, že ak hovoríme o etickom správaní, nie je to iba dodržiavanie morálnych zásad, ale kladie sa dôraz na to, aby podnikateľ považoval každého člena spoločnosti, s ktorým prichádza do kontaktu, teda zamestnanca,

---

¹²⁵ Napr. Etický kódex bánk v oblasti ochrany spotrebiteľa: Slovenská banková asociácia. *Úvodná strana*. [online] [cit 20.8.2020]. Dostupný na: <http://www.sbaonline.sk/files/subory/o_nas/eticky_kodex_01012014.pdf>.

¹²⁶ Čl. 5.2 zákona o nekalej súťaži „LCD“: „*V prípade, že obchodná spoločnosť alebo podnikateľ poruší povinnosť ustanovenú v programe, porušenie takéhoto záväzku je považované za nekalé konanie za predpokladu, že takýto záväzok spoločnosti alebo podnikateľa je v programe stanovené a je overiteľné a takéto konanie je spôsobilé narušiť ekonomické správanie svojich adresátov.*“ (pozn. autora najčastejšie „spotrebiteľa“).

zákazníka alebo investora za rovnocenný subjekt. Tento vzťah by mal byť v súlade s jeho podnikateľskými cieľmi a súčasne by sa tento súťažiteľ, teda podnikateľ mal snažiť vytvoriť takú formu vzájomnej spolupráce, aby z toho sám profitoval, ale zároveň druhú stranu nepoškodzoval. Ak podnikateľ, ktorý dlhodobo znečisťuje životné prostredie, venuje väčšiu peňažnú čiastku na „ochranu“ svojho okolia, tak toto jeho konanie nemožno označiť ako etické, pretože jeho primárnym cieľom by totiž malo byť znižovať záťaž na životné prostredie, ale súčasne musí byť splnený aj časový aspekt, teda táto činnosť by mala byť vykonávaná regulárne, ba dokonca nepretržite. Ak by išlo o takéto konanie, tak môžeme hovoriť o konaní, ktoré je etické.¹²⁷ Optikou súťažiteľa stojí za zmienku aj program trvalo udržateľného rozvoja vyjadruje a, a to zodpovednosť za činnosti realizované v rámci environmentálneho prostredia pri výkone ekonomických cieľov, resp. výkone hlavného cieľa súťažiteľa – dosiahnutí zisku. Otázka ekologických aspektov je otázkou, ktorej je venovaná veľká pozornosť, pretože jej súčasťou je aj aspekt životného prostredia, resp. aspekt súvisiaci so spôsobom, akými je v súčasnosti zaobchádzané so surovinami (či už s tými z prvej kategórie, alebo z druhej kategórie), resp. aspekty týkajúce sa znečisťovania ovzdušia, spodných vôd alebo celkovo životného prostredia. Relevantná ochrana sa pomaly, ale isto dostáva aj do legislatívy platnej a účinnej na území Slovenskej republiky. Na druhej strane je na súťažiteľov, teda podnikateľov vytváraný aj istý tlak zo strany verejnosti. Životné prostredie, ktoré je čisté, resp. zdravé, sa stalo prvoradým predmetom ochrany v rámci krajín situovaných na európskom kontinente, pretože ide o nárok každého jedinca na Zemi. Postupom času sa všetky organizácie nadnárodného charakteru začali zaujímať o túto problematiku a v súčasnosti sú schopné znášať zodpovednosť, teda následky svojich konaní, ktorými dochádzalo k ohrozovaniu, resp. poškodzovaniu životného prostredia. V súčasnosti by sme si ťažko vedeli

---

¹²⁷ TREND. Prečo by sa mali firmy správať eticky. Publikované: 22.4.2018. [online] [cit 20.8.2020]. Dostupné na: < <https://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-2018/cislo-16/preco-by-sa-mali-firmy-spravat-eticky.html?split=all> >.

predstaviť, že by úspešný súťažiteľ v rámci svojej činnosti, resp. plánoch nekalkuloval aj s otázkami súvisiacimi so životným prostredím. Ak by došlo k situácii, že daný spotrebiteľ nie je taký poctivý, ako bolo uvedené, ostatní súťažitelia, resp. spotrebitelia majú v rukách prostriedok obrany, a to tzv. *Global Reporting Initiative* – teda formu kontroly, ktorá napomáha súťažiteľom v snahe dodržiavať jednotlivé pravidlá, resp. normy súvisiace s ochranou životného prostredia.¹²⁸

3.4 Záver

Právnické osoby sa musia vyrovnávať s neustále rastúcim penzom právnych predpisov, ktoré ich postihujú aj za konanie fyzických osôb, ktoré možno týmto osobám pričítať. *Compliance* sa *senzu largo* neobmedzuje len na bazálnu povinnosť právnických osôb, aby členovia ich orgánov a zamestnanci dodržiavali právne predpisy, ale predstavuje tiež požiadavku na existenciu určitej kvality, nastavenia vnútorného riadenia a správy právnickej osoby pre zabezpečenie deklarovaného záväzku právnickej osoby dodržiavať všeobecne záväzné právne predpisy na všetkých úrovniach organizačnej štruktúry spoločnosti. Pri tvorbe *compliance* je potrebné zohľadniť ako jedno z kľúčových hľadísk kategorizáciu podľa oblastí, ktoré sú v tuzemskej „*compliance*“ praxi kľúčové. Podľa Schenkovej a Lasáka v takomto prípade hovoríme o sektorovej úprave vo vybraných oblastiach podnikania, ktoré vykazujú špecifické požiadavky na *compliance* úpravu, či ide o oblasť bankovníctva, telekomunikácií, energetiky alebo farmaceutický priemysel.¹²⁹ Významnú úlohu v súčasnosti zohráva *compliance* v koncernoch, ktoré z ekonomického aj právneho hľadiska predstavujú najvyšší stupeň koncentrácie a uplatňovania vplyvu v rámci podnikateľských zoskupení. V centre záujmu

---

¹²⁸ REMIŠOVÁ A. Súčasné trendy podnikateľskej etiky. Od teórie k praxi. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015.

¹²⁹ SCHENKOVÁ, K., LASÁK, J. a kol.: Compliance v podnikovej praxi. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 460.

koncernového *compliance* tak logicky stoja systémové požiadavky na reguláciu a zabezpečenie súťažne konformného správania, a to, ako zo strany jednotlivých členov koncernu s vlastnou právnou subjektivitou, tak aj koncernu ako celku.

Použitá literatúra:

1. GERLOCH, A.: *Teorie práva*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, 343 s. ISBN 80-86473-85-6.
2. GORTON, G., A. ZENTEFIS.: *Corporate culture as a theory of the firm: The role of values, customs, and norms*. Publikované: 16.7.2020. [online] [cit 20.8.2020]. Dostupné na: < <https://voxeu.org/article/corporate-culture-theory-firm-role-values-customs-and-norms> >.
3. UKEssays.: *Definitions by scholars on corporate culture*. Publikované: 24.4.2020. [online] [cit 20.8.2020] Dostupné z: < <https://www.ukessays.com/essays/business/definitions-by-scholars-on-corporate-culture-business-essay.php> >.
4. HURYCHOVÁ, K., SÝKORA, M.: *Compliance programy (nejen) v České republice*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 304 s. ISBN 9788075526670.
5. HUSOVEC, M.: *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva*. 1. vyd. Praha: CZ.NIC, 2014, 234 s. ISBN 987-80-904248-8-3.
6. JONES, A., SUFRIN, B.: *EU Competition Law*. 1. vyd. New York: Oxford University Press, 2011, s. 1376. ISBN 978-0-19-957273-1.
7. KOUKAL, P.: *Koncernové aspekty soutěžní compliance*. In: *ANTITRUST*, 2015, č. 2.
8. LAPŠANSKÝ, L.: *Kríz a súťažná politika: Medzi cenzúrou zámerov aktérov hospodárskeho života a dotváraním rámca odvetvovej politiky*. In: *Zborník príspevkov zo sekcie obchodné a hospodárske právo medzinárodnej vedeckej konferencie Právo ako zjednocovateľ Európy – veda prax*, 2010, s. 71-81.

9. LUKÁČKA, P. Vplyv ostatných zmien obchodného zákonníka na zodpovedné riadenie spoločnosti. In: *Mílniky práva v stredoeurópskom priestore 2018*, 2018.
10. LORKO, J. SMALIK, M.: Trestná zodpovednosť právnických osôb - úvaha nad okruhom "pričítateľných" fyzických osôb. In: *Notitiae iudiciales Academie collegii aedilium*, 2020, č. 1 (6), s. 101-113.
11. MAMOJKA, M. a kol. *Obchodný zákonník. Veľký komentár*. 1. zväzok. 5. vyd. Žilina: Eurokódex, 2016. 1087 s.
12. NOVÁKOVÁ, V.: Pričítateľnosť v právnej úprave zodpovednosti právnických osôb za daňové trestné činy. Publikované: [online] [cit 20.8.2020]. Dostupné na: <http://www.vsas.fvs.upjs.sk/files/94_VSAS_2018_022019_02_FVS_VSaS_2_2018_VNUTRO.pdf>.
13. ONDŘEJKOVÁ, J.: Právne aspekty spoločenskej zodpovednosti nadnárodných obchodných spoločností. In: LENGYELOVÁ, D. (ed.): *Pluralizmus moci a práva*. Zborník z konferencie konanej v dňoch 25. – 27. marca 2009 v Tatrách, 2009, s. 443 a nasl..
14. OVEČKOVÁ, O. a kol.: *Obchodný zákonník. Komentár*. 3. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2005, 2192 s. ISBN 978-80-8078-434-8.
15. PATAKYOVÁ, M., CZÓKOLYOVÁ, B.: Teória spoločnosti v triáde rozhodnutí Daily Mail, Cartesio a VALE – spoločnosť ako fikcia, nexus kontraktov alebo reálna osoba? In *Právny obzor*, 2015, č. 1 (98), s. 3-21.
16. PATAKYOVÁ, M. a kol.: *Obchodný zákonník. Komentár*. 5. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, 1696 s. ISBN 9788089603466.
17. PATAKYOVÁ M., M. MAMOJKA, M. DURAČINSKÁ a kol.: *Hospodárske právo I. diel*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, 352 s. ISBN 9788057100881.
18. PRUSÁK, J.: *Teória práva*. 2. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského, 2001, 208 s. 80-7160-146-2.

19. REMIŠOVÁ A.: SúčasnÉ trendy podnikateľskej etiky. *Od teórie k praxi*. Bratislava, Wolters Kluwer, 2015, 260 s. ISBN 978-80-8168-213-1.
20. SCHENKOVÁ, K., LASÁK, J. a kol.: Compliance v podnikovej praxi. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 460. ISBN 978-80-7400-668-5.
21. WHISH, R.: Competition Law. 4. vyd. Londýn: Butterworths, 2001, s. 1. ISBN 9780198779063.

PoužitÉ právne predpisy:

1. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
2. Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.
3. Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
5. Zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov
6. Ley 3/1991, de 10 de enero, de Competencia Desleal.
7. Ley 15/2007, de 3 de julio, de Defensa de la Competencia.

Kapitola 4: Vplyv regulácie týkajúcej sa skupín spoločností a zamedzenia legalizácie príjmov z trestnej činnosti na poskytovanie právnych služieb

Pavel Lacko

Abstract: New regulation concerning groups of companies and the prevention of money laundering affects the provision of legal services and changes the position of the lawyer towards his client. The aim of the paper is to describe the impact of the above regulation on the nature of the provision of legal services by lawyers.

Abstrakt: Nová regulácia týkajúca sa skupín spoločností a zamedzenia legalizácie príjmov z trestnej činnosti má vplyv poskytovanie právnych služieb a spôsobuje zmenu postavenia advokáta ku klientovi. Cieľom príspevku je opísať, aký vplyv má uvedená úprava na charakter poskytovania právnych služieb advokátmi.

Keywords: AML, money laundering, advocacy, provision of legal services, groups of companies.

Kľúčové slová: AML, pranie špinavých peňazí, advokácia, poskytovanie právnych služieb, skupiny spoločností.

4.1 Úvod

Vplyvom práva Európskej únie sa do slovenského právneho prostredku implementovala regulácia týkajúca sa skupín spoločností a zamedzenia legalizácie príjmov z trestnej činnosti, ktorá má výrazný vplyv na poskytovanie právnych služieb zo strany advokáta vo vzťahu k jeho klientom.

Napriek tomu, že predmetná regulácia zasahuje do mnohých právnych odvetví a výrazne ovplyvňuje aj poskytovanie právnych služieb zo strany advokátov, nevenuje sa danej problematike v odbornej literatúre takmer žiadna pozornosť.

4.2 Charakter právnych služieb a vzťah advokáta a jeho klienta

Charakter právnych služieb poskytovaných advokátom a jeho vzťah s klientom je možné vyvodiť predovšetkým z §§ 1 a 18 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii v platnom znení (ďalej len „ZoA“). V zmysle § 1 ods. 1 ZoA: *„Advokácia pomáha uplatňovať ústavné právo fyzických osôb na obhajobu a chrániť ostatné práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, so zákonmi a s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi.“* V súlade s § 18 ZoA je advokát povinný *„pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi... Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné.“*

Povolanie advokáta je teda charakteristické snahou o „všemocnú“ právnu pomoc pre svojho klienta bez ohľadu na to, či sa klient dopustil protiprávneho konania. Advokát samozrejme nesmie svojmu klientovi pri protiprávnej činnosti pomáhať. Povinnosť advokáta však zahŕňa aj zastupovanie klienta v prípade, ak klient konal v rozpore s právnym poriadkom, dokonca aj vtedy, ak klient spáchal trestný čin.

Uvedený charakteristický znak advokácie súvisí s povinnosťou mlčanlivosti advokáta a s tým spojenou absolútnou dôverou klienta. Klient môže advokátovi poskytnúť akékoľvek informácie (aj tie, ktoré ho usvedčujú zo spáchania trestného činu), pričom advokát je povinný *zachovávať mlčanlivosť o všetkých*

*skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie.*¹³⁰ Advokát je povinný zachovávať mlčanlivosť aj v prípade, ak ho klient mlčanlivosti pozbaví, pokiaľ usúdi, že takéto pozbavenie mlčanlivosti je v neprospech klienta.

4.3 Vplyv AML legislatívy na postavenie advokáta

Už smernica 2001/97/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. decembra 2001, ktorou sa mení a dopĺňa Smernica rady 91/308/EHS o ochrane finančného systému pred využívaním na účely prania špinavých peňazí (ďalej len „druhá AML smernica“) zaviedla osobitné povinnosti v oblasti zamedzenia legalizácie príjmov z trestnej činnosti pre *notárov a iných nezávislých právnikov*“,¹³¹ medzi ktorých patria aj advokáti.

Povinnosti advokátov v zmysle legislatívy zamedzujúcej legalizácii príjmov z trestnej činnosti (ďalej len „AML legislatíva“) sa postupne rozširovali. Aktuálne Európska únia prijala už piatu generáciu AML legislatívy obsiahnutú v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/843, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/849 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu a smernice 2009/138/ES a 2013/36/EÚ (ďalej len „piata AML smernica“).

Uvedená AML legislatíva narúša vzťah advokáta a klienta založeného na jednej strane na absolútnej dôvere klienta a na druhej strane na povinnosti advokáta zachovávať mlčanlivosť a spraviť v záujme klienta všetko, čo advokát považuje pre klienta za prospešné.

---

¹³⁰ § 23 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii v platnom znení (ďalej len „ZoA“).

¹³¹ Čl. 2a(5) smernice č. 2001/97/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. decembra 2001, ktorou sa mení a dopĺňa smernica rady č. 91/308/EHS o ochrane finančného systému pred využívaním na účely prania špinavých peňazí (ďalej len „druhá AML smernica“).

Práve v otázke mlčanlivosti prináša AML legislatíva výrazné obmedzenia. Povinnosť mlčanlivosti advokáta sa končí tam, kde pre advokáta začínajú povinnosti zamedziť legalizácii príjmov z trestnej činnosti. *„Ak osobitný predpis na úseku predchádzania a odhaľovania legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu ustanovuje inak, advokát nie je povinný zachovávať mlčanlivosť.“*¹³²

Uvedenej povinnosti si advokát musí byť vedomý a mal by na mal by na ňu klienta upozorniť ešte pred poskytnutím právnych služieb.

4.3.1 Rozsah, v akom sa AML legislatíva vzťahuje na výkon advokácie

V zmysle § 5 ods. 1 písm. j) zákona č. 297/2008 Z.z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu (ďalej len „ZoAML“) je povinnou osobou (ktorá musí dodržiavať AML legislatívu) advokát *„ak poskytne klientovi právnu službu, ktorá sa týka akejkoľvek finančnej operácie alebo iného konania, ktoré smeruje k pohybu finančných prostriedkov alebo ho priamo vyvolá, pri (i) kúpe a predaji nehnuteľnosti alebo podniku alebo ich časti, (ii) správe alebo úschove finančných prostriedkov, cenných papierov alebo iného majetku, (iii) založení účtu v banke alebo v pobočke zahraničnej banky alebo účtu cenných papierov a pri ich správe, alebo (iv) založení, činnosti alebo riadení obchodnej spoločnosti, združenia fyzických osôb, združenia právnických osôb, účelového združenia majetku alebo inej právnickej osoby.“*

AML legislatíva do istej miery zohľadňuje vzťah advokáta a klienta založeného na dôvere a mlčanlivosti a povinnosti advokáta v oblasti zamedzenia legalizácie príjmov z trestnej činnosti obmedzuje na vyššie špecifikované štyri oblasti, pri ktorých je riziko legalizácie najvyššie.

---

¹³² § 23 ods. 1 ZoA.

V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že ak ide o vyššie uvedené oblasti, povinnosti advokáta v zmysle ZoAML sú nadradené povinnostiam v zmysle ZoA. Advokát je v tomto prípade povinný realizovať vo vzťahu ku klientovi tzv. starostlivosť povinnej osoby. Základná starostlivosť povinnej osoby zahŕňa a) identifikáciu klienta a overenie jeho identifikácie, b) identifikáciu konečného užívateľa výhod a prijatie primeraných opatrení na overenie jeho identifikácie vrátane opatrení na zistenie vlastnickej štruktúry a riadiacej štruktúry klienta, ktorý je právnickou osobou alebo združením majetku, c) získanie informácií o účele a plánovanej povahe obchodu alebo obchodného vzťahu, d) zistenie, či klient alebo konečný užívateľ výhod klienta je politicky exponovanou osobou alebo sankcionovanou osobou, e) v závislosti od rizika legalizácie alebo financovania terorizmu zistenie pôvodu finančných prostriedkov alebo majetku pri obchode alebo obchodnom vzťahu, f) zistenie, či klient koná vo vlastnom mene, g) vykonávanie priebežného monitorovania obchodného vzťahu vrátane preskúmania konkrétnych obchodov vykonaných počas trvania obchodného vzťahu na účel zistenia, či vykonávané obchody sú v súlade s poznatkami povinnej osoby o klientovi, jeho obchodnom profile a prehľade možných rizík spojených s klientom, a zabezpečenie aktualizácie dokumentov, údajov alebo informácií, ktoré má povinná osoba k dispozícii o klientovi. ¹³³

Z uvedeného je zrejmé, že pokiaľ ide o oblasti, pri ktorých sa na advokáta vzťahuje AML legislatíva, vyplývajú z nej pre advokáta už v rámci základnej starostlivosti rozsiahle povinnosti.

Je dôležité uviesť, že súčasťou povinností advokáta je aj ohlásenie neobvyklej obchodnej operácie Finančnej spravodajskej jednotke (ktorá je súčasťou Prezídia policajného zboru Slovenskej republiky). Advokát je teda povinný ohlásiť

---

¹³³ § 10 ods. 1 zákona č. 297/2008 Z.z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu (ďalej len „ZoAML“).

príslušným zložkám policajného zboru neobvyklú obchodnú operáciu vlastného klienta, o ktorej sa dozvie pri poskytovaní právnych služieb tomuto klientovi. Uvedené nahlásenie môže mať ako dôsledok začatie správneho konania voči klientovi, ktoré môže viesť k uloženiu sankcie v zmysle ZoAML alebo môže viesť aj k trestnému stíhaniu klienta, pokiaľ neobvyklá obchodná operácia napĺňa skutkový stav trestného činu.¹³⁴ Na druhej strane neohlásenie neobvyklej obchodnej operácie môže znamenať uloženie sankcie advokátovi (v zmysle ZoAML) alebo dokonca aj jeho trestné stíhanie.¹³⁵

4.3.2 Povinnosť advokáta vo vzťahu k skupinám spoločností

Ako bolo uvedené vyššie, súčasťou základnej starostlivosti povinnej osoby v zmysle ZoAML je aj *identifikácia konečného užívateľa výhod a prijatie primeraných opatrení na overenie jeho identifikácie vrátane opatrení na zistenie vlastníckej štruktúry a riadiacej štruktúry klienta*.¹³⁶

Uvedená povinnosť bola do slovenského ZoAML implementovaná na základe tzv. štvrtej AML smernice (smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES).

Spomenutá povinnosť má mnohé praktické konzekvencie. Po prvé, znamená zvýšenie nákladov na poskytovanie právnych služieb, keďže zvýšený čas strávený

---

¹³⁴ Predovšetkým trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti v zmysle § 233 a nasl. zákona č. 300/2005 Z.z. trestný zákon v platnom znení (ďalej len „Trestný zákon“).

¹³⁵ V zmysle § 234 ods. 1 Trestného zákona spácha trestný čin osoba ten, „kto neoznámi alebo neohlási, napriek tomu, že taká povinnosť mu vyplýva z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, skutočnosti nasvedčujúce tomu, že iný spáchal trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti alebo neobvyklú obchodnú operáciu“.

¹³⁶ § 10 ods. 1 ZoAML.

analýzou a preverovaním vlastníckej štruktúry klienta si advokáti premietnu do zvýšenej ceny za právne služby. Po druhé, v určitom zmysle to do vzťahu advokáta a klienta vnáša určitú mieru podozrievavosti, keďže advokát je povinný získavať informácie, ktoré *prima facie* na realizáciu svojej činnosti nepotrebuje. Advokát musí zároveň poskytnuté údaje náležite preveriť – nemôže sa jednoducho „spolahnúť“ na pravdivosť údajov poskytnutých zo strany klienta.

Pozícia advokáta sa tak posúva z polohy „pravej ruky“ klienta na jeho „kontrolóra“.

4.3.3 Špecifické výnimky z AML legislatívy týkajúce sa advokátov

Povinnosť nahlásiť neobvyklú obchodnú operáciu sa nevzťahuje na advokáta, *ak ide o informácie o klientovi, ktoré získal od klienta alebo iným spôsobom v priebehu alebo v súvislosti so spracúvaním právnych rozborov (to neplatí, ak sa právny rozbor poskytuje na účely legalizácie alebo financovania terorizmu), s obhajobou klienta v trestnom konaní, so zastupovaním klienta v konaniach pred súdmi, alebo s poskytovaním právnych rád, ktoré sa týkajú týchto konaní vrátane právneho poradenstva o začatí alebo predchádzaní takýmto konaniam, bez ohľadu na to, či boli takéto informácie prijaté alebo získané pred takýmito konaniami, počas nich alebo po nich.*¹³⁷

AML legislatíva teda berie určitý ohľad na osobitné postavenie advokáta medzi povinnými osobami v zmysle ZoAML. Výnimky sa vzťahujú na prípady, ak advokát klienta zastupuje v konaní, alebo preňho realizuje právny rozbor. V ostatných prípadoch (predovšetkým v prípade prípravy zmlúv alebo zastupovania klienta pri zmluvnom rokovaní s protistranou) sa však AML legislatíva na advokáta vzťahuje.

---

¹³⁷ § 22 ods. 1 ZoAML.

4.4 Praktické otázky zmeny vzťahu advokáta a klienta

AML legislatíva priniesla výrazné zmeny do vzťahu medzi advokátom a klientom. Advokát sa už za každých okolností neriadi len záujmom klienta, ale v stanovených prípadoch musí brať do úvahy aj verejný záujem na zamedzení legalizácie príjmov z trestnej činnosti.

Z praktického hľadiska je potrebné uviesť, že napriek tomu, že ZoAML advokátovi za určitých okolností prikazuje nahlásiť neobvyklú obchodnú operáciu klienta príslušným orgánom policajného zboru (čo môže viesť nielen k peňažným sankciám, ale dokonca aj k trestnému stíhaniu klienta), žiaden advokát nemá záujem na narušení dôvery medzi ním a klientom.

Advokát sa dostáva do zložitej situácie. Na jednej strane si musí splniť svoju zákonnú povinnosť (a vyhnúť sa potenciálnym sankciám, ktoré by mohli byť uložené priamo jemu), na druhej strane však nechce byť iniciátorom konania, ktoré povedie k sankcionovaniu vlastného klienta.

Z toho dôvodu je dôležité hneď na úvod poskytovania právnych služieb (pokiaľ sa očakáva, že súčasťou právnych služieb budú aj oblasti, pri ktorých sa na advokáta vzťahuje AML legislatíva)¹³⁸ klienta informovať o povinnostiach advokáta a viesť vlastných klientov (prípadne potenciálnych budúcich klientov) k tomu, aby obchodné operácie, ktoré uskutočňujú, boli dostatočne transparentné. Zamedzí sa tak prípadom, pri ktorých napriek tomu, že zo strany klienta nejde o zámer legalizovať príjmy z trestnej činnosti, je konkrétna transakcia (z rôznych dôvodov) štruktúrovaná veľmi komplikovane a vytvára riziko, že bude charakterizovaná ako neobvyklá obchodná operácia.

---

¹³⁸ § 5 ods. 1 písm. j) body 1 až 4 ZoAML.

4.5 Záver

AML legislatíva priniesla do vzťahu advokáta a klienta výrazné zmeny. Advokát vo vymedzených druhoch právneho poradenstva už neberie o úvahy len na záujmy klienta, ale musí sa riadiť „nadriadenou“ AML legislatívou a do určitej miery sa musí pred klientom chrániť. To prináša do vzťahu advokáta a klienta určitú mieru podozrievavosti, ktorá narúša dôveru, na ktorej bol tento vzťah po stáročia založený. Je však dôležité uviesť, že AML legislatíva sa „snaží“ nájsť istú rovnováhu medzi verejným záujmom na zamedzení prania špinavých peňazí a potrebou dôvery a mlčanlivosti medzi advokátom a klientom. Z toho dôvodu AML legislatíva jednak pozitívne vymedzuje právne služby, ktoré predstavujú najväčšie riziko prania špinavých peňazí (pri ktorých sa z advokáta stáva tzv. povinná osoba) a zároveň obsahuje negatívny výpočet služieb právneho poradenstva (zahŕňajúci zastupovanie klienta v konaní pred súdmi a poskytovanie právnych rozborov), na ktoré sa AML legislatíva nevzťahuje.

Potreba zamedzenia legalizácie z trestnej činnosti priniesla trvalé zmeny do mnohých právnych odvetví, ktoré sa musia tejto musia prispôbiť novej regulácii. Je na advokátskom stave a na jednotlivých advokátoch, aby v prvom rade klientov o svojich nových povinnostiach vopred informovali a nenarušila sa vytvorená dôvera. Zároveň sa tým zníži riziko vzniku situácií, pri ktorých si advokáti budú musieť „vybrať“ medzi verejným záujmom a záujmom klienta.

Kapitola 5: Výzvy advokáta poskytujúceho právne služby ovládanej osobe, ktorou je doplnková dôchodková spoločnosť

Andrea Slezáková

Abstract: Supervised financial market entities also include supplementary pension companies. The legislation in force indicates that the acquisition of a qualifying holding in a supplementary pension company or an increase in a qualifying holding in a supplementary pension company by which the shareholding in the supplementary pension company or the voting rights in the supplementary pension company would reach or exceed 20%, 30% or 50 %, or for a supplementary pension company to become a subsidiary of another legal entity in one or more operations directly or by concerted action, is subject to the prior approval of the National Bank of Slovakia. The regulation does not explicitly stipulate whether the prior approval of National Bank of Slovakia is subject to the acquisition of an indirect share in the capital of a supplementary pension company, which raises in practice the open question faced by lawyers representing the joint stock companies concerned.

Abstrakt: Medzi dohliadané subjekty finančného trhu patria aj doplnkové dôchodkové spoločnosti. Z platnej právnej úpravy vyplýva, že nadobudnutie kvalifikovanej účasti na doplnkovej dôchodkovej spoločnosti alebo zvýšenie kvalifikovanej účasti na doplnkovej dôchodkovej spoločnosti, ktorým by podiel na základnom imaní doplnkovej dôchodkovej spoločnosti alebo na hlasovacích právach v doplnkovej dôchodkovej spoločnosti dosiahol alebo prekročil 20 %, 30 % alebo 50 %, alebo na to, aby sa doplnková dôchodková spoločnosť stala dcérskou spoločnosťou inej právnickej osoby v jednej alebo niekoľkých operáciách priamo alebo konaním v zhode, podlieha udeleniu predchádzajúceho súhlasu Národnej banky Slovenska. Regulácia výslovne nezakotvuje, či udeleniu predchádzajúceho súhlasu Národnej banky Slovenska podlieha nadobudnutie nepriameho podielu na základnom imaní doplnkovej dôchodkovej spoločnosti, z čoho vyvstáva

v aplikačnej praxi otvorená otázka, ktorej čelia advokáti zastupujúci predmetné akciové spoločnosti.

Key words: barrister, providing of legal services, supplementary pension company, National Bank of Slovakia.

Klíčové slová: advokát, poskytovanie právnych služieb, doplnková dôchodková spoločnosť, Národná banka Slovenska.

5.1 Úvod

Advokácia v najširšom slova zmysle predstavuje vysokokvalifikovanú činnosť a je spojená s povinnosťou neustáleho prehĺbovania si vedomostí. Advokáti poskytujú právne služby späté s rôznymi právnymi odvetviami, medzi ktoré radíme aj finančné právo.

Z množiny pododvetví finančného práva pozornosť zameriavame na právo finančného trhu. Právo finančného trhu predstavuje súbor právnych noriem, upravujúcich podmienky realizácie aktivít finančných sprostredkovateľov, finančné nástroje, ochranu spotrebiteľa, ktorému sú poskytované služby na finančnom trhu, reguláciu a dohľad nad finančným trhom.¹³⁹

Ústrednou ideou a duchom právnych noriem práva finančného trhu je verejnoprávnosť reprezentovaná prítomnosťou štátnej autority.¹⁴⁰ Určujúce a zároveň odlišujúce znaky vzťahov vznikajúcich v rámci práva finančného trhu v porovnaní s inými právnymi vzťahmi sú:

---

¹³⁹ SIDAK, M., DURAČINSKÁ, M. a kol.: Finančné právo. 1. vyd. Bratislava: C.H.Beck, 2012, s. 389.

¹⁴⁰ BALKO, L., BABČÁK, V. a kol.: Finančné právo. 1. vyd. Žilina: Eurokódex, 2009, s. 638.

- medzi subjektmi týchto vzťahov je minimálne na jednej strane článok finančného trhu, t.j. finančný sprostredkovateľ, v niektorých prípadoch sú obidvoma subjektmi výlučne finanční sprostredkovatelia,
- predmetom vzťahov práva finančného trhu sú peňažné prostriedky, resp. vzťahy vznikajúce v súvislosti s nimi,
- obsahom vzťahov práva finančného trhu sú práva a povinnosti subjektov ustanovené právnym predpisom alebo ich dohodou, pričom obsah týchto vzťahov má charakter majetkový, vychádzajúci z aplikácie peňažných vzťahov.¹⁴¹

Z regulátorného hľadiska, t. j. z pohľadu praxe orgánu dohľadu nad finančným trhom, je zaužívané členenie podľa sektorov finančného trhu, ktoré sa od seba odlišujú subjektmi finančného trhu, možno hovoriť o právnej úprave sektorov finančného trhu, na základe ktorej rozlišujeme sektor bankovníctva, sektor poskytovania spotrebiteľských úverov a iných úverov nebankovými veriteľmi, sektor platobných služieb a elektronických peňazí, sektor kapitálového trhu (trh cenných papierov a kolektívneho investovania), sektor poisťovníctva, sektor dôchodkového sporenia, sektor finančného sprostredkovania a finančného poradenstva.¹⁴²

Ďalšiu pozornosť venujeme sektoru dôchodkového sporenia. Tento možno vnútorne členiť na starobné dôchodkové sporenie a doplnkové dôchodkové sporenie. Pri poskytovaní právnych služieb v oblasti doplnkového dôchodkového sporenia tvoria klientov dohliadané subjekty finančného trhu – doplnkové dôchodkové spoločnosti. Dané akciové spoločnosti plnia voči Národnej banke Slovenska, súbor povinností, ktoré možno rozdeliť do nasledovných kategórií:

- povinnosti v povoľovacích konaniach,
- povinnosti v sankčných konaniach,

---

¹⁴¹ BABČÁK, V. a kol.: Finančné právo na Slovensku. 1. vyd. Bratislava: Epos, 2017, s. 396.

¹⁴² ČUNDERLÍK, Ľ. a kol.: Právo finančného trhu. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 16.

- povinnosti pri výkone dohľadu (dohľadu na diaľku alebo dohľadu na mieste),
- povinnosti pri realizácii ochrany finančných spotrebiteľov,
- informačné povinnosti.

Mnohorakosť a náročnosť legislatívneho prostredia vytvára priestor vyhľadávania služieb advokáta poskytujúceho expertné stanoviská.

Doplnková dôchodková spoločnosť predstavuje v súlade s § 22 ods. 1 zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o doplnkovom dôchodkovom sporení“) akciovú spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky, ktorej predmetom činnosti je vytváranie a správa doplnkových dôchodkových fondov na účel vykonávania doplnkového dôchodkového sporenia.

5.2 Advokát a povoloňacie konania

Začatie realizácie regulovaného predmetu činnosti doplnkovej dôchodkovej spoločnosti je spojené so zákonnou povinnosťou získať povolenie na vznik a činnosť doplnkovej dôchodkovej spoločnosti (ďalej len „povolenie“) udeľovaného Národnou bankou Slovenska.

Po získaní povolenia, je činnosť tohto dohliadaného subjektu finančného trhu priebežne monitorovaná. A to tým, že taxatívne vymedzený okruh úkonov podlieha udeleniu predchádzajúceho súhlasu Národnej banky Slovenska. Do skupiny úkonov patrí predovšetkým

- nadobudnutie kvalifikovanej účasti na doplnkovej dôchodkovej spoločnosti alebo na také zvýšenie kvalifikovanej účasti na doplnkovej dôchodkovej spoločnosti, ktorým by podiel na základnom imaní doplnkovej dôchodkovej spoločnosti alebo na hlasovacích právach v doplnkovej dôchodkovej spoločnosti dosiahol alebo prekročil 20 %, 30 % alebo 50 %, alebo na to, aby sa doplnková

dôchodková spoločnosť stala dcérskou spoločnosťou inej právnickej osoby v jednej alebo niekoľkých operáciách priamo alebo konaním v zhode,

- voľba osôb navrhovaných za členov predstavenstva a členov dozornej rady a na vymenovanie vedúcich zamestnancov v priamej riadiacej pôsobnosti predstavenstva zodpovedných za riadenie investícií, osôb zodpovedných za výkon kľúčovej funkcie a prokuristu; to neplatí, ak ide o opakované zvolenie tých istých osôb na bezprostredne nasledujúce funkčné obdobie,
- vrátenie povolenia na vznik a činnosť doplnkovej dôchodkovej spoločnosti,
- zrušenie doplnkovej dôchodkovej spoločnosti bez likvidácie a na jej zánik zlúčením s inou doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou pri súčasnom prechode správy doplnkových dôchodkových fondov, práv a povinností vyplývajúcich z doplnkového dôchodkového sporenia na nástupnícku doplnkovú dôchodkovú spoločnosť,
- prechod správy doplnkových dôchodkových fondov pri súčasnom prechode práv a povinností plynúcich z doplnkového dôchodkového sporenia voči účastníkom a poberateľom dávok na inú doplnkovú dôchodkovú spoločnosť,
- zmena štatútu doplnkového dôchodkového fondu,
- zmena depozitára,
- vytvorenie nového doplnkového dôchodkového fondu,
- zlúčenie príspevkových doplnkových dôchodkových fondov,
- zrušenie doplnkového dôchodkového fondu.¹⁴³

5.2.1 Predchádzajúci súhlas Národnej banky Slovenska

V ďalšom pozornosť budeme venovať predchádzajúcemu súhlasu Národnej banky Slovenska podľa § 26 ods. 1 písm. a) zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení, ktorý je podmienkou na nadobudnutie kvalifikovanej účasti na doplnkovej dôchodkovej spoločnosti alebo na také zvýšenie kvalifikovanej účasti na doplnkovej

---

¹⁴³ Porovnaj § 26 ods. 1 zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení.

dôchodkovej spoločnosti, ktorým by podiel na základnom imaní doplnkovej dôchodkovej spoločnosti alebo na hlasovacích právach v doplnkovej dôchodkovej spoločnosti dosiahol alebo prekročil 20 %, 30 % alebo 50 %, alebo na to, aby sa doplnková dôchodková spoločnosť stala dcérskou spoločnosťou inej právnickej osoby v jednej alebo niekoľkých operáciách priamo alebo konaním v zhode, udeľovanému v konaní vo veciach dohľadu.

Ide o osobitný druh správnoprocesného konania vedeného Národnou bankou Slovenska, ktoré vzhľadom na regulatorne výzvy s ním spojené v praxi môže viesť k potrebe zastúpenia advokátom.

V aplikačnej praxi vyvstáva otvorená otázka kedy podať žiadosť o vydanie predchádzajúceho súhlasu Národnej banky Slovenska § 26 ods. 1 písm. a) zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení. A to z dôvodu, že zákonodarca v ňom výslovne nereguluje či predchádzajúcemu súhlasu Národnej banky Slovenska podlieha nadobudnutie priameho, alebo aj nepriameho podielu na základnom imaní a hlasovacích právach v doplnkovej dôchodkovej spoločnosti. Práve na tomto mieste nastupuje úloha advokáta, ako právnej podpory klienta - doplnkovej dôchodkovej spoločnosti, aby svojím expertným stanoviskom objasnil situáciu.

Gramatickým výkladom, môžeme konštatovať, že zákonodarca pri definovaní aktívne legitimovaných osôb na podanie žiadosti o udelenie predchádzajúceho súhlasu Národnej banky Slovenska výslovne v právnej úprave hovorí o nadobudnutí priameho podielu na základnom imaní.¹⁴⁴ Podporným argumentom pre daný výklad je aj právna úprava obsiahnutá v zákone č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom

---

¹⁴⁴ Porovnaj § 26 ods. 4 písm. a) zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení: „*Žiadosť o udelenie predchádzajúceho súhlasu podávajú podľa odseku 1 písm. a) právnické osoby alebo fyzické osoby, ktoré plánujú nadobudnúť priamy podiel na základnom imaní doplnkovej dôchodkovej spoločnosti, alebo osoba, ktorá sa plánuje stať materskou spoločnosťou doplnkovej dôchodkovej spoločnosti.*“

sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o starobnom dôchodkovom sporení“). V predmetnom právnom predpise zákonodarca taktiež normuje identickú povinnosť pre dôchodkovú správcovskú spoločnosť. V § 52 ods. 1 písm. a) zákona o starobnom dôchodkovom sporení zákonodarca *expressis verbis* uvádza, že predchádzajúci súhlas Národnej banky Slovenska je podmienkou na nadobudnutie alebo prekročenie priameho podielu na základnom imaní dôchodkovej správcovskej spoločnosti alebo na hlasovacích právach v dôchodkovej správcovskej spoločnosti vo výške 5 %, 10 %, 20 %, 33 %, 50 % a 66 % v jednej alebo niekoľkých operáciách priamo alebo konaním v zhode, alebo na to, aby sa dôchodková správcovská spoločnosť stala dcérskou spoločnosťou inej materskej spoločnosti.

Právna úprava je jednoznačná. Porovnávajúc reguláciu činnosti dôchodkovej správcovskej spoločnosti a doplnkovej dôchodkovej spoločnosti, môžeme konštatovať, že existujú isté spoločné črty. Predovšetkým ide o cieľ podnikania, ktorým je zhodnotenie majetku v doplnkovom dôchodkovom fonde a dôchodkovom fonde, ako aj obdobné regulatorne požiadavky vzťahujúce sa na organizačnú štruktúru, či plnenie informačných povinností voči Národnej banke Slovenska.

Osobná pôsobnosť právnych noriem regulujúcich tzv. druhý pilier je širšia ako osobná pôsobnosť právnych noriem upravujúcich doplnkové dôchodkové sporenie. A preto by logicky právna úprava starobného dôchodkového sporenia mala byť striktnejšia. Ak teda zákonodarca požaduje predchádzajúci súhlas Národnej banky Slovenska na nadobudnutie priameho podielu na nadobudnutie alebo prekročenie priameho podielu na základnom imaní dôchodkovej správcovskej spoločnosti alebo na hlasovacích právach v dôchodkovej správcovskej spoločnosti vo výške 5 %, 10 %, 20 %, 33 %, 50 % a 66 % v jednej alebo niekoľkých operáciách priamo alebo konaním v zhode, možno mať za to, že aj v zákone o doplnkovom dôchodkovom sporení bude zákonná požiadavka rovnaká.

Máme však za to, že vzhľadom na skutočnosť, že výrok, záväzná časť rozhodnutia Národnej banky Slovenska je udeľovaný podľa § 26 ods. 1 písm. a) zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení, kde zákonodarca *expressis verbis* nehovorí o nadobúdaní priameho podielu, vyžaduje si regulácia komplexné vnímanie.

5.2.2 Z rozhodovacej činnosti Národnej banky Slovenska

Advokát pri poskytovaní právnych služieb zameria svoju pozornosť aj na rozhodovaciu činnosť orgánu aplikujúceho právo. V danom prípade ide o Národnú banku Slovenska. Na jej webovom sídle sú zverejnené výroky právoplatných rozhodnutí Národnej banky Slovenska. Výrok rozhodnutia Národnej banky Slovenska č.z.: 100-000-184-894 k č. sp.: NBS1-000-040-348 zo dňa 14. augusta 2019, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 16. augusta 2019 (ďalej len „rozhodnutie“) uvádza, že: „Národná banka Slovenska, orgán dohľadu podľa § 69 ods. 1 zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o doplnkovom dôchodkovom sporení“), útvár dohľadu nad finančným trhom, úsek obozretného dohľadu príslušný na konanie a rozhodovanie v prvom stupni podľa § 29 ods. 1 zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov udeľuje podľa § 26 ods. 1 písm. a) zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení spoločnosti RAIFFEISEN-HOLDING NIEDERÖSTERREICH-WIEN registrierte Genossenschaft mit beschränkter Haftung, so sídlom Friedrich-Wilhelm-Raiffeisenplatz 1, Viedeň, Rakúsko, zapísaná v Obchodnom registri Obchodného súdu vo Viedni pod č. FN 95970h predchádzajúci súhlas na zvýšenie kvalifikovanej účasti na spoločnosti Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s., so sídlom Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, IČO: 36 291 111, ktorým podiel na hlasovacích právach spoločnosti Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s. bude vo výške 20,17 %. Národná banka Slovenska podľa § 26 ods. 8 zákona o doplnkovom

dôchodkovom sporení určuje spoločnosti RAIFFEISEN-HOLDING NIEDERÖSTERREICH-WIEN registrierte Genossenschaft mit beschränkter Haftung, na vykonanie úkonu, na ktorý sa udeľuje tento predchádzajúci súhlas, lehotu 6 mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.¹⁴⁵

Z údajov dostupných z obchodného registra vyplýva, že priamym podielom základnom imaní a na hlasovacích právach na Doplnkovej dôchodkovej spoločnosti Tatra banky, a. s. vo výške 100% disponuje spoločnosť Tatra banka, a.s.¹⁴⁶ Výrok rozhodnutia Národnej banky Slovenska výslovne nehovorí o nepriamom podiele na základnom imaní a hlasovacích právach. Z výroku rozhodnutia je však zrejmé, že predchádzajúci súhlas Národnej banky Slovenska nebol udelený 100%-akcionárovi, ale zahraničnej osobe. Logicky teda musí ísť o subjekt, ktorý má nepriamy podiel na hlasovacích právach na Doplnkovej dôchodkovej spoločnosti Tatra banky, a. s. Možno konštatovať, že svojou rozhodovacou činnosťou orgán dohľadu potvrdil právny názor podľa ktorého existuje povinnosť získať predchádzajúci súhlas Národnej banky Slovenska aj na nadobudnutie nepriameho podielu na základnom imaní a hlasovacích právach v doplnkovej dôchodkovej spoločnosti.

Podporný argument v prospech predchádzajúceho súhlasu Národnej banky Slovenska na nadobudnutie nepriameho podielu na základnom imaní a hlasovacích právach na doplnkovej dôchodkovej spoločnosti možno uviesť skutočnosť, že zákonodarca v zákone o doplnkovom dôchodkovom sporení pri pojme kvalifikovaná účasť opakovane odkazuje na zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov. Predmetný normatívny právny

---

¹⁴⁵ Národná banka Slovenska. *Výrok rozhodnutia: Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.* [online] [cit 6.2.2020]. Dostupné na: < <https://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom-prakticke-informacie/vyroky-pravoplatnych-rozhodnuti/rozhodnutia-detail/vyrok-rozhodnutia/84615481-1234-1dc0-c125-84580030ec18> >.

¹⁴⁶ Ministerstvo spravodlivosti SR. *Obchodný register*. [online] [cit 6.2.2020]. Dostupné na: < <http://orsr.sk/vypis.asp?ID=73679&SID=2&P=0> >.

akt definuje v § 8 kvalifikovanú účasť ako priamy alebo nepriamy podiel na právnickej osobe, ktorý predstavuje 10% alebo viac percent na jej základnom imaní alebo na hlasovacích právach vypočítaných podľa osobitného predpisu alebo podiel, ktorý umožňuje vykonávať významný vplyv na riadenie tejto právnickej osoby.

Máme za to, že hore uvedená aplikačná prax vychádza taktiež zo zosúl'ad'ovania povoľovacej činnosti v jednotlivých sektoroch finančného trhu. Na webovom sídle Národnej banky Slovenska bolo zverejnené upozornenie na podmienku udelenia predchádzajúceho súhlasu Národnej banky Slovenska na nadobudnutie alebo ďalšie zvýšenie kvalifikovanej účasti na finančnej inštitúcii.¹⁴⁷ Predmetné stanovisko hovorí, že v prípade banky, poisťovne, zaist'ovne, obchodníka s cennými papiermi, správcovskej spoločnosti alebo burzy je predchádzajúci súhlas Národnej banky Slovenska podmienkou na nadobudnutie kvalifikovanej účasti, t. j. priameho alebo nepriameho podielu na finančnej inštitúcii.

5.3 Advokát a zastupovanie pri výkone dohľadu

Dohľad nad finančným trhom je vykonávaný vo verejnom záujme.¹⁴⁸ Pojem dohľad zahŕňa rad činností, ktoré presahujú význam daného pojmu vo všeobecnom jazyku (priebežné posudzovanie súladu určitého jednanja so zákonom), a to činnosť licenčnú, kontrolu dodržiavania zákonov a ďalších pravidiel, zhromažďovanie informácií a overovanie ich pravdivosti, úplnosti a aktuálnosti, ukladanie opatrení na nápravu a sankcií.¹⁴⁹

---

¹⁴⁷ Národná banka Slovenska. *Upozornenie na podmienku udelenia predchádzajúceho súhlasu NBS na nadobudnutie alebo ďalšie zvýšenie kvalifikovanej účasti na finančnej inštitúcii*. [online] [cit 6.2.2020]. Dostupné na: < <https://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom-prakticke-informacie/upozornenia-a-oznamenia/oznamenia-a-pokyny/upozornenie-na-podmienku-udelenia-predchadzajuceho-suhlasu-nbs-na-nadobudnutie-alebo-dalsie-zvysen> >.

¹⁴⁸ SCHIMANSKY, H., BUNTE, H., J., LWOWSKI, H., J.: *Bankrechts-Hanbuch*. Band II.. 5. vyd. Mníchov: C.H.Beck, 2017, s. 2631.

¹⁴⁹ PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P.: *Zákon o bankách. Komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, s. 216.

Dohľad sa zaoberá povinnosťami subordinovaných subjektov pôsobiacich na finančnom trhu správať sa určitým spôsobom.¹⁵⁰ Predmetná aktivita sa však neobmedzuje len na sledovanie, ale primárne cieľi k dodržiavaniu určených pravidiel.¹⁵¹ V prípade, že trh nie je schopný zaistiť stabilitu, je povinnosťou orgánu dohľadu zasiahnuť korigujúco.¹⁵²

Pojem dohľad možno definovať aj ako všetky preventívne a represívne opatrenia späť s predmetom podnikania, ktoré sa viaže na udelenie povolenia.¹⁵³

Pre dohľad na finančným trhom vo všeobecnosti je príznačné jeho zameranie na zabezpečenie dlhodobej funkčnosti subjektov. Podnikanie dohliadaných subjektov finančného trhu má byť dlhodobo udržateľné. Daný cieľ dohľadu nad finančným trhom korešponduje s oprávnením orgánu dohľadu získavať informácie od subjektov. Zásahy do uskutočňovania regulovaného predmetu činnosti možno odôvodniť verejným záujmom na zabezpečení stability finančného trhu, ako aj ochranou finančných spotrebiteľov. Ide o verejnoprávnu ochranu. Z čoho vyplýva, že osoby, ktorým sú poskytované služby na finančnom trhu, sa v sporoch súvisiacich s uzatvorených zmlúv, neobracajú na orgán dohľadu, ale na súd.¹⁵⁴

Odborná literatúra uvádza nasledovné modely dohľadu nad finančným trhom:

- sektorový model – zrkadlí tradičné členenie finančného trhu podľa sektorov, akým sú bankovníctvo, poisťovníctvo a trh s cennými papiermi; v predmetnom

---

¹⁵⁰ HORN, N.: *Europäisches Finanzmarktrecht: Entwicklungsstand und rechtspolitische Aufgaben*. 1. vyd. Mníchov: C.H.Beck, 2003, s. 43 a nasl.

¹⁵¹ RASCHAUER, N.: *Aktuelle Strukturprobleme des europäischen und österreichischen Bankenaufsichtsrechts – zugleich eine Studie zu ausgewählten Problemkonstellationen des Wirtschaftsrechts*. 1. vyd. Viedeň: Springer, 2010, s. 7.

¹⁵² RASCHAUER, B. a kol.: *Grundriss des österreichischen Wirtschaftsrechts*. 3. vyd. Viedeň: MANZ Verlag Wen, 2019, s. 179-180.

¹⁵³ WEBER, S.: *Kapitalmarktrecht*. 1. vyd. Viedeň, Springer, 1999, s. 394.

¹⁵⁴ RASCHAUER, B.: *Finanzmarktaufsichtsrecht*. 1. vyd. Viedeň: Verlag Osterreich, 2015, s. 5. Pozn. Nielen súd, ale aj na rozhodcovský súd.

modeli každý zo sektorov dohliada osobitný orgán, ktorý je zodpovedný výlučne za jemu zverený sektor a je nezávislý od ostatných dohliadacích autorít.

- finálny model – tento reflektuje ciele dohľadu nad finančným trhom a predpokladá jeden orgán zabezpečujúci systémovú stabilitu a jeden orgán zabezpečujúci ochranu finančných spotrebiteľov, kľúčovým elementom predmetného modelu je rozhodnutie, či bude dohľad nad finančným trhom zverený centrálnej banke (*integration view*) alebo inej osobitnej autorite (*separation view*).
- integrovaný model – v ktorom jeden orgán zabezpečuje dohľad nad všetkými sektormi finančného trhu a zaisťuje systémovú stabilitu, ako aj ochranu finančný spotrebiteľov.¹⁵⁵

Právnym základom výkonu dohľadu sú predovšetkým zákon o doplnkovom dôchodkovom sporení a zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dohľade nad finančným trhom“). Posledný menovaný rozlišuje dve formy výkonu dohľadu, a to dohľad na diaľku a na mieste. Priestor pre poskytovanie právnych služieb advokátom vzniká pri oboch formách výkonu dohľadu.

5.3.1 Dohľad na diaľku

Dohľad na diaľku spočíva v priebežnom sledovaní činnosti a hospodárenia dohliadaných subjektov finančného trhu a vo vyhodnocovaní vývoja finančného trhu ako celku, vrátane jeho jednotlivých sektorov.¹⁵⁶ V súlade so zákonom o doplnkovom dôchodkovom sporení, dohľad na diaľku predstavuje spôsob získania údajov o uskutočňovaní podnikania doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou, prostredníctvom rôznych zdrojov majúcich listinnú alebo elektronickú podobu. Na

---

¹⁵⁵ LADLER, M., P.: Finanzmarkt und institutionelle Finanzaufsicht in der EU. 1. vyd. Viedeň: MANZ Verlag Wien, 2014, s. 136-140.

¹⁵⁶ VÁVROVÁ, E.: Finanční řízení komerčních pojišťoven. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 36.

základe splnomocňovacích ustanovení obsiahnutých v zákone o doplnkovom dôchodkovom sporení, došlo k vydaniu sekundárnej legislatívy. Ide o súbor opatrení Národnej banky Slovenska zameraných najmä na predkladanie polročných, ročných správ a výkazov. Na základe čoho dochádza najmä k monitorovaniu zasielaných údajov.¹⁵⁷ Z hľadiska frekvencie poskytovania údajov môžeme hovoriť o množine informácií zasielaných v určitej periodicite a množine informácií poskytovaných NBS *ad hoc* na základe vyžiadania.

Pri uskutočňovaní dohľadu na diaľku je nutné zdôrazniť nevyhnutnosť spolupráce advokáta so zamestnancami doplnkovej dôchodkovej spoločnosti pri zostavovaní údajov do výkazov, a to vzhľadom na skutočnosť, že ide o podklady, ktoré budú známe osobám zastávajúcim istú funkciu v organizačnej štruktúre daného dohliadaného subjektu finančného trhu. Úlohu advokáta pri plnení zákonných povinností nemožno v tomto prípade zredukovať len na „strážcu“, ktorý bude bdieť nad dodržiavaním lehôt, tak aby boli výkazy, hlásenia a iné informácie plnené včas. Naopak, budem musieť v praxi disponovať značným diapazónom informácií vzťahujúcim sa aj na rôzne ekonomické ukazovatele.

5.3.2 Dohľad na mieste

Podstata dohľadu na mieste spočíva v zjednodušení zabezpečenia informácií, a to priamo v priestoroch dohliadaného subjektu; fakticky ide o výkon práva na informácie, ktoré autorita realizuje prostredníctvom poverených osôb.¹⁵⁸ Dohľadom na mieste možno preveriť najmä: informačné toky vo vnútri a navonok, organizačnú štruktúru a z nej vyplývajúce právomoci a zodpovednosť, dodržiavanie pracovných postupov a ich efektívnosť, technickú, metodickú a personálnu úroveň rizík vyplývajúcu z predmetu podnikania, dodržiavanie pravidiel vo vzťahu ku klientom,

---

¹⁵⁷ REJNUŠ, O.: Finanční trhy. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 700.

¹⁵⁸ BARAN, P.: Österreichisches Versicherungsaufsichtsrech. 1. vyd. Viedeň: MANZ Verlag Wien, 2008, s. 116.

plnenie informačných povinností voči orgánu dohľadu, úroveň odbornej spôsobilosti personálneho substrátu, nepretržité dodržiavanie licenčných podmienok.¹⁵⁹

Dohľad na mieste, možno kategorizovať nasledovným spôsobom, a to na komplexný, dosledovací a tematický.¹⁶⁰ Komplexný dohľad zahŕňa všetky oblasti výkonu regulovaného predmetu činnosti, s cieľom zmapovania fungovania doplnkovej dôchodkovej spoločnosti ako celku. Tematický dohľad je zameraný na určitú oblasť doplnkového dôchodkového sporenia a z nej vyplývajúce riziká. Dosledovací dohľad predstavuje nadviazanie na už uskutočnený buď tematický alebo komplexný dohľad, orgán dohľadu sa týmto spôsobom uisťuje, že subjekt odstránil zistené nedostatky a prijal opatrenia na nápravu.¹⁶¹ Z hľadiska času zahŕňa dohľad na mieste fázu prípravnú (analýzu vybraných údajov), fázu realizačnú (spojenú so vstupom do priestorov dohliadaného subjektu) a fázu vyhodnocovaciu (finalizáciu zistených skutočností do zákonnej formy výstupov).¹⁶²

Akákolvek z hore uvedených kategórií dohľadov na mieste sa uskutoční v doplnkovej dôchodkovej spoločnosti, bude poslanie advokáta o to zodpovednejšie, že jedna z fáz dohľadu na mieste sa uskutočňuje priamo v doplnkovej dôchodkovej spoločnosti, kde advokát bude na základe príslušného plnomocenstva oprávnený zastupovať klienta. Prvoradú funkciu advokáta v tomto procese možno odvodiť predovšetkým zo zákonného práva zamestnancov Národnej banky Slovenska na podanie vyjadrenia, vysvetlenia alebo ústnej informácie

---

¹⁵⁹ REVENDA, Z.: Centrální bankovníctví. 3. vyd. Praha: Management Press, 2011, s. 101.

¹⁶⁰ Použitá UDFT NBS, porovnaj Správa o činnosti útvaru dohľadu nad finančným trhom Národnej banky Slovenska za rok 2018: Národná banka Slovenska. *Správa o činnosti útvaru dohľadu nad finančným trhom Národnej banky Slovenska*. [online] [cit 22.6.2020]. Dostupné na: <https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Dohlad/Makropolitika/SC-UDF_2018_v5_web.pdf>.

¹⁶¹ Tamže.

¹⁶² KAŠPAROVSKÁ, V. a kol.: Řízení obchodních bank – vybrané kapitoly. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 65.

v určenej lehote¹⁶³ zo strany doplnkovej dôchodkovej spoločnosti. Tu bude advokát zabezpečovať interakciu medzi osobami poverenými výkonom dohľadu na mieste a doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou.

Ďalšia kľúčová povinnosť advokáta nadväzuje na fázu vyhodnocovacie. Doplnkovej dôchodkovej spoločnosti je doručený protokol o vykonanom dohľade na mieste. Predmetný protokol obsahuje lehotu pre doplnkovú dôchodkovú spoločnosť na predloženie písomných námietok proti údajom uvedeným v protokole. Advokát na základe plnomocenstva, spisuje námietky, ktoré smerujú proti zisteniam porušenia zákonných ustanovení alebo ustanovení iných všeobecne záväzných právnych predpisov vzťahujúcich sa na uskutočňovanie doplnkového dôchodkového sporenia.

Národná banka Slovenska po doručení písomných námietok proti údajom uvedeným v protokole o vykonanom dohľade na mieste, tieto vyhodnocuje, pričom existujú 3 alternatívy. Národná banka Slovenska námietku neakceptuje, akceptuje, alebo ju vezme na vedomie.

Dohľad na mieste sa skončí doručením písomného oznámenia o výsledku preverenia písomných námietok proti údajom uvedeným v protokole o vykonanom dohľade na mieste.¹⁶⁴ Druhou možnosťou, ako možno dohľad na mieste končiť, je márne uplynutie lehoty určenej pre dohliadaný subjekt finančného trhu na predloženie písomných námietok proti údajom uvedeným v protokole o vykonanom dohľade na mieste.¹⁶⁵ Po ukončení dohľadu na mieste Národná banka Slovenska spravidla vyžaduje vypracovanie plánu opatrení na odstránenie

---

¹⁶³ Porovnaj § 8 ods. 2 písm. b) zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹⁶⁴ SIDAK, M., SLEZÁKOVÁ, A. a kol.: Regulácia a dohľad nad činnosťou subjektov finančného trhu. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 46.

¹⁶⁵ Tamže.

nedostatkov a porušení, zistených dohl'adom na mieste, ktorý v zásade obsahuje časový harmonogram riešenia jednotlivých problémových oblastí a dohliadaný subjekt finančného trhu musí informovať Národnú banku Slovenska o jeho plnení.¹⁶⁶

5.4 Záver

Advokácia v najširšom slova zmysle predstavuje vysokokvalifikovanú činnosť a je spojená s povinnosťou neustáleho prehľbovania si vedomostí. Advokáti poskytujú právne služby späté s rôznymi právnymi odvetviami, medzi ktoré radíme aj finančné právo. Z pododvetvia finančného práva, práva finančného trhu, sme zamerali pozornosť na poskytovanie právnych služieb dohliadanému subjektu finančného trhu - doplnkovej dôchodkovej spoločnosti.

Zákon o doplnkovom dôchodkovom sporení výslovne nezakotvuje, či udeleniu predchádzajúceho súhlasu Národnej banky Slovenska podlieha nadobudnutie nepriameho podielu základnom imaní a na hlasovacích právach doplnkovej dôchodkovej spoločnosti, z čoho vyvstáva v aplikačnej praxi otvorená otázka, ktorej čelia advokáti zastupujúci dané akciové spoločnosti. Z rozhodovacej činnosti, orgánu aplikujúceho právo, Národnej banky Slovenska vyplýva, že aj nadobudnutie nepriameho podielu základnom imaní a na hlasovacích právach doplnkovej dôchodkovej spoločnosti, podlieha udeleniu predchádzajúceho súhlasu Národnej banky Slovenska.

Nielen zastupovanie v konaní vo veciach dohl'adu, ale aj uskutočňovanie dohl'adu na diaľku alebo dohl'adu na mieste, otvára priestor pre poskytovanie právnych služieb advokátom.

---

¹⁶⁶ Tamže.

Použitá literatúra:

1. BABČÁK, V. a kol.: Finančné právo na Slovensku. 1. vyd. Bratislava: epos, 2017. ISBN 9788056201916.
2. BALKO, L., BABČÁK, V. a kol.: Finančné právo. 2. vyd. Žilina: EUROKÓDEX, 2009. ISBN 9788089447022.
3. BARAN, P.: Österreichisches Versicherungsaufsichtsrecht. 1. vyd. Viedeň: MANZ Verlag Wien, 2008. ISBN 978-3-214-03917-2.
4. ČUNDERLÍK, L. a kol.: Právo finančného trhu. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-8168-753-2.
5. HORN, N.: Europäisches Finanzmarktrecht: Entwicklungsstand und rechtspolitische Aufgaben. 1. vyd. Mníchov: C. H. Beck, 2003. ISBN 978-3-406-51530-9.
6. KAŠPAROVSKÁ, V. a kol.: Řízení obchodních bank – vybrané kapitoly. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-381-7.
7. LADLER, M., P.: Finanzmarkt und institutionelle Finanzaufsicht in der EU. 1. vyd. Viedeň: MANZ Verlag Wien, 2014. ISBN 978-3-214-00765-2.
8. PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P.: Zákon o bankách. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-389-9.
9. RASCHAUER, B. a kol.: Grundriss des österreichischen Wirtschaftsrechts. 1. vyd. Viedeň: MANZ Verlags Wien, 2010. ISBN 978-3-214-04769-6.
10. RASCHAUER, B.: Finanzmarktaufsichtsrecht. 1. vyd. Viedeň: Verlag Österreich, 2015. ISBN 978-3-7046-7283-4.
11. RASCHAUER, N.: Aktuelle Strukturprobleme des europäischen und österreichischen Bankenaufsichtsrechts – zugleich eine Studie zu ausgewählten Problemkonstellationen des Wirtschaftsrechts. 1. vyd. Viedeň: Springer, 2010. ISBN 978-3-211-88854-4.
12. REJNUŠ, O.: Finanční trhy. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-3671-6.

13. REVENDA, Z.: Centrální bankovníctví. 3. vyd. Praha: Management Press, 2011. ISBN 978-807-2612-307.
14. SCHIMANSKY, H., BUNTE, H., J., LWOWSKI, H., J.: Bankrechts-Hanbuch. Band II. 5. vyd. Míchov: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-3-406-68512-5.
15. SIDAK, M., DURAČINSKÁ, M. a kol.: Finančné právo. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-89603-22-0.
16. SIDAK, M., SLEZÁKOVÁ, A. a kol.: Regulácia a dohľad nad činnosťou subjektov finančného trhu. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-8168-125-7.
17. Národná banka Slovenska. *Správa o činnosti útvaru dohľadu nad finančným trhom Národnej banky Slovenska*. [online] [cit 22.6.2020]. Dostupné na: <
https://www.nbs.sk/img/Documents/Dohlad/Makropolitika/SC-UDF_2018_v5_web.pdf>.
18. VÁVROVÁ, E.: Finanční řízení komerčních pojišťoven. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4662-3.
19. WEBER, S.: Kapitalmarktrecht. 1. vyd. Viedeň: Springer, 1999. ISBN 978-3-7046-6683-3.

Kapitola 6: Skupiny spoločností a ich vplyv na povinnosť nefinančného reportingu

Patrícia Dutková

Abstract: The obligation to provide non-financial information in annual report of companies (known to the public as the non-financial reporting obligation) has been incorporated into Slovak law since 1 of January 2017 by transposing the Directive on the Disclosure of Non-Financial Information. Identifying the need to disclose non-financial information to promote and meet the needs of sustainable development ensuring a sustainable global economy by combining long-term profitability with social justice and environmental protection led to the need to increase the transparency of information on social and environmental aspects provided by companies in all Member States to a comparably high level. Increase the transparency of non-financial information provided by all companies regardless of the sector in which they carry on their business. Imposing the non-financial reporting obligation is intended to help measure, monitor, manage, and control the behavior of companies and their impact on society. The subject of this paper is an analysis of the impact of groups of companies on the effectiveness and efficiency of Slovak legislation regulating the obligation to disclose non-financial information by Slovak companies in practice.

Abstrakt: Povinnosť poskytovať nefinančné informácie vo výročnej správe obchodných spoločností (v povedomí verejnosti známa ako povinnosť nefinančného reportingu) bola do slovenského právneho poriadku inkorporovaná od 1 januára 2017 transponovaním smernice o zverejňovaní nefinančných informácií. Identifikovanie potreby zverejňovať nefinančné informácie pre presadzovanie a dosahovanie potrieb trvalo udržateľného rozvoja zabezpečujúceho udržateľné svetové hospodárstvo spojením dlhodobej ziskovosti so sociálnou spravodlivosťou a ochranou environmentálneho prostredia viedlo k zisteniu potreby zvýšiť na

porovnateľne vysokú úroveň transparentnosť informácií o sociálnych a environmentálnych aspektoch poskytovaných obchodnými spoločnosťami vo všetkých členských štátoch Európskej únie bez ohľadu na odvetvie, v ktorom vykonávajú svoju podnikateľskú činnosť. Uloženie povinnosti poskytovať nefinančné informácie má pomôcť meraniu, monitorovaniu, riadeniu a kontrolovaniu správania obchodných spoločností a ich vplyvu na spoločnosť. Predmetom tohto príspevku je analýza vplyvu skupín spoločností na efektívnosť a účinnosť slovenskej právnej úpravy regulujúcej povinnosť zverejňovania nefinančných informácií slovenskými obchodnými spoločnosťami v praxi.

Key words: obligation to disclose non-financial information, group of companies, the sustainable development, corporate social responsibility.

Kľúčové slová: povinnosť zverejňovať nefinančné informácie, skupiny spoločností, trvalo udržateľný rozvoj, spoločensky zodpovedné podnikanie.

6.1 Úvod

Niet pochybností o tom, že v posledných rokoch rezonuje nevyhnutnosť presadzovať uspokojovanie potrieb trvalo udržateľného rozvoja nie len zo strany jednotlivca, ale aj obchodných spoločností. Práve naopak, uskutočňovanie podnikateľských aktivít obchodnými spoločnosťami v súlade s potrebami trvalo udržateľného rozvoja patrí medzi najaktuálnejšie a v diskusiách na rôznych úrovniach najfrekventovanejšie témy, a to nie len v teoretickej rovine. V dôsledku narastajúceho tlaku a súčasnej situácie v spoločnosti potreba dosahovania cieľov trvalo udržateľného rozvoja neostáva v rovine diskusií, ale nadobúda podobu tak nezáväzných ako aj záväzných konkrétnych povinností pretavených do normatívnej podoby. Medzi prvé pokusy reflektovania konceptov trvalo udržateľného rozvoja a spoločensky zodpovedného podnikania prostredníctvom záväznej právnej úpravy

patri zakotvenie povinnosti obchodných spoločností reportovať nefinančné informácie o ich činnosti.

Cieľom tohto príspevku je na úvod predostrieť deskripciu základných prvkov povinnosti nefinančného reportingu podľa slovenskej právnej úpravy. Následne sa príspevok bude venovať analýze uplatňovania povinnosti nefinančného reportingu v podmienkach Slovenskej republiky so zameraním na vznik povinnosti nefinančného reportingu v praxi a kvalitu poskytovaných nefinančných informácií o činnosti slovenských obchodných spoločností. Analýza bude uskutočnená s ohľadom na existenciu skupín obchodných spoločností a ich vplyv na vznik a kvalitu plnenia povinnosti nefinančného reportingu. Ak skupina spoločnosti poskytuje nefinančné informácie za všetky spoločnosti patriace do skupiny, jednotlivé spoločnosti sú oslobodené od povinnosti poskytovať nefinančné informácie individuálne, a preto nie je možné existenciu skupiny spoločností a jej vplyv v analýze opomenúť.

Za účelom uskutočnenia analýzy ja stanovená nasledovná hypotéza: *„Z dôvodu existencie skupín obchodných spoločností, bude individuálne povinnosti nefinančného reportingu podliehať len niekoľko slovenských obchodných spoločností. Na druhej strane kvalita nefinančných informácií poskytovaných skupinami spoločností bude kvalitatívne na vysokej úrovni.“*

6.2 Spoločensky zodpovedné podnikanie v podobe povinnosti nefinančného reportingu: história v kocke

Prvé diskusie na tému spoločensky zodpovedného podnikania (ďalej aj ako „SZP“) a zrod tohto konceptu sú datované približne 70 rokov predchádzajúcich súčasnosti.¹⁶⁷ Spoločensky zodpovedné podnikanie sa počas svojho vývoja stalo

---

¹⁶⁷ Pre bližšie informácie pozri BOWEN, H. R.: Social responsibilities of the Businessman. 1. vyd. Iowa: University of Iowa Press, 2013, s. 1953.

konceptom pokrývajúcim široký diapazón oblastí a k ním prislúchajúcich otázok a problematík. Napriek tomu, že obsah pojmu SZP podliehal neustálym zmenám s cieľom reflektovať jednoducho meniace sa záujmy a očakávania spoločnosti, jeden aspekt ponímania spoločensky zodpovedné podnikania ostal dlhodobo konštantný, a to jeho charakter dobrovoľnosti. Napriek diferentnosti definícii spoločensky zodpovedného podnikania, tento koncept bol položený na úroveň voluntárnej činnosti a jeho uplatňovanie bolo ponechávané výlučne na slobodnej vôli obchodných spoločností. Väčšina akademikov definovala SZP ako dobrovoľné, t.j. ako podnikanie vykonávané filantropicky, nad mieru zákonom stanovených povinností.¹⁶⁸ Rovnaký prístup k spoločensky zodpovednému podnikaniu zvolila Európska komisia (ďalej aj ako „EK“). Vo svojom prvom a najkoherentnejšom dokumente k politike SZP charakterizovala spoločensky zodpovedné podnikanie ako dobrovoľnú aktivitu, realizácia ktorej je v „diskrečnej právomoci“ obchodnej spoločnosti.¹⁶⁹

Rovnako aj obsah obchodnoprávných smerníc EÚ reflektoval a bol v absolútnom súlade s presadzovanou politikou EÚ spoločensky zodpovedného podnikania založenou na voluntarizme obchodných spoločností,¹⁷⁰ a preto otázky s týmto konceptom súvisiace nemali byť a ani neboli predmetom záväznej právnej úpravy.¹⁷¹

---

¹⁶⁸ SJAFJELL, B.: If not now, when?: European Company Law in Sustainability Development Perspective. In: *European Company Law*, 2010, č. 5 (7), s. 184–197.

¹⁶⁹ Európska komisia. *Commission Green Paper. Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility, framework for Corporate Social Responsibility*. [online] [cit 20.7.2020]. Dostupné na: < <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2001/EN/1-2001-366-EN-1-0.Pdf> >, s. 6.

¹⁷⁰ Európska komisia. *Commission Green Paper. Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility*. [online] [cit 20.7.2020]. Dostupné na: < <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2001/EN/1-2001-366-EN-1-0.Pdf> >, s. 6.

¹⁷¹ Pôvodne ani ustanovenia Štvrtej smernice Rady 78/660/EHS z 28. júla 1978 o ročnej závierke akciových spoločností (ďalej len „Štvrtá smernica“) a taktiež ani ustanovenia Siedmej smernice Rady 83/349/EHS z 13. júna 1983 o konsolidovaných účtovných závierkach (ďalej len „Siedma smernica“) zmluvy nezakotvovali *expresis verbis* požiadavku sprístupnenia respektíve reportovania informácií dotýkajúcich sa spoločensky zodpovedného podnikania (pozri bližšie článok 46 Štvrtej smernice a článok 39 Siedmej smernice).

Permanently vzrastajúca intenzita diskusií na tému trvalo udržateľného rozvoja a spoločensky zodpovedného podnikania a kladenie neustále vyššieho dôrazu na nevyhnutnosť napĺňania cieľov týchto konceptov priviedli aj EÚ k presvedčeniu, že je nevyhnutné pristúpiť k záväznej regulácii. Stalo sa tak prostredníctvom cizelovania a reglementácie pravidiel poskytovania sociálnych a environmentálnych informácií obchodnými spoločnosťami.¹⁷² Bola prijatá smernica 2014/95/EÚ¹⁷³ (ďalej len „*smernica*“), ktorá doplnila konsolidované znenie smernice o účtovníctve, smernice 2013/34/EÚ o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov (ďalej len „*smernica o účtovníctve*“)¹⁷⁴. Smernica o účtovníctve bola smernicou doplnená o pravidlá zverejňovania nefinančných informácií, ktoré sú obchodné spoločnosti povinné poskytovať od začiatku roka 2018 v súvislosti s informáciami týkajúcimi sa účtovného roka 2017.

Nadnárodná povinnosť obchodných spoločností reportovať nefinančné informácie týkajúce sa ich činnosti bola do slovenského právneho poriadku implementovaná zákonom č. 130/2015 Z. z.¹⁷⁵ v podobe ustanovenia § 20 ods. 9 a s ním súvisiacich

---

¹⁷² Commission Staff Working Document, Impact Assessment, 16.4.2013, s. 10-12; SZABO, D.G, SORENSEN, K.E. New EU Directive on the Disclosure of Non-Financial Information (CSR). In: European Company and Financial Law Review, 2015, č. 3, s. 312.

¹⁷³ Pozri Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/95/EÚ z 22. októbra 2014, ktorou sa mení smernica 2013/34/EÚ, pokiaľ ide o zverejňovanie nefinančných informácií a informácií týkajúcich sa rozmanitosti niektorými veľkými podnikmi a skupinami, OJ L 330, 15.11.2014, ktorej celé znenie je dostupné na nasledovnej elektronickej adrese: < <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32014L0095> >.

¹⁷⁴ Pozri znenie Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ z 26. júna 2013 o ročných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES a zrušujú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, OJ L 182, 29.6.2013, ktorej celé znenie je dostupné na nasledovnej elektronickej adrese: < <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0034> >.

¹⁷⁵ Zákon č. 130/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákona (ďalej len ako „*novela zákona o účtovníctve*“).

ustanovení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „*zákon o účtovníctve*“).

6.3 Povinnosť nefinančného reportingu v teórii: zoznámte sa

6.3.1 Povinnosť nefinančného reportingu je

Slovenská právna úprava transponovala smernicou o účtovníctve uloženú povinnosť obchodným spoločnostiam poskytovať nefinančné informácie o ich činnosti prostredníctvom ustanovenia § 20 ods. 9 zákona o účtovníctve a s ním súvisiacich ustanovení.

V zmysle predmetnej právnej úpravy povinnosť nefinančného reportingu je povinnosť určitého právnu úpravou bližšie špecifikovaného¹⁷⁶ okruhu obchodných spoločností (ďalej aj ako „*povinné subjekty*“)¹⁷⁷ uvádzať vo svojej finančnej správe okrem finančných informácií ďalšie informácie, a to informácie nefinančného charakteru. Prostredníctvom týchto nefinančných informácií povinné subjekty majú verejnosti sprístupniť informácie popisujúce ich prístup k nefinančným oblastiam ako sú environmentálne prostredie, sociálna oblasť, ochrana a dodržiavanie ľudských práv či boj proti úplatkárstvu a korupcii, pre ktoré slovenská právna úprava zaviedla legislatívnu skratku „oblasť spoločenskej zodpovednosti“.¹⁷⁸

---

¹⁷⁶ Ustanovením § 2 ods. 14 v spojení s § 17b a § 20 ods. 9 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „*zákon o účtovníctve*“).

¹⁷⁷ Ustanovenie, § 2 ods. 14 zákona o účtovníctve, zakotvujúce povinné subjekty podliehajúce obligácii nefinančného reportingu pojednáva s termínom účtovná jednotka, ktorý zahŕňa taktiež obchodné spoločnosti spĺňajúce týmto zákonom stanovené kritéria. Vzhľadom na limity tohto príspevku, jeho predmetom budú výlučne obchodné spoločnosti povinné reportovať nefinančné informácie o ich činnosti a z uvedeného dôvodu v rámci celého príspevku bude používaný termín obchodná spoločnosť namiesto zákonom o účtovníctve používaného pojmu účtovná jednotka.

¹⁷⁸ Dôvodová správa k zákonu č. 130/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákona (ďalej len „*Dôvodová správa k novele zákona o účtovníctve*“), Osobitná časť, K bodu 1 (§20 ods. 9 až 15).

Rozsah nefinančných informácií, ktoré majú povinné subjekty obligáciu reportovať je určený dvojakým spôsobom.

V prvom rade je rozsah vo výročnej správe povinne uvádzaných nefinančných informácií stanovený generálne. Povinné subjekty poskytujú informácie o ich vývoji, pozícii, činnosti a vplyve ich činnosti na:

- environmentálnu oblasť,
- sociálnu a zamestnaneckú oblasť,
- oblasť dodržiavania ľudských práv,
- oblasť boja proti korupcii a úplatkárstvu.¹⁷⁹

Následne právna úprava exemplifikatívnym spôsobom bližšie špecifikuje prostredníctvom poskytnutia akých informácií si povinné subjekty splnia svoju povinnosť nefinančného reportingu. Povinnosť nefinančného reportingu je splnená, ak vo výročnej správe dotknutého subjektu je uvedený najmä:

- stručný opis obchodného modelu,
- deskripcia a výsledky používania politiky (vrátane postupov náležitej starostlivosti) uplatňovanej v oblasti spoločenskej zodpovednosti,
- identifikácia a deskripcia rizík vplyvu na oblasť spoločenskej zodpovednosti, ktoré by mohli mať vzhľadom na činnosť povinného subjektu negatívny vplyv, a deskripcia postupov riadenia týchto rizík,
- významné nefinančné informácie o konaní povinného subjektu,
- referencie na finančné informácie a ich klarifikácia, ak je to vhodné vzhľadom na vplyv povinného subjektu na oblasť spoločenskej zodpovednosti.

Okrem toho rozsah informácií sa zextenzívňuje vo vzťahu k obchodným spoločnostiam, ktoré emitovali svoje cenné papiere a tie boli prijaté na

---

¹⁷⁹ § 20 ods. 9, zákon o účtovníctve.

obchodovanie na regulovanom trhu ktoréhokoľvek členského štátu. Obchodné spoločnosti v takomto prípade navyše reportujú deskripciu politiky rozmanitosti uplatňovanej vo svojich orgánoch, jej ciele, ako sa vykonáva a dosiahnuté výsledky za vykazované obdobie. Informácie o politike rozmanitosti sa má uvádzať najmä vo vzťahu k veku, pohlaviu, vzdelaniu a profesijným skúsenostiam členov správnych, riadiacich a dozorných orgánov obchodnej spoločnosti.¹⁸⁰

Právnou úpravou zakotvený rámec rozsahu nefinančných informácií nezbavuje ruky subjektov povinných tieto informácie vo svojej výročnej správe poskytovať. Práve naopak, štruktúra a rozsah poskytovania nefinančných informácií predostretá právnou úpravou je príkladná a povinné subjekty sa od nej môžu odchýliť a pri reportovaní informácií vychádzať taktiež z rámca Európskej únie alebo iného medzinárodného rámca upravujúceho nefinančné informácie. Subjekt uvádzajúci nefinančné informácie v takomto prípade povinne identifikuje podľa akého konkrétneho rámca postupoval. Subjekty si pre poskytovanie nefinančných informácií môžu zvoliť napríklad schému pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS), usmernenie Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj pre nadnárodné spoločnosti, iniciatívu OSN s názvom Global Compact či normu Medzinárodnej organizácie pre normalizáciu ISO 2600 a akékoľvek iné všeobecne uznávané rámce.¹⁸¹

6.3.2 Subjekty podliehajúce nefinančnému reportingu sú

Subjekty podliehajúce povinnosti nefinančného reportingu negatívnym a pozitívnym spôsobom vymedzuje ustanovenie § 20 ods. 9 a 11 v spojení s ustanoveniami § 2 ods. 14, 17a ods. 2 a 17b zákona o účtovníctve ako je názorne predostreté v nasledovnej tabuľke č. 1:

---

¹⁸⁰ § 20 ods. 13, zákon o účtovníctve; Dôvodová správa k novele zákona o účtovníctve, Osobitná časť, K bodu 1 (§20 ods. 9 až 15).

¹⁸¹ § 20 ods. 10, zákon o účtovníctve; Dôvodová správa k novele zákona o účtovníctve, Osobitná časť, K bodu 1 (§20 ods. 9 až 15).

Pozitívne kritéria	Negatívne kritéria
1. Subjekt verejného záujmu	1. Národná banka Slovenska
2. Priemerný počet zamestnancov ≥ 500	2. Absencia skupiny spoločností

Tabuľka 1: Pozitívne a negatívne kritéria vzniku povinnosti nefinančného reportingu

Podľa kritérií uvedených v tabuľke č. 1 obchodnej spoločnosti vzniká povinnosť nefinančného reportingu, za predpokladu, že sú kumulatívne splnené nasledovné štyri zákonné požiadavky:

1. je subjektom verejného záujmu,¹⁸²
2. priemerný prepočítaný počet zamestnancov za účtovné obdobie prekročil 500 zamestnancov,¹⁸³
3. nie je Národnou bankou Slovenska,¹⁸⁴ a
4. nie je súčasťou skupiny spoločností, ktorá uvádza nefinančné informácie za všetky subjekty skupiny.¹⁸⁵

6.3.2.1 Pozitívne vymedzenie vzniku povinnosti nefinančného reportingu

Obchodná spoločnosť je povinná poskytovať nefinančné informácie výlučne, ak je subjektom verejného záujmu a súčasne za vykazované účtovné obdobie priemerný počet jej zamestnancov prekročoval počet 500.

Subjekt verejného záujmu je definovaný v ustanovení § 2 ods. 14 zákona o účtovníctve, ktorý taxatívny spôsobom vymenúva subjekty verejného záujmu, ktorými sú:

¹⁸² § 20 ods. 9, zákon o účtovníctve.

¹⁸³ § 20 ods. 9, zákon o účtovníctve.

¹⁸⁴ § 17b, zákon o účtovníctve.

¹⁸⁵ § 20 ods. 11, zákon o účtovníctve.

- „subjekt, ktorý emitoval cenné papiere a tie boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu ktoréhokolvek štátu Európskej únie,
- banka, pobočka zahraničnej banky, Exportno-importná banka Slovenskej republiky,
- poisťovňa, zaistovňa, pobočka zahraničnej zaistovne,
- zdravotná poisťovňa,
- správcovská spoločnosť, pobočka zahraničnej správcovskej spoločnosti,
- dôchodková správcovská spoločnosť, doplnková dôchodková spoločnosť,
- Burza cenných papierov, Centrálny depozitár cenných papierov, obchodník s cennými papiermi,
- platobná inštitúcia, inštitúcia elektronických peňazí, subjekt kolektívneho investovania, dôchodkový fond, pobočka zahraničnej finančnej inštitúcie,¹⁸⁶
- „obchodná spoločnosť, ktorá najmenej dve po sebe idúce účtovné obdobia spĺňa aspoň dve z týchto podmienok:
  - a) Celková suma majetku presiahla 170 000 000 eur, pričom sumou majetku sa rozumie suma zistená zo súvahy [...],
  - b) čistý obrat presiahol 170 000 000 eur,
  - c) priemerný prepočítaný počet zamestnancov v jednotlivom účtovnom období presiahol 2 000.¹⁸⁷

Vychádzajúc z taxatívneho výpočtu subjektov verejného záujmu je možné skonštatovať, že povinnosťou nefinančného reportingu sú zaťažené buď subjekty so špecifickým predmetom činnosti dotýkajúci sa najmä finančných služieb a poisťovania alebo veľké obchodné spoločnosti s majetkom či ziskami značnej hodnoty a veľkým počtom zamestnancov, teda obchodné spoločnosti s potenciálne veľkým vplyvom na oblasti spoločenskej zodpovednosti.

---

¹⁸⁶ §2 ods. 14, zákon o účtovníctve.

¹⁸⁷ § 17a ods. 2, zákon o účtovníctve.

Vzhľadom na limity výskumu a pre účely tohto príspevku bude naše skúmanie a analýza uplatňovania povinnosti nefinančného reportingu v praxi v podmienkach Slovenskej republiky vymedzené na obchodné spoločnosti v zmysle posledného bodu, banky, pobočky zahraničných bánk, zdravotné poisťovne, poisťovne, zaist'ovne a pobočky zahraničných poisťovní a zaist'ovní (ďalej len „skúmané subjekty“).

6.3.2.2 Negatívne vymedzenie vzniku povinnosti nefinančného záujmu

Pre vznik povinnosti nefinančného reportingu nie je postačujúce naplnenie znakov pozitívneho vymedzenia povinných subjektov, teda aby daný subjekt bol subjektom verejného záujmu a zároveň počet jeho zamestnancov prevyšoval hodnotu 500. Na to, aby tento subjekt bol povinný uvádzať nefinančné informácie o svojej činnosti musia byť zároveň splnené ďalšie dve vyššie identifikované negatívne kritéria. Subjekt, ktorý je subjektom verejného záujmu a zároveň priemerný počet jeho zamestnancov je vyšší ako 500 podlieha povinnosti nefinančného reportingu, ak nie je Národnou bankou Slovenska a nie je súčasťou skupiny spoločností, ktorá poskytuje nefinančné informácie za všetky spoločnosti, ktoré sú súčasťou skupiny. Pre účely identifikácie vzniku povinnosti nefinančného reportingu sa pod skupinou spoločností v zmysle ustanovenia § 20 ods. 11 zákona o účtovníctve rozumie skupina pozostávajúca z materskej obchodnej spoločnosti a jednej alebo viacerých dcérskych obchodných spoločností.

S určitou dávkou generalizácie a simplifikácie podľa § 22 ods. 3 zákona o účtovníctve materskou obchodnou spoločnosťou je obchodná spoločnosť, ktorá má priamo alebo nepriamo nad inou (dcérskou) obchodnou spoločnosťou rozhodujúci vplyv. Materská spoločnosť má rozhodujúci vplyv v dcérskej spoločnosti, ak nastane ktorákoľvek (aspoň jedna alebo aj niekoľko súčasne) z nasledovných skutočností:

- má väčšinu hlasovacích práv,
- má právo vymenúvať alebo odvolávať väčšinu členov štatutárneho alebo dozorného orgánu dcérskej spoločnosti za predpokladu, že je súčasne spoločníkom alebo akcionárom tejto dcérskej spoločnosti,
- má právo vykonávať rozhodujúci vplyv v dcérskej spoločnosti, v ktorej je spoločníkom alebo akcionárom, na základe spoločenskej zmluvy alebo stanov dcérskej spoločnosti alebo dohody uzatvorenej s touto dcérskou spoločnosťou,
- je spoločníkom v dcérskej spoločnosti, v ktorej väčšina členov štatutárneho alebo dozorného orgánu bola vymenovaná výlučne prostredníctvom výkonu hlasovacích práv materskej spoločnosti, pričom toto neplatí, ak existuje iná tretia osoba v postavení podľa ktoréhokoľvek z predchádzajúcich bodov, alebo
- je spoločníkom alebo akcionárom v dcérskej spoločnosti, v ktorej na základe dohody s inými jej spoločníkmi alebo akcionármi má väčšinu hlasovacích práv (ďalej len „*rozhodujúci vplyv*“).¹⁸⁸

S rovnakou mierou generalizácie a simplifikácie podľa ustanovenia § 22 ods. 4 dcérskou obchodnou spoločnosťou je obchodná spoločnosť, v ktorej priamo alebo aj nepriamo prostredníctvom iných svojich dcérskejších spoločností má rozhodujúci vplyv materská spoločnosť.

6.4 Vplyv skupiny spoločnosti na nefinančný reporting

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva v spolupráci s katedrou finančného práva uskutočnila pod vedením Mgr. Jána Mazúra, PhD. a JUDr. Barbory Grambličkovej, PhD., LL.M. výskum, predmetom ktorého bolo skúmanie subjektov povinných poskytovať nefinančné informácie v podmienkach Slovenskej republiky a kvality poskytovaných nefinančných informácií. Výskum bol

---

¹⁸⁸ § 22 ods. 3, zákon o účtovníctve.

uskutočnený v rámci projektu „Ensuring high-quality implementation of mandatory sustainability corporate reporting in V4“.

Cieľom výskumu bola identifikácia povinných subjektov na Slovensku a následne preskúmanie a zhodnotenie kvality nefinančných informácií, ktoré boli poskytované týmito subjektmi.

6.4.1 Vplyv skupiny spoločností na vznik povinnosti nefinančného reportingu

V rámci prvej časti výskumu bol uskutočnený prieskum subjektov vykonávajúcich činnosť na Slovensku, spomedzi ktorých boli identifikované subjekty spĺňajúce pozitívne vymedzenie subjektov podliehajúcich povinnosti finančného reportingu, teda subjekty verejného záujmu s priemerným počtom zamestnancov prekračujúcim počet 500.

Pre účely tejto kapitoly a vzhľadom na limity výskumu, v rámci identifikácie subjektov verejného záujmu bolo skúmanie limitované na banky; pobočky zahraničných bánk; zdravotné poisťovne; poisťovne; zaist'ovne; pobočky zahraničných poisťovní a zaist'ovní; obchodné spoločnosti, ktoré emitovali cenné papiere a tie boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu ktoréhokoľvek štátu EÚ; a obchodné spoločnosti, ktoré najmenej dve po sebe idúce účtovné obdobia spĺňali aspoň dve z nasledovných podmienok (i) celková suma majetku presiahla 170 000 000 eur, (ii) čistý obrat obchodnej spoločnosti presiahol 170 000 000 eur; alebo priemerný prepočítaný počet zamestnancov v jednotlivom účtovnom období presiahol 2 000.

Naopak z uskutočneného výskumu boli napriek skutočnosti, že sú subjektmi verejného záujmu s priemerným počtom zamestnancov prekračujúcim číslo 500, boli vylúčené správcovské spoločnosti, pobočky zahraničnej správcovskej spoločnosti, dôchodkové správcovské spoločnosti, doplnkové dôchodkové

spoločnosti, Burza cenných papierov, Centrálny depozitár cenných papierov, obchodníci s cennými papiermi, platobné inštitúcie, inštitúcie elektronických peňazí, subjekty kolektívneho investovania, dôchodkové fondy, pobočky zahraničných finančných inštitúcií.

S ohľadom na skutočnosť, že spomedzi slovenských subjektov mali byť v rámci prvej časti výskumu identifikované subjekty verejného záujmu predstavované subjektmi buď (i) s vysoko špecifickou činnosťou (poistením, finančnými operáciami), ktorú vykonáva určité obmedzené množstvo subjektov, alebo (ii) obchodnými spoločnosťami s vysokou hodnotou majetku či čistého obratu spoločnosti (170 miliónov eur) alebo vysokým počtom zamestnancov, bolo možné predpokladať, že počet týchto subjektov bude nízky.

Stanovený predpoklad bol výskumom uskutočneným prostredníctvom online dostupnej databázy všetkých slovenských firiem a organizácii FinStat potvrdený. Výskumom bolo spomedzi subjektov fungujúcich na slovenskom trhu identifikovaných len 43 subjektov spĺňajúcich pozitívne kritéria pre vznik povinnosti nefinančného reportingu.

Následne bolo 43 identifikovaných subjektov podrobených skúmaniu splnenia dvoch negatívnym spôsobom vymedzených podmienok pre vznik povinnosti finančného reportingu, a to či niektorý z identifikovaných subjektov je Národná banka Slovenska alebo niektorý z týchto subjektov je súčasťou skupiny spoločností, ktorá poskytuje nefinančné informácie za skupinu spoločností ako celok. Ak niektorý z týchto subjektov je Národnou bankou Slovenska alebo patrí do skupiny spoločností vzťahuje sa na neho výnimka z povinnosti nefinančného reportingu a nie je povinný tieto informácie vo svojej výročnej správe uvádzať.

Výskum bol zrealizovaný prostredníctvom verejne dostupných informácií o vlastníckych štruktúrach identifikovaných subjektov uvedených priamo na webovom sídle subjektu¹⁸⁹ alebo vo výročnej správe subjektu¹⁹⁰ a následnom vyhľadani, preskúmaní a posúdení poskytovania nefinančných informácií v konsolidovaných výročných správach skupín spoločností.¹⁹¹

Výskumom bolo zistené, že zo 43 identifikovaných subjektov až 35 subjektov je súčasťou skupiny spoločností uvádzajúcich nefinančné informácie za všetky spoločnosti, ktoré sú súčasťou skupiny. Inými slovami, až 35 z inak povinných 43 subjektov nepodlieha povinnosti nefinančného reportingu z dôvodu poskytovania týchto informácií na úrovni skupiny spoločností.

V zmysle v súčasnosti platných podmienok pre vznik povinnosti nefinančného reportingu obchodných spoločností v podmienkach Slovenskej republiky podľa výsledkov uskutočneného výskumu podlieha tejto povinnosti len 8 nasledovných subjektov:

1. Slovenský plynárenský priemysel, a.s.
2. Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s.
3. Tatry Mountain Resorts, a.s
4. Národná diaľničná spoločnosť, a.s.
5. Slovenská pošta, a.s.
6. Prima banka a.s.
7. Poštová banka, a.s.
8. DÔVERA zdravotná poisťovňa, a. s.

---

¹⁸⁹ Napríklad informácie dostupné o Slovenskej sporiteľni verejne dostupné na: <https://www.slsp.sk/sk/informacie-o-banke/o-banke/profil-banky> .

¹⁹⁰ Napríklad výročná správa Slovenskej sporiteľne, verejne dostupná na <https://www.slsp.sk/sk/informacie-o-banke/investori/financne-ukazovatele> .

¹⁹¹ Napríklad výročná správa skupiny Erste Group, verejne dostupná na: <https://www.erstegroup.com/en/investors/OnlineAR2019>

Podľa údajov uvedených na indexpodnikatela.sk v súčasnosti na Slovensku pôsobí 419 400 spoločností, pričom v zmysle výsledkov vykonaného výskumu len 0,002 % z nich podlieha povinnosti nefinančného reportingu.¹⁹²

Už samotné nastavenie a podstata podmienok vzniku povinnosti nefinančného reportingu bez ohľadu na existenciu skupiny spoločností vyselektujú z na trhu aktívne pôsobiacich spoločností veľmi úzku skupinu subjektov, ktoré predstavuje len 0,01%. Existencia výnimky z povinnosti nefinančného reportingu založená na existencii skupiny spoločností počet týchto „potenciálne“ povinných subjektov poníži o 81,4% a povinných subjektov ostane z pôvodných 0,01% len 0,002%. Okrem toho, samotný charakter výnimky existencie skupiny spoločností spod povinnosti nefinančného reportingu oslobodí najsilnejšie subjekty s najvýznamnejším vplyvom na oblasti spoločenskej zodpovednosti.

6.4.2 Vplyv skupiny spoločností na kvalitu reportovaných informácií

Druhá časť výskumu bola zameraná na preskúmanie, analýzu a posúdenie kvality poskytovaných nefinančných informácií, pričom predmetom skúmania boli nie len informácie poskytované povinnými subjektmi, ale taktiež subjektmi, ktoré nie sú povinné poskytovať nefinančné informácie, pretože patria do skupín spoločností poskytujúcich tieto informácie za ne.

6.4.2.1 Kvalita informácií reportovaných povinnými subjektmi

Podľa výsledkov výskumu uskutočneného pod záštitou českej Frank Bold Society, z. s., súčasťou ktorého bol aj výskum uskutočnený na katedre finančného práva v spolupráci s katedrou obchodného práva a hospodárskeho práva, predmetom ktorého bolo 1 000 obchodných spoločností (vrátane 10 slovenských), európske

---

¹⁹² Pre viac informácií viď: IndexPodnikateľ. Úvodná strana. [online] [cit 20.7.2020]. Dostupné na: < <https://www.indexpodnikatela.sk> >.

povinné subjekty zaostávajú v poskytovaní nefinančných informácií a ich kvalita je nízka.

Výsledky výskumu ukazujú, že na európskej úrovni len 22,2% obchodných spoločností poskytuje informácie o procesoch zabezpečujúcich dodržiavanie ľudských práv, a to napriek skutočnosti, že až 82% obchodných spoločností deklaruje existenciu politiky ochrany a dodržiavania ľudských práv. Podľa výsledkov výskumu len 13,9% skúmaných obchodných spoločností uvádza či ich činnosť je v súlade s Parížskou dohodou o zmene klímy.¹⁹³

6.4.2.2 Kvalita informácií reportovaných skupinou spoločností

Podľa výsledkov uskutočneného výskumu, kvalita nefinančných informácií subjektov, ktoré samé nepodliehajú povinnosti nefinančného reportingu, ale túto povinnosť za nich plní skupina spoločností, do ktorej patria, je pre účely identifikácie nefinančných informácií a zhodnotenia činnosti slovenského subjektu vo vzťahu k oblastiam spoločenskej zodpovednosti nedostatočná. Konsolidované nefinančné informácie uvádzané vo výročnej správe skupiny spoločností sú poskytované s vysokým stupňom generalizácie. Nefinančné informácie sú deklarované bez ďalšieho detailu ktorej spoločnosti patriacej do skupiny sa týkajú. Bližšia špecifikácia poskytovanej informácie na úroveň konkrétnej spoločnosti skupiny je uskutočňovaná vo vzťahu k spoločnostiam pôsobiacim v krajinách

---

¹⁹³ Pre viac informácií viď: AL JAZEERA. *EU firms fall short on environmental and social impact data*. [online] [cit 20.7.2020]. Dostupné na: < <https://www.aljazeera.com/economy/2020/02/17eu-firms-fall-short-on-environmental-and-social-impact-data/> >. Alebo viď: HINKS, G.: *Most EU non-financial reporting is „poor quality“*. Publikované: 17.2.2020 [online] [cit 20.7.2020]. Dostupné na: < <https://boardagenda.com/2020/02/17/most-eu-non-financial-reporting-is-poor-quality/> >. Pre bližšie informácie o výsledkoch výskumu viď: Frank Bold. Alliance for Corporate Transparency. 2019. *Research Report. An analysis of the sustainability reports of 1000 companies pursuant to the EU Non-Financial Reporting Directive*. [online] [cit 20.7.2020]. Dostupné na: < [https://allianceforcorporatetransparency.org/assets/2019_Research_Report%20Alliance for Corporate Transparency7d9802a0c18c9f13017d686481bd2d6c6886fea6d9e9c7a5c3cfafea8a48b1c7.pdf](https://allianceforcorporatetransparency.org/assets/2019_Research_Report%20Alliance%20for%20Corporate%20Transparency7d9802a0c18c9f13017d686481bd2d6c6886fea6d9e9c7a5c3cfafea8a48b1c7.pdf) >.

s rozvinutejšími ekonomikami a nebola vo vzťahu k spoločnostiam pôsobiacim na Slovensku ani v jednom zo skúmaných 35 prípadov poskytnutá.

6.5 Záver

S ohľadom na výsledky uskutočneného výskumu o vzniku povinnosti nefinančného reportingu subjektom pôsobiacim na slovenskom trhu a kvalite poskytovaných nefinančných informácií je možné skonštatovať, že v súčasnosti uplatňované zákonné požiadavky na vznik povinnosti významným spôsobom limitujú jej uplatnenie v praxi. Až 99,998% slovenských spoločností povinnosti poskytovať nefinančné informácie o ich činnosti v oblastiach spoločenskej zodpovednosti nepodlieha.

Okrem toho, kvalita poskytovaných nefinančných informácií je nízka a taktiež nepostačujúca. Väčšina uvádzaných nefinančných informácií má charakter generálnej informácie bez poskytnutia bližšej špecifikácie, ktorá by umožnila externým subjektom vytvoriť si skutočný obraz o činnosti spoločnosti. Aká je však motivácia obchodných spoločností plniť si povinnosť nefinančného reportingu poskytovaním kvalitných nefinančných informácií? Právna úprava nespája s nesplnením si tejto povinnosti žiadne negatívne či pozitívne následky. Vychádzajúc z výsledkov výskumu je možné dospieť k záveru, že tlak externých subjektov na poskytovanie nefinančných informácií obchodnými spoločnosťami zrejme taktiež nie je dostatočný, aby motivoval obchodné spoločnosti k zverejňovaniu kvalitných informácií.

Vzhľadom na vyššie uvedené sa javí, že aktuálna právna úprava povinnosti nefinančného reportingu si vyžaduje radikálne zmeny. Pomôže však inštitút nefinančného reportingu obchodných spoločností dosiahnuť cieľ ním sledovaný? Bude motivovať k uskutočňovaniu činnosti v súlade s potrebami trvalo

udržateľného rozvoja naprieč všetkými odvetviami všetkými obchodnými spoločnosťami? Od tých najmenších až po makro spoločnosti?

Použitá literatúra:

1. SJAFJELL, B.: If not now, then when?: European Company Law in Sustainability Development Perspective. In: European Company Law, 2010, č. 5 (7), s. 184–197.
2. *Commission Green Paper. Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility, COM(2001) 366 final. 18.7.2001.* [online] [cit 20.7.2020]. Dostupné na: < <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2001/EN/1-2001-366-EN-1-0.Pdf> >.
3. BUHMAN, K.: The Danish CSR reporting requirement as reflexive law: Employing CSR as a modality to promote public policy. In: European Business Law Review, 2014, č.2 (24), s. 187-2016.
4. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/51/ES z 18. júna 2003, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 78/660/ES, 83/349/EHS, 86/635/EHS a 91/674/EHS o ročnej a konsolidovanej účtovnej závierke niektorých typov spoločností, bánk a iných finančných inštitúcií a poisťovní.
5. Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/95/EÚ z 22. októbra 2014, ktorou sa mení smernica 2013/34/EÚ, pokiaľ ide o zverejňovanie nefinančných informácií a informácií týkajúcich sa rozmanitosti niektorými veľkými podnikmi a skupinami, OJ L 330, 15.11.2014.
6. Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ z 26. júna 2013 o ročných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES a zrušujú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, OJ L 182, 29.6.2013.

7. SZABO, D.G, SORENSEN, K.E. New EU Directive on the Disclosure of Non-Financial Information (CSR). In: European Company and Financial Law Review, 2015, č. 3, p. 307-340.
8. Commission Staff Working Document, Impact Assessment, 16.4.2013, s. 10-12.
9. BOWEN, H. R.: Social responsibilities of the Businessman. 1. vyd. Iowa: Iowa University Press, 1953. ISBN 978-I-60938-196-7.
10. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov
11. Dôvodová správa k zákonu č. č. 130/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákona
12. PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník: komentár. 3. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-314-1.